

intellectus est, ex eo quia deficit conditio sub qua conjunctus Seius vocatus, est qua conditione deficiente remanet ejus dispositio à principio invalida pro non scripta, & quasi non existeret à principio, & quæ non accrescit, ut notasti *supra illatione antecedenti, vers. patet quinto.*

5 Secundum fundamentum *Menchacæ. num. 100.* ex eo est quia quod hæres gravetur in præstandis rebus, quas apud se habet, id leve onus reputatur, at vero quod hæres gravetur in præstanda quantitate pro re aliena legata, vel pro ipsius redemptione id grave, durumque onus reputatur: sic & in proposito species testatoris legata facile recipit augmentum juris accrescendi, quia quod hæres præstet integram rem, quam apud se habet id leve onus reputatur fecus autem in quantitate legata præstanda quod onus durum reputatur: & consequenter jus accrescendi debet cessare quando quantitas legata fuit, quia grave onus videretur si legatum reciperet augmentum juris accrescendi: jam vides quam fragilis sit ratio *Menchacæ* præsupponit enim quod semper testator legat species proprias, & quas hæres apud se habet; at vero quantitates pro redimendis rebus alienis, quod quam erroneum sit, nemo est qui non videat, millies enim testatores summas, quas apud se habent legant simpliciter non vero pro redimendis rebus alienis: si ergo ut ait *Menchaca* in speciebus est leve onus, & idè recipiunt augmentum, quia hæres dat id, quod apud se habet: etiam idem erit in quantitatibus, quas etiam regulariter hæres apud se habet.

6 Et ex hac ratione *Menchaca* infer intellectum ad *L. plane §. si duobus*: & ad *L. hujusmodi, §. si Titio, ff. leg. 1. ut scilicet §. si duobus*, procedat in re testatoris legata, quæ recipit facile augmentum juris accres-

cendi, at vero *§. si Titio*, in re aliena legata, quæ non recipit facile augmentum propter onus grave quod esset rem alienam integram redimere: de quo quanvis ipse *Menchaca* faciat magnum festum attamen ante eum prædixerat *Ang. Aret. in nostro §. si eadem, num. 2.* & nihil ad quæstionem, nec ad jus accrescendi quod non ex levi, vel gravi onere procedit, sed ex plurium ad eandem rem conjunctione valide facta: nec stant intellectus illi, quos *Menchaca* dicit planissimos, non enim video quare magis in *§. si Titio* foret legata res aliena, quam in *§. si duobus*, nec è contra video quare magis in *§. si duobus*, res testatoris legata foret, quam in *§. si Titio*, & hoc magis est divinare, quam secundum jus decidere: jura enim deciduntur non ex re, sed ex ratione universali: & in illis juribus Jurisconsultus non ideo decedit quia res aliena, vel propria testatoris legata sit: sed ex rationibus, de quibus suis locis agimus circa eorum veros intellectus; & sic veniunt rejicienda ea quæ *Menchaca* infert ex hac sua ratione differentia.

7 Tertium fundamentum *Menchacæ. n. 114.* quod ubi est omnimoda disjunctio realis non est jus accrescendi, quod concedimus, sed negamus quod in summis est omnimoda, disjunctio realis, contrarium enim satis ostendimus *supra* in principio illationis, & ultra ibi allegatos tenet *Rip. in dict. L. reconjuncti, num. 55. col. 2. & doctores communiter, & fatetur Alc. num. 19.* & jura quæ *Menchacæ* dict. *num. 114. refert in L. nam & si fur §. fin. ff. si cert. pet. L. in stipulationibus in principio, & §. operarum, & L. si centum, ff. verb.* ut ille ait tantum probant quod in summis sit divisio per numeros, non vero per partes: id autem non concludit quod in summis detur omnimoda disjunctio: nec ideo quia quantitas dividitur

ditur per numeros erit aliquis etiam mediocriter doctus qui dicat, quod ille numerus non est pars summæ, nec quod una summa non sit eadem met summa, nec ex eo quia facilius dividitur amittit identitatem suam: nec facit quod plures vocati ad unam, non dicantur vocati ad eandem summam, & sicut in speciebus jus accrescendi facit ut partes parti accedant, ita & in summa jus accrescendi facit, ut ejus pars numeralis parti numerali accedat.

8 Nec auget id quod per *Menchacam ibidem*, nempe quod idem judicatur de una summa, quod judicatur de pluribus speciebus, nam id negamus diversum est enim de uno ad alterum quia in pluribus speciebus unaquæque species per se facit unam rem, nec una est pars alterius ad esse illius: at vero in summis quavis possint de facili dividi per numeros, attamen numeri omnes illi faciunt uniformiter unam eandemmet rem. *L. scire debemus 29. ff. verb. L. si ex toto, §. fin. ff. leg. 1.* & ita vocati ad plures species divisas non dicuntur vocati ad eandem rem: at vero vocati ad unam summam semper vere, & sine dubio dicuntur vocati ad eandem rem, & ita corrunt illationes de quibus *Mench. dict. n. 114. & seqq.*

9 Pro quarto fundamento *Menchac. num. 115. adducit L. si mihi & Titio, L. eum qui ita, L. stipulatio ista §. eum qui ita, ff. verborum, L. fin. Cod. inutilib. stipul. §. quod si quis sibi, inst. de inutilib. stipul.* ubi si decem mihi, & Titio stipulatus sim pars Titii, qui incapax non admittitur non accrescit mihi conjuncto, quia Titius facit partem; & faciendo partem (ut Doctores allucinati sunt) impedit jus accrescendi, quod inde evenire intelligit, quia in summis non datur jus accrescendi, ad quod fundamentum (omissa in suum locum re-

solutione quæstionis utrum in contractibus detur jus accrescendi) facile respondetur quod si in contractibus datur jus accrescendi ideò procedunt supracitata jura, & ideò in eis portionem non accrescere, quia portio erat nulla, & invalida à principio alteri per alterum stipulata, quod de jure non permittitur *dict. L. stipulatio, §. alteri.* Et portio à principio invalida, & pro non scripta non accrescit: & sic corrunt ea de quibus *Mench. n. seqq.*

10 Pro quinto fundamento *Menchac. num. 135. adducit textum in L. si Titio, & ei 7. ff. leg. 2.* ubi in summa legata inter conjunctos portio incapacis non accrescit conjuncto, quod intelligit procedere quia in summis non est locus juri accrescendi, sed vir alias eruditus sicut & cæteri Doctores non percepit veram juris accrescendi rationem, quæ negat jus accrescendi *in dict. L. si Titio,* non quia summa legata, sed quia portio incapacis à principio invalida, & pro non scripta non accrescit: & sic corrunt ea de quibus *Menchac. numer. seqq.*

11 Pro sexto fundamento adducit *Menchac. textum in L. si quis in testamento 82. ff. leg. 1.* quem reputat textum optimum pro sua opinione, nec advertit quod *Ulpianus* ibi tantum docet quod quando testator Titio, & Seio decem dare jussit dena dixisse videatur, nec quid dicitur de jure accrescendi, quod non potest contingere in eo textu, in quo testator dena legare videtur, & collegatarios ad diversas summas vocare.

12 Pro septimo *Mench. n. 142. vers. septimo,* adducit quod ubi stipulet ducenta, ideò valet stipulatio in centum, vel quinquaginta, vel in uno si responsio concordat acsi tot forent numerorum corpora. Respondetur enim quod imò potius quia una summa consideratur tamquam eadem

res, seu species, idè stipulatio, & responsio unica sufficit. *L. scire debemus* 29. ff. verb. nec enim idè quia ubi stipulor maiorem summam, & valet stipulatio in minori, in qua convenit responsio, remanet summa diversa species ab ea quæ antea erat, nec idè valet quia illa minor summa erat diversa, & considerata de per se divisa à maiori: nec quia stipulatio consideretur in uno quoque numo, id enim absurdum foret, ut docet *Ulpianus in dict. L. scire debemus, ibi non tot sunt stipulationes, quot numerorum corpora, sed una stipulatio, nam per singulos denarios singulas esse stipulationes absurdum est.* Sed ex eo quia cum totum secundum philosophos à partibus simul sumptis realiter non distinguatur utique ubi datur totum, seu maior summa ibi, & partes simul sumptas, & minorem summam cum aliis summis dari necesse est. *L. in eo* 110 *L. in tot* ff. reg. jur. *L. si quis cum totum* ff. except. rei jud. *regula plus semper* lib. 6. §. si stipulanti ff. verb. ibi in viginti, & decem inesse, & qui stipulatur, & spondit viginti decem stipulari, & spondere certum est, *communis ex Fas. in dict. §. si stipulanti* num. 4. *Crot. num.* 3. *Gom. tom. 2. cap. 9. num. 3. & 4.* *Covar. resolut. 2. cap. 2. num. 7.* *Menoch. arbitr. casu 47. num. 6.* *D. Pichard. §. præterea inst. inutilibus, ex num. 2.* Imò potius tentari potest adè una summa, tamquam una, & eadem res considerari, quod inutilis sit spondio in minori summa ab ea quæ stipulata est: quia respondetur diversimode ab eo quod stipulatur, *dict. §. præterea, & expresse Caius Jurisconsultus lib. 2. inst. in titul. 9. de obligat. §. præterea, vers. vel si creditor;* & si amas potest satis subtiliter, & juridice concordare jura *in dict. §. si stipulanti, & §. præterea cum Vaconio declar.* 213. *ad fin.* id enim tamquam alienum omisimus, quia nostri præsentis intuitu fat est ostendere tantum abesse

quod *dict. §. si stipulanti probet* quod summa in se sit tot res diversæ, quot sint numeri, quod imò potius totum contrarium, & satis probare nostram opinionem.

13 Octavo *Mench. num. 145. adducit L. in testamento. 31. ff. cond. & demonst.* quem textum reputat apertum pro sua opinione, & intelligit, idè in summa ibi legata, portionem Stichi non accrescere quia in summis non datur jus accrescendi, & quod si species legata esset portio accresceret Pamphilæ: nec percepit idè Stichi portionem non accrescere, quia deficiente conditione facta est invalida, & pro non scripta à principio quæ non accrescit; & corruunt ea de quibus per undem *Mench. dict. num. 145.*

14 Nono *Mench. num. 149. adducit textum in L. si pænæ. §. si falso. ff. cond. indeb. & in L. in executione. §. pro parte. ff. verb. L. cum Stichus. ff. solut.* in quibus juribus habetur quod si plures especies pluribus debeantur, tunc inter eos fit divisio à jure per quotas partes, non ad numerum: quod si genera, vel species genericè tamen debeantur tunc divisio fit per numerum: sicque singuli ad singula corpora distincta, & separata vocantur, & per hoc inter se omnimodo sunt re disjuncti, nec per concursum faciunt partes, & consequenter eum in idem corpus non concurrant non possunt recte dici collegatarii (si in terminis legati essemus) & inter eos non esset jus accrescendi, nec non decrescendi: secus in superiori casu ubi singuli singulorum corporum partes habent, partesque faciunt concursu: hæc ille, quæ minus faciunt, nam si advertis in his juribus non agitur de jure accrescendi, sed tantum docet Jurisconsultus qualiter concurrentibus collegatariis debeat inter eos fieri divisio, an per partes, an vero per numerum, non enim idè sequitur quod in summis, & generibus cesset jus accrescendi si ad eandem

dem summam, seu idem genus plures conjunctim vocentur.

15 Decimo *Mench. dict. num. 149. adducit L. 2. §. mutui autem ff. si cert. pet. principium inst.* quibus modis contrahitur obligatio, sed non urgent non enim ex eo quia in summis, & generibus datur omnimoda in corporibus divisus valoris paritas, quæ in speciebus contingere non potest, non idè sequitur quod in eis summis, & generibus non detur jus accrescendi, detur autem in speciebus: siquidem jus accrescendi venit non ex disparitate valoris, sed ex plurium ad eandem rem conjunctione, quæ sic in summis, & generibus potest considerari sicut etiam in speciebus: & ea conjunctione non data, nec in summis generibus, nec in speciebus erit locus juri accrescendi: quod satis probatur ex toto jure ubi dantur plures vocati ad species, & tamen inter eos non datur jus accrescendi, & per contrarium dantur plures vocati ad summam, seu genus, & datur jus accrescendi, quod nulla ex alia ratione evenit, quam quia jus accrescendi non ex natura rei, sed ex modo conjunctæ validæ dispositionis accidit.

16 Undecimo *Mench. dict. num. 149. adducit quod summa facile potest dividi, & quod si dividatur in diversas summas, & partes, dabitur disjunctio realis: sed respondetur quod quanvis sit in potentia facilis divisionis, non idè sequitur quod in actu est divisa, & quod una, & eadem summa consideretur tamquam diversa res: nam, & species possunt dividi, & sunt dividuæ, & non proinde in eis cessat jus accrescendi, imò potius ea de causa portio deficit, & datur accrescendi jus, quod non potest dari in rebus in dividuis *infra illat. 31. nec dicas quod quanvis species sint dividuæ, attamen summæ facilius dividuntur, quia magis, vel minus non diversificat species, L. fin. ff. fund. instr. nec jus accrescen-**

di ex faciliori divisione evenit; nec cessat, sed ex modo conjunctæ validæ dispositionis.

17 Duodecimo etiam *Mench. dict. num. 149. adducit quod una de rationibus inducendi jus accrescendi fuit ne daretur communio inter gravatum hæredem, & collegatarium: quæ ratio cessat in summis, & idè in eis debet cessare jus accrescendi: sed negamus ob eam rationem inductum fore jus accrescendi, nam sicut eadem communio datur inter collegatarios conjunctos, si uterque veniat, & scinditur inter eos legatam: ita etiam potest scindi inter gravatum, & collegatarium; & quanvis non scinderetur levius esset hæredi gravato in communione manere, quam integram rem restituere ex regula *textus in L. cum de indebito ff. probat.* Insuper respondetur quod quanvis jus accrescendi inductum foret ob eam rationem; est tamen ratio inductiva, & quanvis cessante ratione decidendi cesset decisio juris, non tamen cessante ratione inducendi cessat inductum. *L. prospexit. ff. qui, & à quibus,* quia ratio inductiva est causa remota, & impulsiva qua impulsus princeps disposuit, quæ inductio, & dispositio jam per se, & in lege radicata existit, & idè non cessat cessante ratione impulsiva, & inductiva, tamquam effectus existens, qui non cessat etiam cessante sua causa *L. sancimus Cod. administr. tut. post multos insign. Barbof. in L. si constante, in principio num. 33. ff. solut. matrim.**

18 Tandem adducit *Mench. dict. num. 149. L. Lutius. §. quæ habebat. ff. ad Treb.* in quo textu non idè cessat jus accrescendi quia summa legata esset: sed ex eo quia nepos pendente conditione defecit, fuerunt enim eidem fideicommissæ duæ uncie cum hæres gravatus mori cæperit, ac ita sub conditione si supervixerit post mortem gravati, *L. cum hæres ff. quando*

do dies legat. & cum nepos vivo adhuc hærede pendente, nec adimpleta conditione decederet ejus portio remanet à principio invalida, & pro non scripta, quæ idèò meritò non accrescit, sed remanet penes gravatum juxta ea, quæ de portione conditionali notasti *supra illatione 23. vers. patet. 5. & seq.* vel aliter potest responderi textum procedere prout habes *infra illatione 26. vers. patet. 1.*

19 Atque ita satis defensata est nostra communis opinio: quæ etiam comprobatur cum iis, quæ *Duar. lib. 1. jur. accresc. cap. 18. & in L. si duobus ff. leg. 1. & in L. si Titio, ff. leg. 2.* ubi tenet idèò in eis juribus non dari jus accrescendi quia portio incapax invalida, & pro non scripta foret à principio, nec curat de ratione quia in eis summæ legatæ essent. Et *lib. 2. de jur. accrescend. cap. 15 tenet in L. fin. §. Seio, & in L. Lutius §. quæ habebat ff. ad Trebell.* dari jus accrescendi, cum tamen in eis juribus summæ legatæ essent: atque ita aperte sentit *Duar.* in summis dari jus accrescendi; quanvis sibi contrarius *dict. lib. 1. cap. 7. & in L. qui quartam §. fin. ff. leg. 1.* expresse teneat contrariam opinionem, quæ in cura non fuit soli Menchacæ ut ipse præferebat *dict. num. 91. in fin.* & ex supradictis satis rejicitur, non enim laus juridica in novis, sed in veris, quanvis tritis opinionibus eligendis, & sectandis consistit, sautius est enim, & laudabilius à communibus non recedere, quam ab eis recedendo in absurdum periclitari. Et ita pro indubitato habemus quod in summis, generibus, & in iis, quæ consistunt, pondere, numero, & mensura viget jus accrescendi.

20 Ea tamen est notabilis differentia inter species, & summas, seu quantitates, ut species non ita tam facile per divisionem verbalem divi-

dantur: quin adhuc remaneat eadem species, divisio enim verbalis non facit plures diversas, & divisas species, *L. Caius 88. §. Titius, ff. leg. 2. post multos Gom. L. 45. Taur. num. 38.* & idèò in speciebus etiam inter verbaliter disjunctos re, & conjunctos verbis datur jus accrescendi, *notasti supra illatione 6.* at vero in summis, seu in quantitatibus non ita se res habet facilius enim dividuntur; & in eis potest tentari quod verbalis divisio plures divisas, & diversas summas, seu quantitates, & diversas res faciat, verbi gratia quando testator legat Titio, & Seio centum pro æquis, vel aliis terminatis portionibus, apparet quod Titius, & Seius non ad eandem summam, sed unusquisque ad suam summam nempe quinquaginta vocatur, & quanvis conjuncti verbis, sunt tamen omnino disjuncti re, & ad diversas omnino res vocati, inter quos cessat jus accrescendi, *Francisc. Barrius de succ. testati, & intestati lib. 13. tit. 1. de jur. accresc. n. 6.*

21 Et hac ratione non tacta *Morquech. de divisione honorum lib. 3. cap. 10. num. 11.* cum proponeret exemplum, & resolveret cum Baldo, & communi quod inter filias conjunctas re, & verbis, vel re tantum ad mille datur jus accrescendi: recte non posuit exemplum in conjunctis verbis disjunctis re, quia inter eos in summis datur omnimoda disjunctio, & jus accrescendi, nec non decrescendi considerari non potest: *ut post Alc. Peregrin. de fideicommiss. art. 9. Mench. dict. §. 10. num. 160. Gribald. de jure accresc. reg. 52. & Montica de conject. ult. volunt. lib. 10. tit. 3. n. 29.* quod probatur *in L. si Tibi 10. ff. leg. 3. L. Julius Paulus, ff. cond. & demonst. L. cum qui 56. ff. verb. cum similibus,* in quibus semper jus accrescendi, & conjunctio ad summam consideratur inter conjunctos re, & verbis insimul, inter quos potest considerari,

siderari, & moveri quæstio de jure accrescendi, & ita etiam potest salvarari, & facillius procedere Menchacæ opinio qua tenet, quod in summis, seu generibus non datur jus accrescendi, ut scilicet non detur inter conjunctos verbis, & disjunctos re: etsi forte Menchaca fuit cum Bartolo in ea opinione ut teneret inter conjunctos re, & verbis insimul, dari jus non decrescendi, at vero jus accrescendi dari inter conjunctos verbis & disjunctos re, ut notasti supra in præludiis differentia 1. necessario etiam dicere debebat Menchaca quod in summis, & quantitibus non datur jus accrescendi, siquidem divisio verbalis facit plures, & diversas summas, nec possunt in summa, seu quantitate considerari conjuncti verbis, & disjuncti re, quin sint vocati ad diversas omnino summas, seu quantitates, & cesset jus accrescendi.

22 Secunda notabilis differentia inter species, & summas seu quantitates, ea est ut in speciebus bene possunt de facili considerari conjuncti re, & disjuncti verbis, facientes partes per concursum, & inter eos dari jus non decrescendi, verbi gratia fundum Traianum Seio do lego, & in alia diversa conceptione verborum, Sempronio fundum Traianum do lego, vides in speciebus ad eundem fundum conjunctos re, & disjunctos verbis Seium & Sempronium facientes partes per concursum inter quos dabitur jus non decrescendi si alter non concurrat. At vero in summis, seu quantitibus non ita tam facile quia si lego centum Seio; & in alia diversa conceptione verborum lego centum Sempronio Seius, & Sempronius non ad eandem summam sed ad diversas, nempe unusquisque ad sua centum censentur vocati, *Bart. in L. reconjuncti, n. 7. ubi Iason. n. 10. & 57. Alc. num. 9. in fin. ff. leg. 3. Duar. lib. 1. de jur. accrescend. cap.*

7. col. 2. in princip. *Balduin. in nostro §. si eadem, num. 3. Francisc. Barr. succ. test. & intest. lib. 13. tit. 1. de jur. accrescend. num. 6.* ita ut vere dicantur vocati ad omnino diversas res, & inter eos non possit considerari, nec jus accrescendi, nec jus non decrescendi, atque ita necessario requiritur in summis, seu generibus quod collegatarii sub eadem verborum conceptione sint vocati, vel quod secunda conceptio in qua Sempronio centum lego, contineat relativum, vel quid simile demonstrativum voluntatis, ut constet de eadem summa, quantitate, seu genere censisse, verbi gratia quando lego Seio centum, vel servum in genere: & in alia conceptione, voco Sempronium ad illa centum, seu ad illum servum quem Seio legavi, nam tunc Seius & Sempronius sunt disjuncti verbis, & conjuncti re ad eandem rem, *Balduin. dict. num. 3. Paul. Castr. in L. si pluribus num. 6. ubi Alciat. num. 3. Iason. num. 8. Bald. num. 3. Cuman. num. 6. ff. leg. 1. Iason. in dict. L. reconjuncti, num. 46. & 67. Alciat. n. 10. ubi latissime, & num. 15. & 19. Grassus sentent. §. jus accresc. quæst. 6. num. 6.* & inter eos dabitur jus non decrescendi, quia faciunt partes per concursum: Et hoc modo debet procedere resolutio de qua *Marquech. ubi proxime numer. 11.* quatenus resolvit cum Baldo, & communi inter conjunctos re, & disjunctos verbis ad mille in dotem filiabus legata dari jus accrescendi, ut censet de conjunctis re ad eandem summam, & inter eos proprius diceret dari jus non decrescendi.

S U M M A R I A.

- 1 **J**us non decrescendi viget in hereditatibus quia semper coheredes faciunt partes per concursum.
- 2 **H**ereditas considerata realiter non

- non differt à rebus hereditariis; at vero considerata secundum juris fictionem representans defunctum individua est.
- 2 Universalia non deducuntur ad exercitium, nec divisionem recipiunt sed tantum particularia.
- 6 Jus accrescendi, seu non decrescendi in hereditatibus non requirit validitatem portionis.
- 7 Portio vacans in hereditatibus accrescit, seu non decrescit cum suo onere pro portione accrescente.
- 8 Portio deficiens in hereditatibus ipso jure accrescit, adeo ut nova additio non sit necessaria, sed semel adjisse sufficiat.
- 9 Jus accrescendi seu non decrescendi in hereditatibus à lege inductum fuit ex mente defuncti conjecturata.
- 9 Jus civile etiam legibus constat.
- 10 Jus accrescendi, seu non decrescendi in hereditatibus provenit ex conjecturata mente defuncti, licet diversis mediis.
- 11 Portio accrescens in hereditatibus dividitur secundum portionem in qua unusquisque instituitur.
- 12 Jus accrescendi, seu non decrescendi in hereditatibus semper transit in singularem, & universalem successorem.
- 13 Jus accrescendi, seu non decrescendi in hereditatibus saltem causative precise obligat, & invito accrescit.
- 14 Non sic quando portio deficit postquam acquisita fuit; utpote in minore, qui beneficio restitutionis repudiat postquam acquisivit.
- 15 Quid autem quando portio sui, & necessarij heredis per beneficium prætoris se abstinentis deficit postquam acquisita est?
- 16 Hereditas patris acquiritur suis, & necessariis heredibus ipso jure sive ex testamento, sive ab intestato.
- 16 Sui impuberes possunt se abstinere sive se imiscuerint hereditati paterna, sive non; puberes vero dummodo se non imiscuerint, at vero si se imiscuerint, & læsi reperiantur habent remedium restitutionis.
- 17 Abstentionis beneficium suos heredes perservat ab additione ipso jure, & invito quasi extranei essent.
- 17 Privilegium unius consortis communicatur alteri alias non privilegiato in individuis.
- 18 Defunctus testator potest ex postfacto decedere partim testatus, & partim intestatus.
- 18 Hereditatis unitas ex postfacto potest dividi, & L. 1. & 2. ff. acquir. hered. cum similibus procedunt à principio.
- 19 Lege, vel statuto, potest constitui ut quis pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere possit: & quod unitas hereditatis possit dividi.
- 20 Cohæres qui scit, aut scire potuit suo herede abstinente se oneribus fore implicitum ea conditione adire videtur.
- 21 Jus non decrescendi in legatis quando invito non accrescat, & possit repudiari.
- 22 Jus accrescendi ordinarium in hereditatibus requirit conjunctionem verbis ad eandem portionem ab hereditate divisam: at vero extraordinarium nullam conjunctionem requirit.
- 23 Jus accrescendi ordinarium accrescit, & communicatur cohæredibus conjunctis, non vero disjunctis; at vero extraordinarium omnibus cohæredibus communicatur.
- 24 Jus accrescendi ordinarium in hereditatibus magis ex voluntate defuncti provenit, at vero extraordinarium magis ex potestate juris.
- 25 Regula in jure accrescendi, seu non decrescendi in hereditatibus.
- 26 Intellectus L. quo loco §. 1. ff. hered. inst.
- 26 Portio pro non scripta in hereditati-

- tatibus accrescit, seu non decrescit.*
 26 Intellectus L. unicæ §. his ita, vers. sin vero quidam, Cod. cad. toll. L. hæredes, in primo respons. ff. hæred. inst.
 27 Intellectus L. si in testamento, L. si plures, ff. vulg. cum aliis quam pluribus, in quibus inter cohæredes disjunctos portiones accrescunt.
 28 Intellectus L. servus communis ab extero, ff. de acquir. hæred.
 29 Jus accrescendi seu non decrescendi datur inter successores existentes in eodem gradu conjunctos conjunctione legali.
 30 Intellectus L. qui ex duabus 53. ff. acquir. hæred.
 30 Hæres qui ex una parte pure; & ex alia conditionaliter institutus est toties fit hæres ex asse si acquirat ex parte pura; quoties futurus est omnino hæres.
 35 Intellectus L. cum hæres, §. fin. ff. acquir. hæred. L. si quis ita, ff. hæred. inst.
 39 Intellectus L. fin. Cod. inst. & subst.
 40 Intellectus L. 1. §. si ex fundo, ff. hæred. inst.
 42 Cohæredæ uno deficiente perinde est quasi reliqui soli instituti sint.
 43 Intellectus L. Fulvius 66. ff. leg. 3 & L. jus nostrum, ff. reg. jur.
 44 Dignior semper præfertur inter pares.
 45 Voluntas testatoris conjecturatur potius ex factis, quam ex non factis.
 45 Institutio semper interpretatur, & creditur fieri eo modo quo valeat.
 45 Ignominiosum erat apud Romanos sine hærede decedere.
 45 Testator creditur responsurum id quod ex dispositione verosimiliter colligitur.
 47 Posterius rejicitur in iis quæ sunt incompatibilia.
 47 Testator non creditur velle impossibilia de jure.
 47 Hæredes sunt juris successores;
- & institutio hæredis est actus legitimus, nec recipit conditionem, neque diem.
 48 Causa volita necessario sequitur effectus in inductis à lege prout in naturalibus.
 47 Impossibilia quando rejiciantur salva dispositione; & quando vitiant dispositionem.
 49 Hæres institutus in semice, seu quadrante fit universalis si non adest cohæres alius universalis.
 49 Testator potest dividere hereditatem in tot partes, quod voluerit.
 49 Verba civilia directa quæ forent injure; & quare civilia dicebantur; & quæ sint directa & obliqua, & quando inducant institutionem, quando vero legatum.
 49 Verborum civilium rigor circa formulas injure sublatus fuit à Justiniano.
 49 Intellectus Ord. lib. 3. tit 67.
 49 Ab universali quicquid deducitur per partes universales universale est.
 50 Hæres institutus in re certa utrum fit hæres universalis refragante voluntate testatoris.
 52 Exclusio unius quando est inclusio alterius.
 53 Jus accrescendi utrum & quando possit prohiberi à testatore.
 54 Actus legitimus quævis non possit quis prohibere; potest tamen removendo causam eos remove.
 58 Hæres in re certa regulatur tamquam legatarius quando habet cohæredem universalem.
 59 Hæres in re certa fit universalis, & acquirit universalem hereditatem etiam de jure canonico, & in foro conscientie.
 60 Hæres in re certa in testamento militis non habet totam hereditatem; sed in ea re testatus, & in reliquis intestatus decedit miles.
 60 Jus accrescendi non datur in militis testamento; imò portio deficiens

defertur venientibus abintestato.
60 Miles potest partim testatus, & partim intestatus decedere.

I Nfertur vigesimo quinto principaliter ex nostra regula difficilem difficultatem excitari, ex textu in *L. quo loco §. 1. ff. hered. inst. ubi Paul.* in hæc verba, *quod si vivus, & mortuus ex parte dimidia conjunctim hæredes instituti sunt ex altera alius: æquas partes eos habituros ait, quia mortui pars pro non scripta habetur.* Vides textum ubi portio pro non scripta invalida à principio accrescit conjuncto solo, non vero disjuncto, ita *Bald. Alb. & doctores ibi, Duar. in L. si duobus. 16. ff. leg. 1. Grass. §. jus accr. quest. 16. num. 8. Alc. parad. lib. 4. cap. 8.* qui tenent in hæreditatibus portionem pro non scriptam accrescere quia in hæreditatibus facilius admittitur jus accrescendi ne quis decedat partim testatus, & partim intestatus quod jus in paganis non patitur. *L. jus nostrum ff. reg. jur. §. hæreditas inst. hered. inst.* Sed quid mirum quod Doctores id doceant in hæreditatibus, quando etiam in legatis est ab omnibus receptissima resolutio quod portio pro non scripta accrescit conjuncto collegatario prout notasti *supra illat. 23.*

2 Sed ut hæc etiam delucide percipias, duo consideranda sunt. Primum generale in scientia theórica ex nostra regula prima. Jus non decrescendi per quod portio non decrescit datur inter facientes partes per concursum ad eandem rem. Alterum specificum in scientia præctica, sed in hæreditatibus cohæredes sive conjuncti, sive disjuncti ad eandem hæreditatem semper faciunt partes per concursum, quod patet in conjunctis ex *L. conjunctim. 78. ff. leg. 3. ex L. unica. §. his itaque, vers. sin vero Cod. cad. toll. ibi, & partem conjunctorum sibi hæredum quasi suam præoccupant. L.*

utrum ibi, quasi ab initio tibi solido relicto, juncto §. fin. in L. quidam ff. reb. dub. qui est ejusdem Jurisconsulti Caii, & cum quo debet continuari, in quibus locis probatur quod in juribus universalibus conjuncti re, & in simul verbis faciunt partes per concursum: cum dicant ab initio unicuique insolidum relicto: & inuit text. in L. plane §. si conjunctim ff. leg. 1. ubi conjuncti faciunt partes ab initio quando res legatur; quasi non faciunt partes ab initio, sed per concursum quando legatur jus; at hæreditas jus est; & quanvis vere, & realiter considerata non differat à rebus hæreditariis, & dividua sit, ut asserit Seneca de beneficiis lib. 6. cap. 5. attamen prout in jure considerata secundum juris fictionem, quasi quoddam corpus intellectuale representans universaliter defunctum differt à rebus hæreditariis, & in dividua est. L. 1. ff. rerum divis. §. fin. inst. reb. incorp. Peralt. in L. & Proculo num. 25. ff. leg. 2. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 8. Mench. succ. creat. §. 10. num. 152. Tholos. syntag. lib. 46. cap. 11. num. 12. Vaconius declar. 185. in fin. eleganter insign. Barbos. part. 3. rubric. num. 9. cum seqq. ff. solut. matrimon. Valasc. part. cap. 1. num. 19. & cap. 25. num. 7. & nunquam pro diviso possideri potest. L. Pomponius. 8. ff. rei vindicat. Universalis enim non reducuntur ad exercitum, nec divisionem recipiunt, sed tantum particularia, ex Arist. 7. ethicor. Vacon declar. 141. in princip. sentit Bart. Philip. in repet. cap. scindite de penitentia distinct. 1. part. 4. assertione 2. & hac ratione procedunt. L. jus nostrum L. hæreditas ff. de reg. jur. L. 1. & 2. L. qui patri 59. L. qui solus. 79. ff. acquir. hered. L. sed & si plures 10. §. filio cum seq. L. si filius 12. ff. vulg. L. 1. §. quinimo L. & si pauciores 4. ff. si pars hered. pet. L. quidam elogio Cod. jur. deliber. dict. L. Pomponius L. 1. §. si ex fundo ff. hered. inst. cum aliis.

aliis. Et ideo hæreditas prout jus universale est nequaquam ab initio dividitur, sed per concursum prout in exercitio ratione rerum circa quas hæreditas versatur, quas & dividi necesse est, ut & ipsa hæreditas in consequentiam dividatur ut docet *Barb. ubi supra num. 22. & num. 24.* unde hæredes semper faciunt partes per concursum sive conjuncti, sive disjuncti, nam vocari ad divisas hæreditatis portiones faciunt etiam partes per concursum, quia (ut diximus) jus hæreditarium nunquam pro diviso possideri potest *dict. L. Pomponius*: & semper universale est individuum, & insolidum residens in unoquoque hærede, qui universalis est juris successor. *L. hæredem 60. L. hæreditas 63. ff. de regul. jur. L. nihil 24. ff. verb. sign. L. quoties §. hæredes ff. hæred. inst.* & unicuique a principio insolidum universum jus hæreditarium, seu universa hæreditas defuncti censetur relicta dividenda per concursum cohæredum, qui censentur vocati sub conditione si concurrant, & si non concurrant perinde est juris potestate quasi solus hæres institutus esset. *L. si in testamento ff. vulg. L. liber homo in fin. L. interdum §. 1. L. si quis ita 74. ff. de hæred. inst.* Ex his duobus de se notis principiis, necessario sequitur quod in hæreditatibus inter conjunctos, & inter disjunctos semper datur jus non decrescendi, per quod portio deficiens non decrescit.

3 Unde patet quod jura quæ in hæreditatibus disponunt per jus accrescendi censentur de jure non decrescendi, nam de jure pandectarum unum & alterum jus accrescendi, & jus non decrescendi hoc verbo (*jure accrescendi*) complectabatur, sicut videmus in usufructu, & aliis juribus relictis ubi aperte agitur de jure non decrescendi inter facientes partes per concursum, & tamen Jurisconsulti utuntur verbo (*jure accrescendi*) sed de

jure codicis, & passim doctores nostri distincte denominant jus accrescendi, & jus non decrescendi notas *infra illatione 27. §. patet. 2. & supra in præludiis num. 11.* quæ si teneas faciles præstabis rationes ad ea quæ infra dicemus in hæreditatibus circa jus accrescendi, & jus non decrescendi; & huic juri non decrescendi accomodabis juris non decrescendi qualitates de quibus latissime *supra in præludiis.*

4 Sed quia sunt multa jura quæ disponunt in hæreditatibus per jus accrescendi, & ne videamur omnino dissentire à doctoribus in materia docentibus de jure accrescendi, non vero de jure non decrescendi, ideo promiscue utendo verbis jure accrescendi, & jure non decrescendi; & gratia facilius dicendi considera quod in hæreditatibus datur jus accrescendi, seu non decrescendi dupliciter, seu duæ sunt species juris non decrescendi, seu juris accrescendi. Alterum (ut ita distinguamus) ordinarium inter conjunctos quo portio vacans accrescit, seu non decrescit solis conjunctis ratione conjunctionis: alterum vero extraordinarium inter disjunctos, quo portio vacans accrescit, seu non decrescit omnibus cohæredibus non respectu conjunctionis, sed jure hæreditario Imperat. in *L. unica §. his ita, vers. sin vero Cod. cad. toll.* qui in hæreditatibus docet has duas formas juris accrescendi quas ordinarium, & extraordinarium denominamus.

5 Inter utramque speciem juris accrescendi, seu juris non decrescendi sunt non nullæ similitudines, & non nullæ differentia satis notandæ.

6 Prima similitudo quod in utroque ordinario, & extraordinario jure accrescendi, seu non decrescendi non requiritur validitas antea retro in dispositione: sufficit enim quoquo modo etiam invalide portio deficiat, ut accrescat, seu non decrescat *dict. §. his ita, vers. hoc quod fuerit. dict. L.*

quo loco §. 1. ff. hæred. inst. quod facile procedit si teneas quod in hæreditatibus potius datur jus non decrescendi, cujus proprium est ut portio etiam à principio pro non scripta, & invalida semper accrescat, seu non decrescat, nec requirat ullam antea retro validitatem: at vero si teneas quod in hæreditatibus datur jus accrescendi, dicas quod in hæreditatibus universalibus jus accrescendi pendet non à conjunctione, sed à jure hæreditario, quod sufficit ut detur jus accrescendi, & conjunctio solum requiritur ad conjecturandam prælationem inter cohæredes conjunctos: & in hoc differt jus accrescendi in hæreditatibus à jure accrescendi in particularibus dispositionibus ubi necessario requiritur validitas antea retro in dispositione, ex eo quia jus accrescendi in particularibus dispositionibus necessario requirit conjunctionem, quæ non datur cum invalida, & nulla dispositione.

7 Secunda similitudo est, quod in utroque portio vacans accrescit cum suo onere proportionem accrescente. *L. mortuo bone §. fin. L. si Titio & Mevio 61. in principio, & §. 1. ff. leg. 2. L. si duobus §. 1. ff. leg. 1. dict. §. bis ita, vers. in his itaque L. si duo 38. ff. de acquirenda hæred. Bart. & Angel. in L. quæ conditio ubi Imol. num. 6. ff. cond. & demonst. Alber. in L. unica §. in novissimo num. 10. Cod. cad. toll. Bart. & Doctores in dict. L. si duobus §. 1. Alc. in dict. L. reconjuncti, num. 59 & num. 61. Ripa num. 190. Baro in nostro §. si eadem, vers. hereditatis portio. Duar. de jure accr. lib. 2. cap. 1. Cagnol. in rubric. num. 44. & in L. unica num. 58. ubi Faber. num. 2. Fajon num. 12. Cod. quand. non pet. part. Gribald. de jure accresc. reg. 62. Grassus §. jus accrescendi, quest. 29. alias 30. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 43. Tholos. syntagm. libr. 46. cap. 11. num. 21. Franc. Barr. succ.*

test. lib. 13. titul. 6. num. 1. Et hoc facile procedit si teneas quod in hæreditatibus viget accrescendi jus, cujus proprium est, ut portio accrescat cum suo onere: si autem teneas dari jus non decrescendi, cujus proprium est, ut portio non decrescat sine onere ut notasti supra in præludiis differentia 3. aliquid continet difficultatis. Sed respondetur quod hæredes, aut conjunctim onerantur, aut disjunctim: si conjunctim accrescit onus ex eo quia hæredes quando conjunctim onerantur censentur unum corpus, juxta textum in dict. L. unica §. bis ita, vers. bis ita, & non singulæ personæ, sed gradus, & corpus illud oneratur. L. ab omnibus 107. ff. leg. 1. L. si plures 96. ff. leg. 3. L. quidam 14. §. fin. ff. jur. codiciland. dict. L. si duobus §. 1. L. civitatibus 125. §. 1. ff. leg. 1. & unicuique insolidum fuit impositum onus per concursum dividendum: si autem disjunctim onerantur respondetur quod saltem si nominatim onerantur de jure portio non decrescat sine onere. L. Celsus 29. §. fin. ff. leg. 2. sed ex rescripto Divi Severi inductum fuit, ut in hæreditatibus in dubio semper portio accrescat cum suo onere. L. licet Imperator 77 ff. leg. 1. L. si Titio 63. §. fin. ff. leg. 2. Atque ita in hoc conveniunt jus non decrescendi in hæreditatibus; & jus non decrescendi in legatis, & particularibus dispositionibus, ut ita in istis, sicut, & in illis portio non decrescat cum suo onere si conjunctim hæredibus, seu collegatariis onus impositum sit: at in ea differunt, quod si disjunctim onus imponatur, in hæredibus non decrescat portio cum suo onere, quia in eis id specialiter inductum fuit: at vero in particularibus dispositionibus sine onere quia in eis rescriptum Severi non induxit: quicquid referat, nec satis conciliat, nec dicitur Peregrin. de fideicommiss. ant. 16. num. 62. Et adverte quod si teneas in hæreditatibus dari

dari potius jus accrescendi, quam jus non decrescendi potest, & videtur dicendum, quod sicut in hæreditatibus inter disjunctim oneratos hæredes portio de jure sine onere accrescebat, & necessaria fuit inductio rescripti Severi, ut cum suo onere accresceret, ita & in legatis, seu particularibus dispositionibus si duobus conjunctim legatum relinquatur, & disjunctim onus imponatur portio accrescit sine onere, quæ maxime conducunt ad ea, quæ diximus *differentia 3. in præludiis*.

8 Tertia sit similitudo quod tam ordinarium, quam extraordinarium jus accrescendi, seu non decrescendi facit ut portio deficiens ipso jure accrescat, aded ut nova additio non sit necessaria, sed semel adjisse sufficiat, *L. liber homo 59. §. Titius ex semisse ff. hæred. inst. L. qui patri 59. L. si solus 79. ff. acquir. hæred. L. sed cum patrono ff. bon. poss. L. 2. §. si duo ff. bon. poss. secund. Duar. de jur. accrescend. lib. 2. cap. 1. sentit Alc. in dict. L. reconjuncti, n. 58. ff. leg. 3. Ceph. cons. 29. num. 8. & cons. 59 num. 39. & 23. Cagnol. in rubric. num. 45. & 44. & in L. unic. Cod. quando non pet. part. & Gribald. de jur. accrescend. reg. 25. & in dict. L. reconjuncti, reg. 3. Grassus sentent. §. jus accrescendi, quest. 21. num. 4. rationem si teneas dari jus accrescendi in hæreditatibus potest tentari provenire ex individua hæreditatis natura, & ex universali jure hæredis: si autem teneas dari jus non decrescendi ex eo est quia cum hæredes faciant partes per concursum, & in uno quovis hærede integra in solidum consideretur hæreditas per concursum dividenda: merito si alter de cohæredibus non concurrat in cæteris manet integra hæreditas ejus non concursu non diminuta, sicut, & eisdem integra relicta est; in quibus terminis cum nihil de novo accrescat, nulla de novo requiritur additio, sed semel adjisse sufficiat.*

9 Quarta est similitudo quod utrumque jus accrescendi sive ordinarium sive extraordinarium provenit à jure. *L. interdum §. 1. ibi potestate juris resolvitur L. si quis ita 74. ibi jure civili ff. hæred. inst.* quod si teneas in hæreditatibus potius dari jus non decrescendi facile patet ex iis quæ notasti *supra in præludiis differentia 5. in fin.* at vero si teneas dari potius jus accrescendi provenit ipso jure ex individua, universalique hæreditatis natura, de qua *supra in principio illationis, & infra num. 41. circa intellectum L. 1. §. si ex fundo ff. hæred. inst.* quæ sat procedunt ex potestate juris civilis: nec sat improprie cum Bartolo, & cæteris Doctoribus citatis *supra in præludiis differentia 5.* dicetur quod utrumque jus accrescendi sit à lege inductum ut aperte sentit text. in *L. si in testamento, ibi per legem ff. de vulgar.* quæ lex induxit prout erat ipso jure de natura hæreditatis, sentit textus in dict. §. 1. *ibi potestate juris resolvitur, & dict. L. si quis ita, ibi jure civili,* ita ut proveniat à jure civili trahente originem à lege duodecim tabularum, ut sentit gloss. *fin. in L. celsus ff. leg. 2.* & notum est quod jus civile etiam legibus constat §. *constat inst. de jure natur. L. jus autem L. 1. §. privatum ff. inst. & jure.*

10 Quinta est similitudo quod utrumque jus accrescendi provenit ex conjecturata mente defuncti quanvis diversis mediis; ordinarium conjecturatur ex conjunctione, cujus ratione creditur conjunctus in ea portione præferri dict. §. *his ita, vers. sin vero.* Extraordinarium autem ex eo quia voluit cum hærede decedere: eo enim voluto ipso jure, necessario & legitime sequitur accrescentia deficientis portionis. *L. si quis ita 33. L. liber homo §. fin. ff. hæred. inst. L. qui ex duabus, §. 1. L. si quis hæres, L. si duo, L. si solus, ff. acquir. hæred. dict.*

dict. §. his ita Cod. cad. toll. Duar. de jur. accrescend. lib. 1. cap. 1. & cap. 3. & lib. 2. cap. 4. Etsi teneas dari jus non decrescendi in hæreditatibus, dicas quod id quod hæres consequitur, magis ex voluntate defuncti, & ex sua universali institutione consequatur siquidem insolidum, & universaliter institutus est sub tacita, intrinseca, & naturali conditione si cæteri cohæredes non concurrant, nec sibi acquirant.

11 Sexta similitudo est quod portio accrescens dividitur secundum hæreditatis portionem, in qua unusquisque hæres institutus est, utpote in ordinario secundum portionem in qua conjunctus instituitur: & in extraordinario secundum portionem in qua cohæres est, *dict. L. unica, §. sed ut manifestetur Cod. cad. toll. L. si in testamento 5. ff. vulg. L. liber homo §. cum quis, & §. si Attilicinus, ff. hered. inst. L. etsi 4. ff. si pars hered. pet. Duar. de jur. accresc. lib. 2. cap. 3. Tholos. dict. lib. 46. cap. 2. num. 22. Gribald. de jure accrescend. reg. 27. Mantica de conject. ult. vol. lib. 4. tit. 11. num. 2. Grassus §. jus accrescendi, quest. 30. Francisc. Barr. succ. test. & intest. lib. 13. tit. 7.*

12 Septima similitudo sit quod in hæreditatibus utrunque jus accrescendi, sive non decrescendi semper transit in singularem, & in universalem successorem, prout late notasti in præludiis different. 6. & ultra ibi allegatos Doctores vide Bertach. verb. jus accrescendi, num. 1. & 17. ubi alios refert. Laurent. in L. si emancipati, n. 261. Cod. collat. Grass. succ. ab intest. §. jus accrescend. quest. 12. n. 1. Cevall. præct. quest. 69. Francisc. Barr. succ. testam. lib. 13. tit. 8. num. 11.

13 Octava similitudo quod utrumque jus accrescendi in hæreditatibus saltem causative præcise obligat, & ignorantibus, & invicto accres-

cit, ita ut quanvis ab initio ante additionem suæ portionis in potestate sit cohæredis repudiare, & non acceptare suam portionem, & hoc modo ab accrescente, & ab integra hæreditate liberari: & in ejus sit electione, vel integram acceptare, vel integram repudiare hæreditatem. *L. nec emere Cod. jur. deliber. Tholos. dict. lib. 46. cap. 11. num. 28.* attamen ex postfacto sua acceptata portione necessario præcise, & invitus cæteræ hæreditatis portiones deficientes ei accrescant, *dict. §. his ita, vers. in his itaque dict. §. si Attilicinus, vers. sed Attilicino, & in fin. L. in testamento ubi Doctores Cod. impub. L. quidam elogio, Cod. jur. deliber. L. qui ex duabus §. 1. L. si quis hæres 35. L. si duo, L. si tu ex parte, L. si solus hæres ff. acquir. hered. L. si ex pluribus 9. ff. suis & leg. Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 53. & ibi Jason. n. 9. & 170. Alc. num. 40. & 58. Rip. num. 283. Bart. & Bald. in dict. §. his ita, & in L. unica, num. 24. ubi Jason. num. 12. Faber. num. 5. Alex. n. 12. Cagn. in rubric. num. 6. 7. & 39. Cod. quand. non pet. Selyc. in §. ubi autem Alb. r. §. in novissimo, Cod. cad. toll. Duar. de jure accrescend. lib. 1. cap. 2. & 3. Baro in nostro §. si eadem, col. 8. in princip. D. Pichard. num. 31. Govea de jur. accrescend. col. 3. vers. sequitur de cohæredibus, & Gom. tom. 1. cap. 10. num. 19. 20. & 27. Mench. res §. 8. num. 9. Gribald. jure accrescend. reg. 28. & in dict. L. reconjuncti, reg. 25. & 26. Mantica de conject. ult. vol. lib. 10. tit. 3. num. 20. Sim. de Præct. interp. ult. volunt. lib. 3. dub. 5. fol. 3. num. 11. Tholos. syntagm. cap. 11. n. 3. & 21. lib. 46. Grass. §. jus accrescend. quest. 21. num. 6. & quest. 29. num. 1. Francisc. Barr. succ. test. lib. 13. tit. 5. num. 1. Ratio (si teneas in hæreditatibus dari jus accrescendi) non sat convenit si dicas ex eo esse quia alias contra regulam *L. eam qui ff. usufructu**

sequeretur absurdum juri civili minime conveniens ut una & eadem hæreditas diverso jure censeatur, nempe jure testati, & jure intestati contra specialem regulam in *L. jus nostrum ff. reg. jur.* obstat enim quod possunt in una hæreditate considerari tres, vel plures cohæredes instituti, quorum unus si repudiat portionem sibi relictam, quam deficientem, & accrescentem alter nollet acquirere, adhuc remanet tertius cohæres, qui posset eam acceptare, & evitaretur illud absurdum, sicut & infimili evitatur in specie *L. quæsitum, vers. sed Marcellus ff. acquir. hæred.* quod tantum contingere potest ubi duo tantum proponuntur cohæredes instituti, quorum unus repudiat portionem sibi relictam, quam accrescentem si alter nollet acceptare, nec teneretur invitus eam acquirere, vel in totum repudiare, remanet testator partim testatus, & partim intestatus: & si dicas quod ubi etiam plures considerantur cohæredes instituti si unus portionem accrescentem posset repudiare; posset & alius eodem jure eam repudiare, & sic facile contingeret absurdum, urget adhuc maxime *dict. vers. sed Marcellus.* Si autem teneas dari in hæreditatibus potius jus non decrescendi facilem præstabis rationem si dicas hoc proprium esse juris non decrescendi, ut invito, & renitenti accrescat, seu non decrescat ex ratione de qua in præludiis differentia 4. unitas enim hæreditatis non potest diverso jure censeari, & ideò nequaquam dividi potest. *L. 1. & 2. ff. acquir. hæred.* Et cum hoc necessario jure accrescendi seu non decrescendi unita substitutio assumit ejus naturam, & de voluntaria efficitur necessaria, & transmissibilis ut allegat, & tenet Grib. de jur. accr. reg. 43. cum ea tamen vera intelligentia de qua supra in præludiis differentia 6. in fin.

14 Intellege hanc ultimam si-

ilitudinem procedere in portionibus hæreditatis nondum acquisitis deficientibus: nam si deficienti postquam acquisitæ sunt nequaquam invito, & renitenti accrescunt, exemplum sit si cohæres sit minor sive suus, sive extraneus, & postquam cohæres extitit, & acceptavit sibi relictam portionem læsus reperiat & in integrum restituatur, & reponatur in pristinum statum à tempore institutionis quasi non acceptaret portionem juxta *L. quod si minor §. restitutio ff. de minor. Ord. nostra in lib. 4. tit. 87. §. 3.* nam tunc si ejus portio hac de causa posteaquam fuit acquisita deficiat non accrescit invito, & renitenti cohæredi, sed in potestate cohæredis est retenta sibi relicta portione alteram accrescentem, vel acquirere, vel repudiare: & si velit acquirere eidem accrescit cum suo onere. *L. pen. ff. acquir. hæred. ita Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 53. & 49. & Ripa num. 169. Fasn. num. 234. Gribald. de jur. accr. reg. 68. Grassus §. jus accrescendi, quæst. 29. num. 2. Tholos. dict. cap. 11. num. 20. Gu-tierr. in L. unica num. 29. Cod. quando non pet. part.* Si autem velit repudiare tunc ex constitutione D. Severi portionis onus suscipere non cogitur, sed bonorum possessio creditoribus datur. *L. si minor. 61. L. necessariis ff. acquir. hæred. L. 1. §. si quis a dita ff. ad Trebell.*

15 Secundo potest hæc intelligentia exemplificari cum *Bart. dict. num. 53. & in L. ex contractu 44. num. 2. ff. r. jud. & in dict. L. cum hæreditate, num. 2. ff. acquir. hæred. Tholos. dict. num. 21.* ut dicta octava similitudo non procedat in portione sui, & necessarii cohæredis à patris hæreditate abstinentis prætoris beneficio, de quo in §. sui autem, vers. sed his prætor. inst. hæred. qualis. quæ portio hæreditaria hac ratione deficiens ut sentit *Bart. ubi proxime* non accrescit invito liquidem eidem post aditam suam

suam portionem conceditur electio ut possit totum agnoscere, vel totum repudiare. *dict. L. cum hereditate cum lege seq. L. antepen. ff. ad Trebell. dict. L. ex contractu*: sed suspende, & maturius adverte quod portio cohæredis sui abstinens ab hereditate paterna necessario, & invito accrescit, siquidem necessario cogitur, vel totam agnoscere, vel totam repudiare, concessa tamen eidem illa electione: & satis invitus saltem causative accrescit portio, quæ non potest repudiari retenta altera portione sibi relicta, ut in legatis notasti supra in jure non decrescendi *differentia 4. in prælud.* & in legatis, & in hereditatibus dicitur etiam saltem causative portionem invito accrescere, quando collegatarius, seu cohæres præstita eidem electione tenetur, vel totum agnoscere, vel totum repudiare, nec potest retenta sibi relicta portione accrescentem repudiare dividendo unitatem legati, seu hereditatis.

16 Ut autem percipias differentia rationem, quare sui cohæredis abstinens portio deficiens accrescit invito post additam suam portionem concessa ei electione, ut teneatur vel eam agnoscere, vel totum repudiare: at vero per in integrum restitutionem deficiens non accrescit invito, sed possit repudiari à cohærede retenta altera sibi relicta, & addita portione; adverte quod ex lege duodecim tabularum suis, & necessariis hæredibus sine additione ipso jure & invito sive ab intestato, sive ex testamento acquiritur hereditas patris; seu civilis in suis post mortem patris continuatur dominium, quod quasi habebant in vita patris. *L. in suis ff. liber. & posth. & ff. suis & legit. dict. §. sui, ubi D. Pichard. eleganter num. 20. & num. 21. subtiliter suo more Vacouius declarat. 112. & 115.* quem juris rigorem temperavit prætor, & permisit eisdem ut si impuberes sint sive se imiscuerint

hereditari paternæ, sive non semper possint se abstinere: si vero puberes dammodo se non imiscuerint: atsi se imiscuerint, & læsi reperiantur habent remedium aliud restitutionis in integrum *dict. vers. sed his prætor. L. si quis filium 7. §. 1. L. eique 12. L. necessariis 57. ff. acquir. hæred. L. nam nec emancipatus 91. ff. leg. 1. L. si filius ff. de vulg. Valosc. part. cap. 15. num. 25. & 43. cum seqq. Ord. nostra lib. 4. tit. 87. §. 3.*

17 Ita ut hoc abstentionis beneficium suos hæredes perservat ab additione ipso jure, & invito hereditatis paternæ acsi extranei essent, *dict. L. nam nec emancipatus Mench. succ. res §. 8. num. 15.* & remanet hereditas individua à principio integra, & non adita, nec divisa alicujus concursu, & ideo portio sui cohæredis per abstentionis beneficium deficiens necessario, & invito alteri cohæredi accrescit saltem causative, & tenetur, vel portionem deficientem acceptare, vel totum repudiare prout notasti retro proxime: quare autem isti cohæredi concedatur hæc electio, ut post additam suam portionem vel possit portionem à suis per beneficium abstentionis deficientem agnoscere, vel totum repudiare, ex eo est quia cum portio per abstentionis prætorium beneficium quasi non addita deficiens necessario accrescat portioni additæ, etiam necessario communicatur hæredi extraneo beneficium abstentionis ratione naturæ ipsiusmet individue hereditatis, in individuis enim privilegium unius consortis communicatur alteri alias non privilegiato. *L. si communem ff. si servit amitt. sentit textus in dict. L. cum hereditate, ibi & ita se abstinere potest propter alium, qui per suam personam non poterat, aperte invens quod ex privilegio sui cohæredis sibi communicato possit cohæres quam vis extraneus à portione addita se abstinere si viderit sibi damnosam hære.*

hæreditatem integram, ne alias portionem per abstentionem inopinate deficientem sibi damnosam necessario acquirat, & sentiat damnum ex prætoris beneficio suis concessio, contra regulam. *L. nec avus Cod. emancipat.* hæc in beneficio abstentionis.

18 At vero beneficium restitutionis in integrum non perservat ab additione hæreditatis necessaria: nec facit quòminus hæreditas à principio non sit divisa per partes, sed tantum reponit læsum in pristinum statum respectu læsionis restaurandæ ac si non addiret. *dict. §. restitutio*: at vero respectu hæredis, & testatoris addita acquisita, & divisa est, cujus individuitate cessante cessat prædicta privilegii communicatio. *L. unica, ubi gloss. Cod. communi eademque causa, Ord. nostra libr. 3. titul. 80. §. fin.* Imò potius cessat occasio, nec datur privilegii necessitas, potest enim cohæres sua retenta portione si viderit damnosam accrescentem repudiare, & si viderit lucrosam acceptare, nam ex postfacto potest quis partim testatus, & partim intestatus decedere, *L. cum duobus Cod. inofficij. test. L. nam etsi §. fin. L. circa ff. eod. L. pater filium ff. collat. dot. ut post Bart. & Doctores Dec. in dict. L. jus nostrum, num. 9. & in L. unica num. 4. ubi Gutierr. num. 11. Cod. quando non pet. part. Jason in dict. L. reconjuncti, num. 114. ff. leg. 3. Afflict. decis. 69. num. 9. Mench. succ. creat. §. 10. num. 574. & succ. progressu §. 3. num. 55. & 59. Tholosan. dict. cap. 11. num. 29. Peralt. in L. & Proculo num. 19. ff. leg. 2. Simon de Præat. de interpret. ult. lib. 3. dub. 5. solut. 3. num. 10.* Et eodem modo expostfacto unitas hæreditatis potest dividi, & *dict. L. 1. & L. 2. cum similibus procedunt à principio.*

19 Vel si magis placeat ratio differentia ex eo est quia D. Severus (à quo ratio non est quærenda. *L. non omnium ff. legibus*) ita constituit, &

scripsit ut portio acquisita, & per restitutionem in integrum deficiens non accrescat invito. *dict. L. si minor*, qui etiam in hæreditatibus de novo induxit ut portio inter disjunctos cohæredes deficiens in dubio accresceret cum suo onere, *notasi retro similitudine 4. & lege, & statuto potest constitui ut quis pro parte testatus, & pro parte intestatus à principio decedere possit, notant Ang. Imol. Alex. per textum ibi in L. moribus ff. vulg. Dec. ubi supra num. 10. post alios Tiraq. de pia causa privileg. 13.* Et eodem modo poterit constitui ut certo casu possit unitas hæreditatis dividi à principio per hæredem acceptando partem, & repudiando partem: atque ita satis patet qualiter, & quando post additam hæreditatem jus accrescendi locum habeat, quicquid breviter neget *Mantica de ambig. convent. lib. 22. titul. 35. num. 28.*

20 Nec contra *dict. L. cum hæreditate cum similibus*: & illud electionis beneficium urget *L. si duo sint hæredes 38. ff. acquir. hæred.* ubi cohæres invitus cogitur acceptare portionem acquisitam, & per abstentionem sui cohæredis deficientem, nec ei conceditur beneficium electionis, ut si nolit eam accrescentem acquirere possit suam sibi relictam, & jam additam repudiare, nam id procedit in cohærede, qui sciens abstentionem sui cohæredis postea portionem sibi relictam adivit, qui non potest recusare quòminus tota onera hæreditatis subeat, qui enim scit, aut scire potuit suo hærede abstimente se oneribus fore implicitum ea conditione adire videtur. *L. si duo L. si solus L. pen. ff. acquir. hæred. Tholos. dict. cap. 2. num. 28.* & idè eidem non conceditur beneficium electionis, seu abstentionis, quia cessat regula *dict. L. nec avus*, & scienti, & consentienti non fit injuria.

21 Adverte tamen quod ex dictis satis veniunt intelligenda ea de

quibus *supra in præludiis differentia* 4. ubi resolvimus in legatis portionem in jure non decrescendi invito, & renitenti accrescere: ut procedant in portione nunquam acquisita deficiente non vero procedant in portione acquisita, & iterum per beneficium restitutionis deficiente, quia ista quavis accrescat, seu non decrescat ut *supra illatione 2.* non tamen videtur quod invito & renitenti accrescat seu non decrescat, quod satis probatur *ex dict. L. si minor. dict. L. pen. ff. acquir. hæred.* quæ quavis disponant in hæreditatibus, facilius debent procedere in jure non decrescendi in legatis, in quibus etiam invito per jus non decrescendi accrescunt seu non decrescunt portiones, maxime si teneas in hæreditatibus dari potius jus non decrescendi, ut *tentasti retro ex n. 2.* nam si testator ex postfacto potest decedere partim testatus, & partim intestatus, & ex postfacto per hæredem potest dividi hæreditatis unitas à fortiori potest ex postfacto per legatarium dividi unitas legati.

22 Prima autem differentia sit quod jus accrescendi seu non decrescendi ordinarium in hæreditatibus inter conjunctos quibus communicatur, requirit conjunctionem verbis ad eandem portionem ab hæreditate divisam, verbi gratia Caius, & Mævius in dimidia hæreditate hæredes funto, *L. quo loco 21. §. 1. vers. quod si, L. liber homo 59. §. Titius hæres esto, L. si ita quis 66. ff. hæred. inst. dict. L. unica §. his ita, vers. sin vero, Mench. succ. creat. §. 10. num. 152. in fine*, nec sufficit si simpliciter ad hæreditatem conjunctis verbis vocantur, in specie *dict. L. si ita quis*, quando testator in una dispositione dicat Caius & Mævius hæredes funto, & aliis dispositionibus alios faciat cohæredes, quavis enim dictio (&) inter Caium, & Mævium conjunctionem faciat, si quis tamen ex

iisdem decedat non alteri soli pars accrescit sed omnibus cohæredibus, quia testator non tam conjunxisse, quam celerius dixisse videtur. At vero extraordinarium jus accrescendi seu non decrescendi nullam conjunctionem ullo modo requirit, sufficit enim quod sint plures ad eandem hæreditatem cohæredes, ad eos enim accrescit, seu non decrescit quæcunque portio vacans in hæreditate defuncti, *dict. §. his ita, vers. sin vero, Duar. de jure accrescend. lib. 2. cap. 4. Gribald. de jure accrescend. reg. 29. & in dict. L. reconjuncti, reg. 22. & ibi Alciat. num. 61. Mench. dict. num. 152.* Ratio potest tentari ex eo esse quia jus accrescendi seu non decrescendi ordinarium datur ratione prælationis, quæ necessario requirit conjunctionem, cujus ratione præferantur conjuncti hæredes, & loco unius habeantur, *L. plane in principio ff. leg. 3. L. fin. Cod. impuber. & aliis, L. si pater filium 9. ff. vulg. L. si quis Attio, ff. usufruct. accrescend. D. Pichard. in nostro §. si eadem, num. 36.* at vero jus accrescendi seu non decrescendi extraordinarium non requirit conjunctionem, quia competit ex individua hæreditatis natura juxta quam unusquisque hæres universalis est, & eidem à principio insolidum universa hæreditas defuncti censetur relicta si cæteri cohæredes non concurrant.

23 Secunda differentia est quod portio in jure accrescendi seu non decrescendi ordinario accrescit, & communicatur tantum cohæredibus conjunctis ad eandem hæreditatis partem in qua portio vacat, non vero disjunctis: at vero in jure accrescendi seu non decrescendi extraordinario non solum cohæredibus disjunctis, sed etiam conjunctis ad alteram hæreditatis partem, & omnibus cohæredibus hæreditatis accrescit, & communicatur. *L. unica §. his*

ita,

ita, vers. *sin vero* Cod. cad. tollend. L. item quod Sabinus 17. L. liber homo 59. §. cum quis, L. hæredes 63. ff. hæred. inst. ubi Bart & Doctores Gom. tom. 1. cap. 10. num. 31. & 34. Simon de Præf. interp. ultim. volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. num. 13. Vigelius method. jur. libr. 9. part. 4. cap. 22. reg. 2. Grassus §. jus accrescendi quæst. 11. Ratio differentia ex eo est quia portio accrescens jure accrescendi ordinario competit ratione prælationis deductæ, & conjecturatæ ex verbali ad eandem partem conjunctione, quæ eos facit, ut unius personæ potestatem fungantur, & idè solum accrescit conjunctis, non vero cæteris cohæredibus disjunctis qui sunt diversa persona, nec habent illam prælationis qualitatem; at vero portio accrescens accrescendi jure extraordinario competit cohæredibus ratione qualitatis hæreditariæ, & idè accrescit, & communicatur omnibus cohæredibus tam disjunctis, quam conjunctis, quia omnes habent eam hæreditariam qualitatem, nec ex eo quia sunt conjuncti ad unam partem divisam ab hæreditate desinunt esse hæredes ad eandem hæreditatem.

24 Tertia differentia est quod in jure accrescendi seu non decrescendi ordinario, id quod consequitur hæres conjunctus quanvis etiam juris ministerio attamen magis ex voluntate defuncti, & quasi suum præoccupant, dict. vers. *sin vero*, L. utrum ad juncto §. *sin. in* L. cum quidam relegatus ff. reb. dub. at vero in jure accrescendi seu non decrescendi extraordinario id quod consequitur magis ex potestate juris conjecturante præ individua hæreditatis natura sic voluisse testatorem, quam ex ejus dispositione consequitur L. interdum, §. 1. ff. hæred. inst. dict. vers. *sin vero*, L. 5. ff. vulg. Duar. jure accrescend. lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 16. Grassus §. jus accresc. quæst. 2. Dec. in rubr.

num. 3. & 7. Cod. quando non pet. part. Mantica de conjectur. lib. 4. tit. 11. ex num. 2. 4. 8. & 11. Et ita conciliantur ea de quibus Socin. Fun. conj. 139. num. 23. vol. 1. Insign. Cald. de pot. eligend. part. 3. cap. 13. n. 41. & 42.

Ex nostra supra tradita consequentia ornata prædictis qualitatibus fit regula cum qua facillimo negotio deciduntur quæstiones, de jure accrescendi in hæreditatibus.

Regula fit.

25 **I**N hæreditatibus portio quoquo modo etiam invalide deficiens inter cohæredes ipso jure sine nova additione pro portione hæreditatis cum suo onere accrescit seu non decrescit necessario, & non potest repudiari, ita tamen ut si portio inter cohæredes ad unam hæreditatis portionem conjunctos deficiat, solis conjunctis, non vero aliis disjunctis accrescat jure accrescendi ordinario: at vero si deficiat inter disjunctos cohæredes jure accrescendi extraordinario accrescet, & communicatur omnibus tam disjunctis, quam conjunctis.

26 Ex hac regula consequitur primo intellectus ad dict. L. quo loco, §. 1. ff. hæred. inst. ubi proponitur Titius vivus, & Seius mortuus conjunctim instituti ad dimidiam hæreditatem; & Sempronius ad aliam dimidiam. Respondit Paulus Titium, & Sempronium æquas partes habituros, quia portio Seii mortui pro non scripta habetur, ita quod portio Seii mortui pro non scripta accrescit seu non decrescit soli Titio, non vero Sempronio, quod ex eo est quia Titius & Seius conjuncti fuerunt in dimidia hæreditate, & portio Seii etiam invalida, & pro non scripta soli Titio conjuncto jure accrescendi ordinario accrescit seu non decrescit ipso

jure cum suo onere necessario nec potest repudiari, nec communicatur Sempronio disjuncto cohæredi, & ita procedit etiam. *L. unica §. his ita, vers. sin vero quidam Cod. cad. tollend. in primo casu, L. hæredes 63. in primo responso ff. hæred. inst. & Mench. creat. §. 10. num. 154. & 153.* quatenus requirunt conjunctionem in jure accrescendi in hæreditatibus ut procedat in jure accrescendi seu non decrescendi ordinario: & idem etiam respondendum est inter collective ad partem hæreditatis vocatos qui aliis conjunctis potiores sunt, ut notasti supra illatione 7.

27 Consequitur secundo intellectus & facilis decisio ad *L. si in testamento, L. si plures 24. L. quidam testamento ff. vulg. L. item quod Sabinus, L. hæredes 63. in 2. responso, L. si quis ita 33. L. si ita quis 66. L. liber homo §. cum quis, & §. Titius hæres esto, & §. si ita scriptum, & §. fin ff. hæred. inst. L. si solus 79. vers. idem puto, L. qui ex duabus §. 1. L. si quis hæres 35. L. si duo 38. L. si tamen ex parte, L. qui patri, ff. acquirend. hæred. L. si duobus §. 1. ff. leg. 1. L. si mihi & Titio 57. L. si Titio 63. L. Lutius 90. §. quisquis 1. ff. leg. 2. L. 2. §. si duo, vers. quod si ff. bonorum possess. secund. tab. L. si ex pluribus ff. de suis, & leg. hæred. L. 1. §. itaque, L. testamento Cod. impub. & aliis, L. fin. Cod. quando non pet. part. L. unica §. his ita, in secundo casu, Cod. cad. toll. L. qui duobus 23. L. hæc scriptura 126. §. fin. ff. cond. & demonst. L. Thais 41. §. Stichus ff. de fideicommiss. libert. cum aliis, quatenus inter cohæredes disjunctos ad eandem hæreditatem decidunt quod portiones vacantes cæteris cohæredibus accrescant, ut videlicet accrescant jure accrescendi seu non decrescendi extraordinario pro portione hæreditatis cum suo onere, ipso jure etiam*

renitenti, & invito, nec possit repudiari: & quod communicentur, & accrescent cohæredibus ad discretam partem hæreditatis conjunctis si in specie illorum jurium proponerentur: & ita debet intelligi *Bart. in L. reconjuncti, n. 23. Jason. n. 206. Rip. n. 75. Alciat. n. 6. & n. 40. & 61. ff. leg. 3. Bald. in L. unica §. his ita, num. 4. Codic. cad. tollend. Paul. Castr. in L. Lutius 78. §. quæ habebat ff. ad Trebell. Mench. succ. creat. §. 10. n. 152. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 22. & seq. & Cabed. in Aresto 81. tom. 1. D. Cald. part. 3. de potest. eligend. cap. 13. n. 41. Tholosan. de syntagm. part. 3. cap. 11. n. 12. lib. 46. D. Pichard. in nostro §. si eadem, n. 100. Angel. Aret. n. 6. Vigelius in method. jur. part. 4. lib. 9. cap. 11. reg. 1. Doctus Egidius in L. 1. part. 3. in initio n. 9. & 8. Grass. §. jus accrescendi, quæst. 11. Cravetta cons. 62. n. 4. tom. 1. Franciscus Barrius de succ. testati, & intest. lib. 13. tit. 1. de jure accrescend. n. 1. & tit. 3. num. 2. Et cæteri Doctores qui resolvunt in hæreditatibus dari jus accrescendi inter omnino disjunctos; & de hoc jure accrescendi extraordinario agit. *L. item quod Sabinus 17. §. 1. ff. hæred. inst.* ubi testator instituit duos in undecim, & duos instituit hæredes sine partibus, quorum alter decessit, ejus portio omnibus accrescit, quia quantum ad jus accrescendi duo isti instituti sine partibus conjuncti non sunt, *Jason. in dict. L. reconjuncti, n. 44. Duar. de jure accrescendi lib. 2. cap. 12. Peregr. de fideicommiss. art. 9. num. 11.**

28 Consequitur tertio intellectus ad textum in *L. servus communis ab extero 66. ff. de acquirend. hæred.* ubi servus communis hæres institutus jure accrescendi acquirit domino integram hæreditatem si alter dominus repudiat, & non acquirat, & ita inter conjunctos conjunctione legali probat jus accrescendi, ut scilicet procedat

in hæreditatibus, in quibus jus accrescendi seu non decrescendi extraordinarium nullam requirit conjunctionem, & portio quoquo modo vacans accrescit seu non decrescit hæredi instituto ipso jure cum suo onere, nec repudiari potest, ita Bart. Bald. & Doctores ibi, Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 59. & 61. & in L. pater filium, num. 15. ff. inoffic. test. & in L. bona § in bonorum, num. 1. ff. bonorum poss. Grass. §. jus accresc. quest. 32. Peralt. in L. & Proculo num. 40. ff. leg. 2. Castill. eleganter lib. 1. de usufr. cap. 48. num. 38. Porcus in nostro §. si eadem in principio, ubi Baldui. vers. veluti si quis Ang. num. 6. D. Pichard. n. 13. 99. & seq. Duar. jure accresc. lib. 1. cap. 3. ad fin. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 28. Tholosan. syntagm. jur. part. 3. cap. 11. num. 7. lib. 46. utrum autem in legatis detur jus accrescendi inter conjunctos conjunctione legali, notasti supra illat. 16.

29 Consequitur quarto intellectus ad textum in L. bona autem § fin. cum duobus seqq. ff. bon. poss. L. 2. §. si duo ff. bon. poss. secund. L. si duobus ff. de contra tab. L. 1. §. inter ipsum, vers. si quis ex nepotibus ff. conjug. cum emancip. L. si ex pluribus ff. suis & leg. L. si ponas §. fin. ff. inoffic. test. L. 1. §. Senatus ff. ad S. Conj. Tert. L. unica Cod. quand. non pet. L. hac consultissima. §. ex imperfecto Cod. testam. quibus probatur quod inter successores existentes in eodem gradu conjunctos conjunctione legali, sive ex testamento secundum, & contra tab. & voluntatem defuncti, sive ab intestato sive ex quærela inofficiosi testamenti datur jus accrescendi. Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 46. & 61. & in L. pater filium ex num. 22. ff. inoffic. test. in L. mulieri num. 3. ff. cond. & demonstr. Jason in dict. L. reconjuncti, num. 113. & 217. ubi Gribald. reg. 23. & de jur. accr. reg. 85. Cephal. cons. 59. n. 18. Gutierrez. in dict.

L. unica num. 8. & ibi Dec. num. 4. & in rubric. num. 3. Cagnol. num. 5. & in rubric. num. 7. & 15. & seqq. & num. 63. Cod. quando non pet. port. Bertach. verb. jus accresc. n. 5. Grass. §. jus accresc. quest. 23. Peralt. in L. & Proculo num. 15. & 18. 37. & 48. ff. leg. 2. Mantica de conjunct. ult. volunt. lib. 4. tit. 11. num. 9. & 10. Magon. lib. 1. cons. 11. num. 10. & seq. Peregrin. late de fideicommiss. art. 38. Viget. de method. jur. part. 4. lib. 9. cap. 22. reg. 2. Castill. de usufruct. lib. 1. cap. 48. ex num. 40. cum seqq. Gabr. cons. 89. n. 15. Alex. cons. 197. num. 2. lib. 6. Mench. succ. creat. §. 3. num. 10. & succ. resol. §. 12. num. 7. Tholos. syntagm. part. 3. lib. 46. cap. 11. num. 7. D. Pichard. in nostro §. si eadem, num. 101. & seqq. post Molineum Valasc. part. cap. 17. num. 11. & num. 31. Franciscus Barrius succ. test. & intestati lib. 13. tit. 2. num. 1. & tit. 3. num. 11. Ut inter eos servata gradus prerogativa (juxta quam legitima successio defertur auth. defuncto Cod. ad Tert. auth. post. fratres §. 1. §. si plures Cod. legit. hered.) si alter ejusdem gradus decedens, vel repudians non acquirat, ejus portio deficiens cæteris accrescit, & cum successores isti fungant vices hæredum. L. 2. ff. bon. poss. L. cum emancipatus ff. secund. tab. & declarat satis subtiliter, & eleganter Vaconius declar. 103. Juridice dicemus quod portio accrescat seu non decrescat per jus accrescendi, seu non decrescendi extraordinarium quod in hæreditatibus datur etiam inter conjunctos conjunctione legali. & inter omnino disjunctos: Cumque hæreditas ista seu bonorum possessio, sit juris magis quam corporis possessio. L. 3. ff. bon. poss. sitque individua à principio prout in jure consistit. L. 1. ff. bonorum divis. & ratione bonorum in exercitio per concursum dividatur, sicut & hæreditas dividitur potius dabitur inter eos jus non

non decrescendi sicut & tentasti dari in hæreditatibus; quod juvatur ex eo quia isti possessores vocantur per nomenclativum liberi, agnati, & similia, per Bart. in dict. *L. reconjuncti*, num. 18. & 17. & *Alc. num. 35.* inter quos collective conjunctos etiam in particularibus dispositionibus videtur dari potius jus non decrescendi, ut tentasti supra illatione 7. portio atamen accrescit, seu non decrescit eodem modo, quo inter cohæredes ipso jure, & invitus. *L. 2. §. si duo ff. secund. tab. L. sed. cum patrono ff. bon. poss. gloss. verb. accrescere, in dict. §. si duo Faber. in dict. L. unica Cod. quand. non pet. part. & cum suo onere. L. si Titio 63. §. fin. ff. leg. 2. & poterit sicut, & hæreditas a principio vel integra repudiari, vel accrescens insimul acceptari, *L. 3. ff. bon. poss. L. nec emere. Cod. jure deliber.* Idque etiam in successione juris municipalis, *Gribald. post Bart. & alios de jur. accr. reg. 76.**

30 Consequitur quinto intellectus ad subtilem textum in *L. qui ex duabus 53. ff. acquir. hæred. ubi Caius* in hæc verba, *Qui ex duabus hæres institutus fuerit ex alia pure ex alia sub conditione; & ex pura institutione adierit, & decesserit, posteaque conditio extiterit, ea quoque pars ad hæredem ejus pertinet.* Textum istum dicit de apicibus juris *Paul. Castr. ibi in fin. & Doctores* reputant maxime difficilem, dum aperte supponit, quod nec defunctus hæres, qui ex pura institutione adierit, neque ejus hæres aliquid habeat ex parte conditionali antequam existat conditio; cum tamen verum sit in jure, quod hæres vocatus ad unam hæreditatem ex parte pure, & ex alia sub conditione si adeat ex pura etiam pendente conditione remanet hæres in solidum. *L. cum hæres 52. §. fin. L. si tu ex parte 75. ff. acquir. hæred. L. si quis ita 33. ff. hæred. inst. L. Mutianæ 7. ff. cond. & dem. idque*

ex regula *L. jus nostrum ff. reg. jur.* ne alias una & eadem hæreditas diverso jure censeatur quod juri civili non convenit. *L. eum qui ff. usucapion.*

31 Glossa intelligit textum ut in portione conditionali datus esset substitutus seu cohæres, sed quia obstat difficultas nempe quod illius hæredis portio conditionalis non potuit transmitti ad ejus hæredem, jus enim conditionale in ultimis voluntatibus non transmittitur. *L. sed si 10 ff. vulg. L. liber homo §. si ita scriptum, in secundo responso ff. hæred. inst. L. unica §. sin autem aliquid. Cod. cad. toll.* ideo propter hanc difficultatem *Bart. ibi* reprobatur intellectum glossæ, quæ satisfacit respondendo quod iste hæres hæredis non succedit ratione conditionis, quæ extitit post mortem instituti, sed per jus accrescendi quod transmittitur. *L. si ex pluribus ff. de suis, & legit. hæred. ex ratione de qua infra eadem num. 37. & notas supra similitudine 7. refert Paul. Castr. ibi num. 1.* sed reprobatur ex eo quia si succederet per jus accrescendi non expectaret expectari conditionis eventum, & tamen textus invat quod debeat expectari, sed hæc difficultas Castrensis cessat respondendo quod jus accrescendi procedit tantum in portionibus omnino deficientibus; & ideo debet expectari eventus ejus conditionis, sub qua pendebat jus accrescendi seu non decrescendi quia pendente conditione non defecit portio, utpote quando testator instituit hæredem Titium in dimidia hæreditate pure, & in alia dimidia dedit Seium cohæredem sub conditione si navis ex Asia venerit: vides portionem & jus accrescendi, seu non decrescendi pendere ex contraria conditione si navis non veniat, quia si navis venerit acquirit sibi Seius cohæres, & cessat jus accrescendi: si autem navis non venerit datur extraordinarium jus accrescendi seu non decrescendi in portione illa
sub

sub conditione relicta cohæredi Seio qui illam non acquirit sed defecit, seu vacat deficiente conditione, vel secundo potest exemplificari in specie, *dict. §. si ita scriptum*, quando testator instituit Titium hæredem in tertia parte hæreditatis; & Seium in alia tertia; & Titium iterum secundo loco instituit hæredem in alia tertia parte sub conditione si navis ex Asia venerit, & decidit Jurisconsultus quod jus accrescendi pendet ab existentia, vel non existentia conditionis: illa tamen erit differentia notabilis inter utrumque exemplum juris accrescendi conditionalis, quod in primo casu si deficiat conditio sub qua cohæres Seius datus est, cum unus tantum hæres reperiatur institutus eidem integra portio ob defectum conditionis vacans accrescit, seu non decrescit: at vero in secundo ut ait Jurisconsultus *in dict. §. si ita scriptum*, quia duo hæredes instituti sunt, nempe Titius, & Seius, tertia illa in qua Titius tertio loco institutus est, ob defectum conditionis vacans unicuique pro portione hæreditaria per jus accrescendi, seu non decrescendi accrescit, & unusquisque in semisse reperitur hæres.

32 Hugo, quem refert *gloss. ibi in fin.* & cum quo transit *Bart.* dicit quod dum textus ait, *posteaquam conditio extiterit*, debeat subintelligi (maxime) nam etsi non extiterit conditio defunctus fuit effectus hæres etiam in illa portione conditionalis adeundo ex pura; & quod hac ratione textus non procedit nec in substituto, nec in cohærede.

33 Quo omisso *Paul.* intelligit textum quando hæres habeat substitutum vulgarem, tunc enim etiamsi adjerit ex parte pura, non fit hæres in conditionalis nisi adimpleta conditione *dict. §. fin.* verbi gratia instituo Titium in dimidia hæreditate pure: & in alia sub conditione si navis ex

Asia venerit, et si non venerit substituo Sempronium; tunc enim si Titius adjerit ex pura non acquirit interim ex conditionalis: et si decedit, & postea conditio eveniat, perinde est ac si iste Sempronius substitutus non esset datus: & hæres Titii efficietur hæres in illa etiam portione conditionalis purificata: & dicit *Paul. Caslr.* quod est casus specialis in quo spes institutionis conditionalis transmittitur ad hæredes, & per mortem pendente conditione supervenientem non deficit, quando est conjuncta cum jure accrescendi, sicut transmittitur ipsum jus accrescendi, *probat L. qui patri 59. ubi Bart. num. 4. ff. acquir. hered. & sequitur Com. tom. 1. cap. 10. num 18.*

34 Sed quicquid deviant à glossa in ejus intellectum reincident, & ideò adverte quod Caius in hoc textu principaliter intendit docere quod portio conditionalis in hæreditate existente conditione pertinet etiam hæredi hæredis, sicut, & primo hæredi, & quia non potest hæredi secundo pertinere, nec in eum transire, nisi casu quo interim in suspenso foret pendente conditione ne alias ipso jure acquireretur primo hæredi, ideò requirit conditionis existentiam non in vita primi hæredis, sed post mortem, ut ita non primo, sed secundo hæredi acquiratur, & hac de causa in conditione sunt considerandi termini habiles, ut suspendant ne portio acquiratur primo hæredi, si enim solum fuerit conditionalis portio de perse sine alia qualitate adjuncta, non impediret imò illicò ubi primus hæres ex parte pura adivitit ipso jure ex alie hæres foret, *dict. §. fin. dict. L. si quis ita*: termini autem habiles sunt illi, quos consideravit glossa.

35 Primo si habeat in conditionalis parte substitutum, *dict. L. cum hæres 52. §. fin.* verbi gratia instituo Titium in dimidia hæreditate pure, & in

& in alia dimidia sub conditione si navis ex Asia venerit, etsi non venerit substituo Sempronium: & cum isto glossæ intellectu convenit *Paul. Castr.* Vel secundo si datus est præterea quisquam alius cohæres, *dict. L. si quis ita*, verbi gratia instituo Caium in dimidia hæreditate pure, & in alia dimidia Traianum sub conditione si navis ex Asia venerit; nam in hoc casu verum est dicere quod jus accrescendi pendet ex conditione contraria, & ex non implemento conditionis, nempe si navis ex Asia non venerit; quæ conditio sicut & altera, quam consideras in primo casu, dum pendet, verum est, quod impediatur, & efficiat quo minus si primus hæres adierit hæreditatem ex parte pura, non ipso jure acquirit ex parte conditionali, si autem decedat pendente conditione, quæ in ejus favorem post ejus mortem existat, certum est quod portio, quæ usque hætenus fuit conditionalis remanet pura, & non impedita & pertinet ad ejus hæredem ut sentit *gloss. verb. ea quoque, & fatetur ibi Paul. Castr. n. 2.* Ratio est quia toties hæres, qui ex una parte pure institutus est, & ex alia conditionaliter si acquirat ex parte pura fit hæres ex alle, quoties futurus est omnino solus hæres, si autem alius potest esse cohæres in eventu conditionis, nequaquam acquirendo ex parte pura fit hæres etiam ex conditionali, ut aperte probant, *dict. §. fin. dict. L. si quis ita*, & cum in præsentem cohæres, seu substitutus sub conditione vocati in eventu conditionis possint esse cohæredes merito iste hæres de quo *in dict. L. qui ex duabus*, non fit illicò hæres etiam in parti conditionali, quanvis adierit ex pura, sed speratur existentia conditionis, ut *dict. §. si ita scriptum*, quæ si talis sit, quæ excludat cohæredem, vel substitutum fiet hæres ex integra alle: si autem dece-

dat pendente conditione transmittet ad hæredem, qui acquirat partem conditionalem, si conditio existat eo modo, quo excludat substitutum, seu cohæredem.

36 Illa tamen videtur constituenda differentia inter utrumque intellectum ut in secundo si intelligas textum in cohærede Traiano dato sub conditione, ea deficiente portio, quæ ab eo deficit per jus accrescendi extraordinarium accrescit, seu non decrescit Caio cohæredi in dimidia hæreditate pure instituto, qui si decesserit pendente adhuc conditione quæ deficiat post ejus mortem itidem accrescit, seu non decrescit ejus hæredi. At vero in primo intellectu si intelligas textum in substituto Sempronio dato hæreditatis dimidia portione, in qua sub conditione instituitur, si conditio adimpleatur, & excludat substitutum tunc hæres Titius jure proprio institutionis, non vero jure accrescendi acquirat dimidiam illam hæreditatis portionem: at si decesserit pendente adhuc conditione, & adimpleatur post ejus mortem videbatur dicendum quod ejus hæres etiam jure proprio portionem acquirat. Sed quia obstat difficultas de qua supra nempe quod jus conditionale non transmittitur in ultimis voluntatibus: ideò *cum gloss. vel Paulo Castr. ubi supra* resolvendum est quod hæres Titii etiam in primo casu succedit, & acquirat dimidiam hæreditatem per jus accrescendi, seu non decrescendi, quod transmittitur; nisi respondeas difficultatem cessare ideò quia jus conditionale transmittitur in hæreditatibus ad hæredem quando alias sequeretur absurdum, & testator partim testatus, partim intestatus decederet, & huc tendunt responsio glossæ, & responsio *Pauli Castr. & Gom. ubi supra si recte, & subtiliter ponderas.*

37 Consequitur inquam intellectus

lectus *ad dict. L. si ex duabus*, ut videlicet quatenus intelligatur de portione deficiente, & accrescente procedat in jure accrescendi seu non decrescendi extraordinario quod nullam requirit conjunctionem, nec validitatem antea retro in dispositione, quæque portio ipso jure sine nova additione cum suo onere accrescit etiam invito, & renitenti juxta nostram regulam.

38 Vellem tamen altius advertas circa subtilem & verum intellectum hujus textus: in quo agitur de hærede pure instituto, & de cohærede seu substituto conditionali, & juxta ea quæ diximus *supra illatione 17. vers. & huc satis pertinet, n. 8.* inter vocatos purum, & conditionalem non posse contingere jus accrescendi, sed tantum jus non decrescendi; stat satis urgens difficultas dum textus supponit inter istos cohæredes purum, & conditionalem dari jus accrescendi, nisi dicas hoc provenire ex regula *L. jus nostrum ff. reg. jur.* vel si verius respondeas quod in hæreditatibus ob earum individuum naturam potius viget jus non decrescendi quod datur inter purum, & conditionalem cohæredem, seu substitutum; atque ita jam patet celebris, & satis facilis intellectus hujus textus, ut scilicet procedat ex eo quia (sive prout in primo intellectu Titius in parte hæreditatis pure instituitur, & in alia conditionaliter, & ei datus sit substitutus Sempronius sub contraria conditione: sive prout in secundo instituitur Caius in dimidia hæreditate pure; & in alia dimidia Traianum sub conditione) in utroque casu, & exemplo semper est verum dicere quod hæres pure institutus interim habebit integram hæreditatem: dimidiam nempe jure suæ institutionis, alteram vero portionem interim dum pendet conditio ex ratione de qua *supra in dict. vers. & huc satis*: nam in

primo intellectu, & exemplo si advertas Titius in dimidia hæreditate pure instituitur, & in alia sub conditione si navis ex Asia venerit, & ei datus est substitutus Sempronius sub contraria conditione si navis non venerit, unde nihil mirum si adeat ex pura, & interim dum in pendentem est conditio retineat portionem conditionalem, ea sub conditione quod si navis non venerit restituat portionem conditionalem substituto Sempronio, si vero navis veniat retineat sibi jure institutionis purificatæ: & hoc modo subtilem præstabis *intellectum ad dict. §. fin. in fin.* ut quanvis purus cohæres in portione: & in alia conditionalis si acquirat ex parte pura non fiat hæres ex asse si alius potest esse substitutus in eventu conditionis: attamen interim dum pendet conditio retineat conditionalem in eventu conditionis sub qua potest ex asse hæres esse: & in secundo intellectu Caius institutus est in dimidia hæreditatis portione pure: & in alia Traianus datus est cohæres sub conditione si navis venerit: in quo casu etiam habebit Caius portionem puram jure suæ institutionis, & aliam vero habebit interim, & adimpleta conditione per adventum navis, restituet cohæredi Traiano: si autem conditio in Traiano deficiat ab eodem Caio penes quem insolidum hæreditas est non decrescet Traiani portio conditionalis: & sic etiam elegantem intellectum accommodabis ad textum *ad dict. L. si quis ita*, ut si in specie illius textus Titio datus sit cohæres sub conditione si navis ex Asia venerit etiam habebit Titius portionem conditionalem in eventu conditionis: atque ideò nihil mirum videri debet id quod textus principaliter decidit, quod si ex duabus hæres institutus fuerit ex alia pure ex alia sub conditione, & ex pura institutione adierit, & decesserit, posteaque conditio

extiterit, ea quoque pars ad hæredem ejus pertinet siquidem hæreditas integra est penes primum hæredem à quo transit in ejus hæredem: nec in his terminis *in dict. L. qui ex duobus*, conditionalis portio ad hæredem Caii transmittitur, sed ad eum pertinet, in primo casu jure propriæ institutionis, & in secundo casu per jus non decrescendi: & ideò Jurisconsultus loquitur per verbum (*pertinet*) quod est generale; & comprehendit utrumque medium, sicut & loquitur *in L. plane §. si duobus*, ff. leg. 1. ubi notasti *illatione 10. num. 10.* & loquitur Imperator *in nostro §. si eadem*, notasti *in præludiis n. 33.* & facile conciliatur *cum dict. L. liber homo*, §. *si ita scriptum fuerit*, ubi sextans dimidia pars conditionalis portionis non transmittitur ad hæredem Titii adimpleta conditione post ejus mortem, sed potius non decrescit à Mævio penes quem erat.

39 Consequitur sexto notabilis intellectus ad *L. fin. Cod. inst. & subst.* ubi Imperatores *in hæc verba* Cum quidam pregnantem habens conjugem scripsit hæredem ipsam quidem suam uxorem ex parte ventrem vero ex alia parte, & adjecit: *si non posthumus natus fuerit, alium sibi hæredem esse*, si in hac specie posthumus non esset natus, vel quia fuit in rerum natura, sed postea abortum fecit; vel quia nunquam fuit in rerum natura, & sic ejus portio deveniat ad substitutum, qui si repudiat, vel aliter quoquo modo deficiat portio accrescet, seu non decrescet uxori, ex eo quia textus agit de hæreditatibus, in quibus portio invalida à principio, & pro non scripta accrescit seu non decrescit: & idem respondendum est si nascatur posthumus, & in pubertate decedat antequam adeat hæreditatem, ut ita substitutus fuisset vulgaris, & ageretur de hæreditate mariti juxta intellectum Barto-

li ibi, quem refert *infra illatione 34. vers. tertio eadem ratione num. 16.* & quia cohæres uxor, & venter seu substitutus sunt disjuncti accrescit portio per accrescendi, seu non decrescendi jus extraordinarium ipso jure; & cum onere etiam renitenti uxori. Vellem etiam advertas circa intellectum hujus textus in quo agitur de uxore pure instituta in parte hæreditatis, & de ventre seu substituto conditionaliter in parte hæreditatis vocato, ut ita integram hæreditatem interim dum pendet conditio habeat uxor à qua non decrescit si deficiat conditio, vel aliter venter, seu substitutus non concurrat.

40 Consequitur septimo ratio qua sustineri possit intellectus communis ad *L. 1. §. si ex fundo ff. hered. inst.* ut scilicet hæres institutus in re certa habeat universam hæreditatem per jus accrescendi: Ita *Imol. ibi n. 33. Alex. in L. 1. n. 9. Cod. test. milit. Palat. in rubr. n. 176. de hered. inst. Abb. in cap. 2. num. 4. & ibi additio de testam. Grass. §. institutio quest. 22. num. 3. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 8. ubi ita intelligit. L. si alterius 10. L. ex facto 35. vers. ita igitur L. quoties §. si duo L. si quis ita hæres. 74. ff. hered. inst. L. cum quidam 18. ff. liber. & posth. L. quoties Cod. hered. inst. §. hæreditas inst. de hered. inst. L. 14. part. 6. tit. 3. Mantica de conject. lib. 4. tit. 5. artic. 7. num. 5. Covas in cap. Raynut. §. 1. num. 9. de testam. Cost. in cap. si pater part. 1. num. 13. in verb. in re certa, post multos in sig. Cald. part. 3. de potest. eligend. cap. 13. num. 42. Franciscus Barrius suc. intest. lib. 13. cap. 3. num. 3. Tholosan. syntagm. lib. 42. cap. 6. num. 10. & contra Jasonem defendit Alciat. parad. lib. 4. cap. 8. procedit enim communis intellectus in jure accrescendi seu non decrescendi extraordinario, quod nullam conjunctionem requirit, sed tantum portionem vacuam defi-*

cientem, quæ hæredi in re certa instituto accrescat seu non decrescat pro vitando absurdo quod alias sequeretur si non accresceret quia una & eademmet hæreditas diverso jure censeatur, quod juri civili non convenit. *L. eum qui ff. usucap.* nam decederet testator partim testatus, & partim intestatus quod in paganis nequaquam jura patiuntur. *L. jus nostrum ff. reg. jur. §. hæreditas inst. hæ. inst.*

41 Sed si advertas in dict. §. si ex fundo, hæres non acquirit universam hæreditatem jure accrescendi quod non viget in uno solo hærede cum quo nullus datur cohæres à quo deficiat; sed magis acquirit jure individuæ hæreditatis, & universalis hæredis: detracta enim fundi mentione remanet simpliciter universalis hæres, & uti talis acquirit universam hæreditatem: & ideò hanc partem reprehendendo contrariam tenet *Raph. Cuman. in dict. §. si fundo, & ibi Bald. & in dict. L. quoties §. si duo, eleganter Duar. de hæred. inst. in vers. superius diximus, & de jure accrescendi, libr. 1. cap. 1. in fin. & seq. Gom. dict. cap. 10. num. 9. Cagn. in rubr. Cod. quand. non pet. num. 29. & seq. Grass. §. institutio quæst. 22. n. 9. sentit Valasc. part. cap. 17. num. 18.*

42 Quæ sententia verior est; imò, & eadem ratione meritò tentari potest, quod *L. qui patri 59. ff. acquir. hæred. L. sed & si plures §. filio, & seqq. & L. si filius ab speciali ff. vulg. L. quidam elogio Cod. jur. de liber. cum similibus*, & ea quæ in hæreditatibus prædiximus evenire virtute juris accrescendi seu non decrescendi, verius, & proprius proveniant ex individua, & universalis natura hæreditatis; ita ut hæredes magis tamquam universales successores acquirant: nam uno cohærede deficiente perinde est quasi reliqui soli instituti sint, *L. liber homo §. fin. cum aliis ff. hæred. inst.* sed quia multa jura supracitata deci-

dunt per verbum (*accrescere*) has portiones inter cohæredes deficientes cohæredibus accrescere cum ea inter conjunctos prælationis prærogativa, ideò gratia facilius dicendi facimus prædictam distinctionem inter jus ordinarium accrescendi, seu non decrescendi, & jus extraordinarium accrescendi, seu non decrescendi, prout supra in principio illationis. Et quanvis dict. §. si ex fundo non procedat per jus accrescendi, & sit extra nostram messem, non abs re erit nec sive hujus materiæ utilitate elaborare circa textus veram rationem.

43 Et ideò adverte secundo quod quando testator hæredem fecit in re certa non dato cohærede universalis, sequabatur absurdum ut eadem hæreditas diverso jure censeatur, nempe jure testamenti, & jure abintestato quod absurdum juri civili non convenit. *L. eum qui edes ff. usucap. cap. cognovimus 12. quæst. 2. cap. quia circa de privileg.* Et reperiebatur etiam in ejus testamento omnimoda, & naturalis repugnantia; videbatur enim decedere partim testatus, & partim intestatus, quarum rerum inter se pugna est naturaliter, id est natura utriusque pugnat, nam hæreditatis natura est, ut sit universalis omnium bonorum. *L. hæredem 60. L. hæreditas ff. reg. jur. L. nihil 24. ff. verb. signific.* & secundum naturam naturaliter pugnat ut quis universaliter sua bona relinquat ex testamento: & abintestato, nam dato testamento non remanet quid relinquatur abintestato; nec è converso quando hæredas venit abintestato, non remanet quid relinquatur ex testamento, *ex reg. L. Julianus 66. ff. leg. 3. L. jus nostrum 7. ff. reg. jur.* quæ sic debet intelligi, & ex hac naturali repugnantia in specie dict. §. si ex fundo resultabat quædam maxima perplexitas, circa ejus voluntatem interpretandam: nempe ex eo quia cum testator sic pro parte testatus, & pro

parte intestatus decederet: contra juris regulas quæ in paganis ex prædicto absurdo, & naturæ repugnantia id negant; credebatur pro parte testati velle facere testamentum, & mori testatus. *L. non codicillum. Cod. de testam.* & pro parte intestati credebatur nolle facere testamentum & velle mori abintestato, præ regula dict. *L. jus nostrum,* & §. *hereditas inst. de hered. inst.* Et quavis ex una parte diceretur quod pars intestati subibat vices partis testatæ, & quod hoc modo credebatur defunctum velle mori cum testamento, & universali hærede siquidem aliter non poterat testatus decedere: at tamen etiam ex altera parte dici poterat, quod pars testati in re certa subibat vices intestati; & quod testator voluit in totum intestatus, & sine testamento decedere siquidem aliter non poterat intestatus decedere: hæc fuit ratio dubitandi in dict. §. *si ex fundo,* cujus dispositio continens repugnantiam, & perplexitatem voluntatis vitabatur, ex reg. *L. ubi repugnantia 188. ff. reg. jur. L. si Titius 16. ff. cond. & demonstr.* maxime quod pars intestati ex reg. *L. quæritur ff. stat. hom.* prævalebat quia maiorem bonorum partem continebat siquidem erat universalis, & pars testati particularis in re certa.

44 Propter hanc repugnantiam dispositionis, & voluntatis perplexitatem quæ ex ea resultabat, & circa eam interpretandam recursum fuit ad Jurisconsultos, qui benigne conjectaverunt velle testatorem cum testamento decedere: qua conjecturata voluntate, & cessante ejus perplexitate cessabat etiam repugnantia dispositionis; cum enim pro comperto habeamus quod testator voluit cum testamento, & hærede decedere; juridice expeditissima Sabini sententia detracta fundi mentione quasi sine parte hæres scriptus hereditate potitur. *L. quoties §. si duo L. si alterius. L. 1. §. si ex*

fundo ff. hered. inst. L. cum quidam ff. de liber. & posth. & forte rescripto Divi Severi, & Antonini in L. si quis priore 29. ff. ad Trebell. sicut etiam auctoritate Galli Aquilii factum est in *L. si quis ita 74. ff. hered. inst.* ut hæres excepto fundo, & excepto usufructu, perinde erit jure civili, atque si sine ea re hæres institutus esset: rationem vero quare Jurisconsulti conjectarunt testatorem velle cum testamento, & hærede decedere potius, quam sine eo, eam assignant Doctores quia cum causa testati; & causa intestati inter se pugnarent, nec possent insimul concurrere, visum fuit præferri potius testari causam tamquam digniorem *L. quandiu ff. acquir. hered. & ff. reg. jur.* nam semper inter pares præfertur dignior. *L. inter pares, ff. re jud. L. cum in diversis, ff. relig. & sumpt. cap. si duo de offic. deleg.* quam rationem præstat Imol. in dict. §. *si ex fundo, num. 70. Crot. in L. reconjuncti, n. 89. ad fin. ff. leg. 3. Peralta in rubrica, ff. hered. inst. num. 21. Rot. de testam. num. 2. in novis;* & confirmant ex eo quia licet lædatur particularis voluntas testatoris volentis ut institutus in re certa eam rem tantum consequatur *arg. text. in L. cum prætor, ff. de jud.* id tamen fit ad hoc ut conservetur alia universalis voluntas, qua vult cum testamento, & hærede decedere, quæ potior est. *L. 3. ff. milit. testam. & reipublicæ interest. L. 5. ff. quemadmodum testam.* quæ alias non valeret præ regula dict. *L. jus nostrum;* sicut & alias falcidia inducitur contra particularem testatoris voluntatem. *L. si sponsus, §. si quis rogatus de donat. inter virum.*

45 Sed quia Doctores in hac ratione supponunt quod testator vere voluit partim testatus, & partim intestatus decedere, & quod in hac voluntatis repugnantia prælata fuit voluntas faciendi testamentum, & pars testa-

testati contra ejus voluntatem, quod non foret (prout permiffum erat Jurisconsultis) respondere, & interpretari voluntatem defuncti, sed magis inducere legem, quod non potuit Jurisconsultus: nec rescriptum Severi, & Antonini refragante voluntate defuncti non induxit. *L. jam hoc jure ff. vulg. Vacon. declarat. 167. vers. adde quod nec valet*; ideoque ultra supradicta, & eam rationem, quam subtilem dicit *Mench. usufreq. cap. 14. n. 5. & 6* considerandum est quod decisio, *dict. §. si ex fundo*, non fuit inductiva contra voluntatem testatoris, imò potius fuit *Ulpiani Jurisconsulti* responsio ex *Sabini Jurisconsulti* expeditissima sententia quam sequitur *Celsus ab Ulpiano relatus in dict. §. si duo*, & forte fuit freta auctoritate rescripti *Severi, & Antonini de quo in dict. L. si quis priore*, & ita fuit de media juris prudentia ex defuncti mente conjecturata; ut patet ex dispositione, & serie ipsius textus ubi tantum agitur de interpretandis certis institutionum formulis. Et ideo pro parte testati potius interpretati sunt quia pro ea dabatur factum, quo testator hæredem fecit in re certa: at pro parte intestati solum dabatur non factum, nempe quia non est testatus de universa hæreditate, in quibus terminis potius estandum est institutioni fortius enim conjecturatur ex factis, quam ex non factis. *L. si tamen, vers. ei qui, ff. edil. edict. D. Gam. decis. 330. num. 3.* & ex actu gesto per modum agendi potius declaratur voluntas, post alios *Pat. Barbos. in L. quæ dotis, num. 53. ff. solut. matrim.* maxime circa interpretandam favorabilem hæredis institutionem, quæ regulariter interpretatur, & creditur fieri eo modo, quo valeat. *L. cum quidam 19. ff. liber. & posthum.* item ex eo quia ex forma dispositionis, *dict. §. si ex fundo*, si interrogatus foret testator an vellet potius decedere

cum hærede universali, & cum testamento, aut decedere abintestato, & sine hærede vitiata dispositione potius creditur responsurum velle decedere cum testamento, & cum hærede universali detracta fundi mentione pro evitanda ignominia, erat enim ignominiosum apud Romanos sine hærede decere. *L. primo gradu, ff. his quæ in fraud. L. & quia, ff. inter act. §. 1. inst. quib. ex caus. mon. non licet*, & id quod ex dispositione colligitur verosimiliter testatorem responsurum id creditur respondisse ex doctrina singularis *gloss. in L. tale pactum §. fin. ff. pact.* quæ ita procedit, & intelligi debet ex regula *text. in L. quidam 46. ff. hæred. inst.* vel tandem civilius ex eo quia in institutione dabantur verba civilia, & quasi civilis forma faciendi hæredem, erant enim de jure civili certa civilia verba sub quibus inducebatur certa civilis forma instituendi hæredem, utpote *Lutius hæres sto, vel alia similia* de quibus *in dict. §. si ex fundo*; & quamvis testator erraret ultra formam instituendo *Lutium* in re certa satis tamen ex verbis civilibus conjecturatur quod ejus voluntas foret instituendi hæredem, & mori testatus, & ita secundum ejus mentem, & voluntatem detracta fundi mentione formam super abundantiam, remanet forma civilis sub qua instituitur universalis hæres prout detrahitur *in L. Titia 35. §. Lutius Titius 1. ff. leg. 2. juxta ejus verum intellectum, de quo supra illation. 10. num. 13. & in L. quoties §. si quis ita scripserit. ff. hæred. inst. cum similibus de quibus infra eadem num. 48.*

46 Atque ita sic interpretata voluntate defuncti jam cessat repugnantia, & perplexitas, quæ ex dubia, nec sic interpretata voluntate occurrebat in dispositione *dict. §. si ex fundo*: nec procedit in his terminis *regul. dict. L. ubi repugnantia*, quæ militat quando contraria æque repugnant, non ve-

ro quando alterum de contrariis magis prævaleat, ut in præfenti, ubi conveniunt tot rationes, quibus Jurisconsulti interpretantur testatorem velle potius cum testamento decedere, & ita *Bart. in L. 1. num. 6. in fin. ff. cond. inst. Bald. in L. 1. num. 5. Cod. sacros. eccl. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 19.* Limitant regulam *in dict. L. ubi repugnantia non procedere quando inter repugnantia occurrit aliquod repugnans dignius quod prævalere debeat.*

47 Etsi quæras rationem quare detrahatur fundi mentio *in dict. §. si ex fundo* cum similibus potest ultra supradicta iterum multipliciter responderi, Primo quia eo ipso quod constat de defuncti voluntate, qua voluit cum hærede decedere necessario sequitur id quod est de ipsius interna natura universalis, & creditur velle decedere cum hærede universalis prout est de natura, & jure cum quo visus est se conformare, & implicitum se velle. *L. si duo 38. ff. de acquir. hered. nec partis voluntate mutari potest. L. si adrogator ff. adopt. L. videamus 38. §. item si vi. ff. usur.* Secundo quia mentio in fundo est incompatibilis cum institutione hæredis universalis, & fuit posterius posita in ordine intellectus, prius enim voluit cum hærede decedere, & postea voluit quod si hæres in fundo; & in iis quæ sunt incompatibilia rejicitur posterius. *L. in operis 29. ff. locato.* Tertio quia conjecturata voluntate ex verbis civilibus, & ex forma civili facile, & secundum mentem defuncti detrahatur, qualitas & mentio fundi in re certa, facile enim in jure rejicitur, & non consideratur qualitas ut teneat substantia. *dict. §. Lutius Titius. 1.* Quarto quia mentio fundi apposta contra universalem hæredis naturam quæ privatis dispositionibus non subjicitur pro non scripta habetur. *L. cum precario ff. de præcar. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 19.* Quin-

to quia ex mente seu voluntate testatoris detrahatur mentio in fundo, ut servetur ejus voluntas, & natura hæredis universalis, siquidem contrarium erat de jure impossibile, quod testator non creditur velle. *L. unica §. ne autem Cod. cad. toll.* imò potius creditur velle facere hæredem validum, & firmum. *L. 3. ff. de milit. test.* Sexto quia hæredes sunt juris successores. *L. quoties §. hæredes ff. hered. inst. & hæredis institutio est actus legitimus, seu à jure nec recipit restrictionem, conditionem, neque diem. L. hereditas ff. hered. inst. L. actus legitimi ff. de reg. juris, & prout in naturalibus ita etiam in inductis à lege seu à jure satis est causam esse volitam, ut invitus necessario sequatur legitimus seu juris effectus, quem remove nec impedire impossibile est. L. si ita scriptum §. regula ff. de liber. & posth. L. si adrogator ff. adopt.* Et ideò ubi constat quod testator voluit cum hærede decedere necessario, & ipso jure, seu legis, non hominis ministerio sequitur naturalis seu legitimus effectus institutionis universalis, & adimitur mentio in fundo. Septimo etiam quia usitatum est apud Jurisconsultos detrahere implicativa verba ut testatoris voluntas servetur *dict. §. Lutius Titius, cum similibus de quibus infra eadem num. 48.* Ultimo dicit Cumanus quod impossibile est institui quem hæredem in re certa, & quod ideò fundi mentio tamquam impossibilis rejicitur, *ex reg. L. 3. ff. cond. & dem. inst. ita Cumanus in dict. §. si ex fundo, & dict. L. quoties, §. si duo, num. 3. ff. hered. inst. & in L. 1. n. 2. ff. cond. inst. quem sequitur Gom. tom. 1. cap. 2. num. 10. Cost. 1. select. cap. 8. num. 8. & in cap. si pater 1. part. verb. in re certa, ex num. 5. & part. 3. verb. pupillaris, ex n. 2.* Sed quamvis argute attamen periclitatur ex eo quia *dict. L. 3.* procedit in impossibilitate posita in modo, & conditio-

ne sub quibus fit dispositio. *L. 1. ff. cond. inst. ubi Bart. n. 3.* non autem quando ipsa dispositionis substantia est impossibilis, quæ omnino vitatur, quia in primo casu quando impossibilitas residet in accidentibus si rejicitur adhuc remanet dispositio perfecta, non sic quando impossibilitas residet in substantia à qua non potest separari, quin potius sit aliam de novo inducere dispositionem; & Jurisconsulti in interpretandis disponentium voluntatibus non inducunt contra eorum mentem, sed respondent de conservanda, seu interpretanda voluntate non impossibili. *L. si Titius, ff. cond. & demonstr.* facilius enim conservatur quam de novo inducatur. *L. patre furioso, ff. his qui sunt sui,* & facilius detrahitur seu inducitur qualitas quam substantia, *gloss. fin. in L. talis 30. ff. leg. 1. P. Barbos. in L. quæ dotis 34. n. 18. ff. solut. matrimon. at in dict. §. si ex fundo,* impossibilitas residet in substantia, quia testator (non conjecturata ejus mente) instituit hæredem in fundo, cujus mentione detracta detrahitur etiam institutio, sed potest sustineri dictum Cumanum ex eo quia conjecturata mente defuncti, qui voluit non ab intestato, sed cum testamento, & hærede decedere, necessario rejicitur mentio fundi, & rei certæ, tamquam quid impossibile de jure, & repugnans voluntati testatoris, quo volente cum hærede decedere, impossibile est ejus voluntati quod hæres sit in re certa, & hæc fuit mentio Cumanum, ut breviter sentit in dict. *L. quoties §. hæredes juris.* Alios intellectus ad dict. §. *si ex fundo reperies ex Socin. in L. si mihi & tibi, n. pen. ff. leg. 1. Bald. in dict. L. unica n. 23. & ibi Gutierr. n. 5. Cod. quando non pet. part. Gulhelm. in cap. Raynut. verbo eodem testamento 1. n. 262. Peralta in rubrica de hæred. inst. n. 33. Mench. suc. progr. §. 3. n. 54. & resol.*

§. 9 n. 15. quos tuo iudicio ex dictis censura.

48 Et eadem ratione procedunt *L. coheredi, §. fin. ff. de vulg. L. quoties, §. si duo, & §. si quis ita scripserit, L. si alterius 10. L. ex facto 35. L. hæreditas 34. L. si quis ita hæres 74. ff. hæred. inst. L. si quis priore ff. ad Trebell. L. cum quidam, ff. liber. & posthum. cum similibus,* quas refert, & considerat casus *Morquech. de divis. bon. lib. 4. cap. 1. ex n. 17.* in quibus hæres in re certa, vel ad tempus instituitur, & ex voluntate defuncti detrahitur fundi, & temporis mentio: & hæres jure hæreditario universam hæreditatem consequitur ne aliàs sequatur absurdum minime juri civili conveniens quod una & eadem hæreditas diverso jure censeatur contra regulam *text. in L. cum qui, ff. usucap.*

49 Adverte tertio quod dict. §. *si ex fundo,* procedit quando hæres in re certa fit per verba directa non civilia, verbi gratia instituo hæredem in fundo; vel (& proprie) per verba directa civilia, verbi gratia hæres esto in fundo, & alia de quibus in d. §. *si ex fundo,* & passim: quæ idè civilia dicebantur quia à jure civili inducta fuerunt certa civilia verba circa formulas aucupio syllabarum adè necessaria, quod vitiata syllaba vitaret actus & qui cadebat à syllaba cadebat à causa: & quæ adè odiosa à Justiniano sublata fuerunt, in rubrica *Cod. de form. subl. L. quoniam Cod. de testam. §. sed olim cum seq. inst. delegat. Vacon. declarat. 64. n. 14.* & de jure nostro *Ord. lib. 3. titul. 67.* non vero procedit quando fundus, vel species certa per verbum obliquum sine mentione hæredis relinquitur, quod non inducit institutionem sed tantum legatum. *L. cogi, §. sed generaliter, ff. ad Trebell. post Bart. & alios Com. tom. 1 cap. 4. num. 13.* Si autem instituat in portione hæreditaria puta
in

in femisse; in quadrante, in triente aut simili quota hæreditatis, tunc in hac specie five verbis directis civilibus, five directis non civilibus, five obliquis & communibus semper hæres fit universalis non ex decisione, *dict. §. si ex fundo*, sed ex eo quia, femisse, quadrans, triens, vel similis portio est universalis quota hæreditatis, nam quicquid per universales partes ab universali deducitur universale est: nec utique semper hæreditas oportet esse duodecim unciarum, nam pater familias distribuere potest hæreditatem in tot partes quot voluerit. *L. interdum 13. §. 1. ff. hæred. inst. §. hæreditas inst. eod.* & tot unciaæ allem efficiunt quot testator disposuerit. *L. quanquam 3. Cod. mil. test.* etsi unum tantum hæredem scripserit in quota hæreditatis utpote in femisse, seu triente totum as in femisse, seu in triente erit: & potestate juris in hoc resolvitur *dict. §. 1.* Nec hæres iste in re certa, sed in universa hæreditate institutus dicitur *§. ne autem inst. hæred. inst.* nec jure accrescendi, nec ex decisione *dict. §. si ex fundo*, sed titulo universalis institutionis potestate juris acquirit universalem hæreditatem *dict. L. quanquam. Alex. & Dec. in L. 1. n. 9. Cod. mil. test. Galeaul in L. centurio n. 145. & ibi Rip. n. 145. ff. vulg. quos recte D. Cald. part. 3. de potest. elig. cap. 13. n. 41.* reprehendit quatenus intelligunt non esse necessariam juris potestatem: non vero quatenus *Doctissimus Cald.* tenet quod procedit per jus accrescendi, & quod aliter evitari non possit regulam. *L. jus nostrum, ff. reg. jur.* siquidem in isto casu hæres non jure accrescendi acquirit, sed jure institutionis universalis quia totum as potestate juris in femisse erit. Et eadem ratione procedit ad quod resolvit *Peregr. de fideicommiss. artic. 9. num. 6. Franciscus Barrius succ. test. & intest. lib. 13. cap. 1. num. 9.* utpote

pater gravat hæredem quod si filius sine filiis decedat ex bonis suis filia mille habeat, residuum vero veniat ad agnatos; vivo hærede prædecessit filia, cujus mille vadunt ad agnatos non jure accrescendi, sed ex universali natura verbi (residuum) quod totum comprehendit, & hæredem universalem facit. *L. pater tuus Cod. hæred. inst. & ibi gloss. verb. totum.*

50 Adverte quarto. *dict. §. si ex fundo*, & similia jura non procedere quando manifestissime constiterit de contraria defuncti voluntate ut aperte probat. *L. quoties §. si duo ff. hæred. inst. per quem tex. ita resolvunt Bart. ibi & in dict. L. reconjuncti, num. 35. ubi Alc. num. 48 ff. leg. 3. Bald. & Cuman in dict. §. si duo* quod quando refragatur apertissima voluntas tunc instituto in re certa universa hæreditas non acquiritur, imò totum desertur venientibus abintestato sequitur *Costa post alios, in cap. si pater, part. 1. verb. in re certa, n. 14. vers. ego in primis Vigelius §. hæreditas ad fin. inst. de hæred. inst. Grassus §. institutio, quest. 22. num. 10. Mench. succ. creat. §. 3. n. 6. communem dicunt citati à Gom. tom. 1. cap. 10 num. 10. Dec. in rubric. Cod. qui admitti. Alc. lib. 4 parad. cap. 8 ad fin. qui tenent istud jus accrescendi posse prohiberi per testatorem: quorum opinio adjuvatur ex iis quæ regulariter solent adduci pro observanda testatoris voluntate. Contraria autem opinio quod in his terminis procedat decisio, *dict. §. si ex fundo*, receptior est ex citatis à Ripa, in *dict. L. reconjuncti num. 134. Gom. dict. num. 10. Clar. §. testamentum, quest. 53. ubi additio ad fin. Gregor. L. 14 tit. 3. part. 6. verb. todos los bienes, videtur inclinari Tholos. in syntagm. cap. 11. num. 15. lib. 46. refert infinitos Peregr. de fideicommiss. artic. 11. ex num. 66. Simon de Præst. de ult. volunt. interp. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 11. Francisc. Barr. succ. test.**

test. lib. 13. titul. 8. num. 3. qui ea ratione nituntur quia testator non potest prohibere jus accrescendi. Inter quas opiniones adeò comprobatas. *Cuman. dict. §. si duo, m. 4. Salycet. in L. quoties num. 3. Cod. hered. inst. Gregor. ubi supra*, conciliant quod repugnante etiam testatoris voluntate hæreditas tota accrescit hæredi in re certa instituto, qui tenetur eam restituere venientibus ab intestato propter dicta verba quæ fideicommissum inducunt. *L. peto 71. L. Caius 88. ff. leg. 2. faciunt quæ Gom. tom. 1. cap. 2. num. 9.* Et probari videtur in *L. si quis priori 29. ff. ad Trebell.* quæ concordia magis est amicabile compositio, quam juridica decisio, siquidem testator non disposuit fideicommissum venientibus ab intestato prout de jure requiritur, *ex regula L. quidam cum filium ff. hered. inst.* nec sunt inserta fideicommissaria verba, quibus id conjecturetur prout *inserta sunt in dict. L. si quis priori.*

51 Sed inter has Doctorum opiniones attente consideratas quæstionem nostram video indignam disputatione cum in civile sit apud Jurisconsultos contra testatoris voluntatem aliquid respondere: & propter æpertam decisionem *textus in dict. L. quoties §. si duo*, ubi detracta fundi mentione quasi sine partibus hæredes scripti hæreditate potirentur si modo patrisfamilias voluntas non refragetur: si ergo voluntas patrisfamilias refragatur, non detracta fundi mentione: nec quasi sine partibus hæredes scripti hæreditate potirentur; nec procedit *dict. §. si ex fundo*: imò tunc siquidem habemus testatoris evidentem voluntatem qua voluit pro parte testatus; & pro parte intestatus decedere, vitiabitur in totum dispositio. *L. jus nostrum ff. reg. jur. §. hæreditas inst. hered. inst.* absurdum est enim, & minime juri civili conveniens ut una & eadem hæreditas diverso jure testati, & intestati

centuratur. *L. cum qui ff. usucap.* Et hoc satis patet *ex dict. §. si duo*, & passim ex similibus juribus, si enim ad hoc ut teneat dispositio recurrunt ad mentem defuncti conjecturatam, & interpretantur eam esse, ut hæres in re certa institutus detracta fundi mentione sit universalis prout de jure requiritur, satis præsupponunt quod si consiterit eam non esse testatoris voluntatem, non fiet ea interpretatio, quia non interpretatio, sed inductio contra expressam testatoris voluntatem diceretur, quod nec Jurisconsultis, nec etiam summis Imperatoribus pernissum erat, *auth. de nupt. §. disponat itaque.*

52 Arguit communis affirmativa quod quando quis instituitur in re certa satis constat voluntatem testatoris eam esse ut amplius, quam in ea re hæres non sit *ex reg. L. cum prætor ff. judiciis*: & tamen ea voluntate non obstante hæres in re certa totam hæreditatem obtinet ex benigna juris interpretatione, de qua *in dict. §. si ex fundo*; ergo id ipsum in proposito, quando videlicet testator expressit se nolle, quod hæres institutus in re certa sit hæres universalis, siquidem ista voluntatis declaratio solum exprimit id quod jam inerat. Sed non urget quia respondetur negando maiorem, si enim de hac voluntate satis constaret, Jurisconsulti, quibus premissum erat voluntatem, & mentem disponentium de jure ex factis, & verbis interpretari, nequaquam dicerent testatorem velle id, quod se nolle constabat. *L. prospexit ff. qui & à quibus, juncto dict. §. disponat, auth. de nupt.* Imò potius quia *in dict. §. si ex fundo* erat voluntas dubia, idè ex actu ipso, deque ipsius natura conjecturant testatorem velle cum testamento, & hærede decedere; quò dato necessario prout de jure respondent, quod hæres in re certa detracta fundi mentione remanet universalis, idque ex conjectura-

ta mente defuncti, *nec dict. L. cum prætor probat maiorem*: decidit enim quod quando prætor unum de pluribus iudicibus vetat judicare, cæteris id committere videtur, id est cæteris iudicibus jam commissam jurisdictionem relinquit, ut *gloss. ibi verb. committere*. Et axioma illud quod exclusio unius est inclusio alterius procedit quando illud alterum erat inclusum dispositione legis, vel hominis, *ex gloss. recepta in dict. verb. committere*, vel quando saltem non erat exclusum. *L. ex eo ff. testibus*, vel quando prætor de pluribus possitis unum limitative excludit, tunc enim cæteros includere videtur, seu quando exclusus habet qualitatem propter quam expressam excluditur: seu tandem quando exclusus adeò in substantia repugnat cum admissis, ut non possint insimul concurrere: in iis enim efficaciter concludit argumentum à contrario sensu, & de pluribus illatis admissis uno, cæteri exclusi censentur; & excluso uno cæteri admissi censentur, & hac generali intelligentia procedit vulgare deductum *ex dict. L. cum prætor*, quæ omnia desunt in specie *dict. §. si ex fundo*, non enim institutus hæres in re certa dici potest institutus limitative, & exclusive ab universa hæreditate. Secundo responderi potest quod non recte deducitur *ex dict. L. cum prætor*, ad hanc quæstionem, in qua non agitur de qua hæreditatis, seu bonorum parte voluit testator instituire hæredem, sed tantum agitur de interpretanda voluntate defuncti, utrum instituens hæredem in re certa vellet decedere cum hærede vel sine eo: & Jurisconsulti responderunt quod testator voluit decedere cum testamento, & cum hærede, non vero abintestato: ex qua voluntate conjecturata necessario sequitur quod voluit etiam id quod est de substantia, & natura hæredis, nempe quod sit universalis: quanvis enim pendeat ex voluntate

testatoris, vel decedere integre testatus, vel integre intestatus non tamen ab ejus voluntate pendent juridicæ solemnitates servendæ in testamento, & institutione hæredis. *L. testandi. Cod. de testam. L. nemo potest ff. leg. 1.* & est legitima, & necessaria consequentia testator voluit decedere cum testamento, & cum hærede ergo voluit quod testamentum sit legitimum, & hæres sit universalis, est enim ex illa voluntate naturalis, necessarius, & legitimus effectus, seu actus legitimus qui à nemine causam volente potest impediri, sicque satis patet futile esse prædictum argumentum deductum *ex dict. L. cum prætor*: & quod tantum abest, quod institutus in re certa succedat in universam hæreditatem contra defuncti voluntatem, quod imò potius secundum eam succedit.

53 Arguit secundo communis quod testator non potest prohibere jus accrescendi, *ex gloss. in L. servus 67. ff. acquir. hered.* In qua quæstione cum *dict. gloss. tenet negative Bald. in dict. §. si duo*, quod testator non possit prohibere jus accrescendi, ubi etiam *Cuman num. 4. Alex. in dict. L. quoties, Cod. hered. inst. ubi Bald. & in L. unica Cod. quando non pet. n. 13. & 24. Salyc. num. 18. post alios Dec. in L. jus nostrum num. 4. ff. reg. jur. Decian. resp. 40. num. 1. & 25. lib. 1. Gom. tom. 1. cap. 5. n. 21. col. 3. vers. item adde, Mantica de conject. ult. volunt. libr. 4. tit. 11. num. 6. & 30. latissime, & libr. 10. cap. 3. num. 21. Peregrin. de fideicomm. art. 9. num. 3. & 4. & art. 11. num. 65. & 66. latissime pro utraque parte Brugnor. verb. jus accresc.* Attamen affirmative tenet *Bart. in L. quoties §. si duo ff. hered. inst. & in dict. L. reconjuncti, num. 35. & in L. pen. num. 1. ubi Paul. Castr. quem sequitur Ang. in L. quoties Cod. hered. inst. Duar. de jure accrescend. lib. 2. cap. 14. & libr. 1. cap. 2. col. 4. Mench. succ. creat. §. 10. num.*

n.91. & §.3. n.6. & seqq. *Surd. cons.* 123. num.23. *Franciscus Barrius Juc. test. lib.* 13. tit. 8. Qui tamen facile veniunt conciliandi nullus enim dubitat quod in legatis, & similibus dispositionibus possit testator prohibere jus accrescendi expresse, & tacite, & solum est inter eos ingens controversia in hæreditatibus, *Bald. in dict. L. unica num.* 23. *Alc. num.* 50. *Gutierr. num.* 18. & *sequentibus*, & n. 24. *Cod. quando non pet. part. Alc. in dict. L. reconjuncti num.* 48. & 57. *Jason. num.* 207. & *Rip. num.* 134. *Cephal. cons.* 60. num.22. *Cagn. in rubric. num.* 11. & 33. *cum sequentibus*, & n. 37. *Dec. num.* 3. *Cod. quando non pet. part. Bertach. verb. jus accresc. num.* 79. & *seq.* & num.120. & *seq.* *Peregrin. dict. num.* 66. *Peralta in L. & Proculo, num.* 37. *vers. octavo. Duaren. dict. cap.* 14. *Mench. dict. numer.* 92. *Costa in cap. si pater, part. 1. verb. in re certa, num.* 14. *Tbolosan. de syntagm. part.* 3. num.15. & *cap.* 11. *lib.* 46. *Gribald. de jure accresc. reg.* 45. *Mantica ubi proxime Cevalb. in præct. quest.* 707. *Barr. dict. titul.* 8. num.2. At in hæreditatibus est etiam facillima quæstionis decisio si advertas: aut enim quæritur utrum testator possit prohibere jus accrescendi ad hoc ut impediatur actum legitimum, individuum & universalem naturam hæredis, & partim testatus, & partim intestatus decedat, in quo casu negative respondendum est, aut quæritur utrum testator possit prohibere jus accrescendi ad hoc ut vellit decedere sine testamento; & sine hærede potius, quam cum jure accrescendi, & in hoc casu respondeo quod testator bene potest prohibere jus accrescendi, & in totum invalidabitur dispositio, & hæreditas universa defertur ab intestato si de hac voluntate expedissime constat: quanvis enim quis non possit prohibere actus legitimos volita causa, tamen ea sublata po-

test eos impedire, & quanvis ego postquam volui condere posterius testamentum non possim impedire quin prius rumpatur. *L. si quis priori ff. ad Trebell.* nec postquam audivi portionem hæreditatis, non possim accrescentem repudiare ut retro proxime similitudine 8. nec post adoptionem non possum adoptatum sua successione privare. *L. si adrogator ff. adopt.* & postquam volui cum hærede decedere non possum prohibere jus accrescendi: possum tamen non condendo posterius non invalidare prius testamentum, & non acceptando meam portionem non acquirere accrescentem, non adoptando privare adoptatum sua successione; & non instituendo hæredem jus accrescendi impedire: tunc enim causam, quæ est in mea potestate, potius subtractione sequatur effectus, quam data causa impediam ejus effectus, seu actus legitimos.

55 Atque satis evidenter patet quod testator potest prohibere jus accrescendi quoties ex ejus prohibitione non sequatur absurdum, ut partim testatus, & partim intestatus decedat: unde nota quod si tres faciat cohæredes bene potest testator impedire ut portio unius cohæredis non accrescat uni, sed alteri de duobus, quia tunc non sequitur illud absurdum, imò potius voluit illum alteri præferri in ea portione. Atque his præhabitis ad communis argumentum respondeo quod in specie *dict. §. si ex fundo*, si refragatur voluntas testatoris non inde sequitur absurdum quod testator partim testatus, & partim intestatus decedat, siquidem hæreditas universa defertur ab intestato venientibus, etsi non refragatur voluntas testatoris universa hæreditas rejecta fundi mentione defertur ex testamento hæredi in fundo instituto.

56 Possunt tamen prædictæ communes opiniones facillime conciliari

facta distinctione, quod aut constat de voluntate testatoris expressa, & apertissima relata ad institutionem hæredis ita ut testator potius voluit intestatus decedere, & sine ullo hærede, quam quod hæres in re certa, detracta fundi mentione haberet universam hæreditatem, & in isto casu procedit negativa communis: aut constat de hac voluntate non ita relata ad hæredis institutionem, sed tantum ad modum institutionis ita ut voluit testator decedere cum hærede in re certa, & quod iste hæres non succederet in universa hæreditate detracta fundi mentione, & in isto casu procedat communis affirmativa: ratio differentiarum est quia in primo casu voluntas testatoris demonstrat se nolle cum hærede decedere etiam in re certa, sed potius intestatum casu quo ad istum hæredem universa hæreditas deventura sit, cumque ex dispositione juris devenire debeat, merito servanda est ejus voluntas quæ refertur ad id quod pendet ab ejus potestate, nempe nolle cum testamento decedere; & hoc satis inuit *textus in dict. §. si ex fundo*, cum similibus, at vero in secundo casu voluntas testatoris demonstrat se velle cum testamento, & hærede decedere: & quanvis declaret se nolle quod succedat in universam hæreditatem, detracta fundi mentione, id non prodest, sed rejicitur quia voluntas refertur ad id quod non est sub ejus potestate, nec ab ejus voluntate pendet, quodque est effectus juris, seu legis, quæ voluit quod hæres sit universalis, non autem in re certa, & necessario sequitur ex voluntate qua voluit testatus, & cum hærede decedere; & in hoc casu & ratione *Ulpian. dict. §. si ex fundo*, interpretatus est testatorem velle cum hærede decedere, qua data voluntate, necessario ipso jure voluit ut detracta fundi mentione sit universalis, nec ulla adeo evidentissima vo-

luntas testatoris volentis cum hærede decedere, potest operari ut iste hæres sit particularis in re certa, nonque succedat in universa hæreditate contra *reg. L. jus nostrum ff. reg. jur. L. nemo potest ff. leg. 1. L. si adrogator ff. adopt. cum vulgaribus.*

57 Et in hoc conveniunt communes Doctorum opiniones: quia communis negativa eo nititur fundamento, quod *dict. §. si ex fundo*, procedat ex conjecturamento defuncti: & ad id adducunt jura quibus voluntas testatoris omnino servanda est: at vero communis affirmativa nititur ex eo quia testator non potest prohibere jus accrescendi; & in eo deviant quia non perceperunt terminos *dict. §. si ex fundo*, quos non distinguunt: nam *dict. §. si ex fundo* continet duos terminos: unum nempe circa conjecturandam testatoris voluntatem utrum ex eo quod fecit hæredem in re certa voluit mori cum hærede, & testamento, & de hoc fuit delata consultatio ad Jurisconsultos qui respondent velle cum hærede, & testamento decedere: Secundus terminus est quod ex ea voluntate qua voluit testator cum hærede decedere necessario, & ipso jure sequitur quod iste hæres sit universalis detracta fundi mentione, quia est effectus de jure legitimus, qui necessario sequitur voluta causa, & ex precedente voluntate qua voluit cum hærede decedere. Et communis negativa assumpsit primum terminum, & quia testator quando facit hæredem in re certa potest velle, & declarare quod ille hæres potius non sit hæres nec etiam in re certa, quam quod ad eum perveniat universa hæreditas ideo tenet communis negativa quod cessat decisio *dict. §. si ex fundo*, data contraria testatoris voluntate; qua voluit nec cum hærede in re certa decedere si ad eum integra hæreditas deventura foret: & ita defertur hæreditas abintestato secundum defuncti voluntatem.

tem. At vero communis affirmativa assumpsit alterum terminum, qui cum sit juris legitimus effectus, & necessario productus ex voluntate qua testator voluit cum hærede decedere, non potest testatoris voluntas circa illum aliquid operari: & ideo tenet communis *dict.* §. *si ex fundo*, procedere etiam data in contrarium voluntate testatoris, qui non potest prohibere jus accrescendi in hæreditatibus. Itaque habes verum intellectum, *dict.* §. *si ex fundo*, & conciliatas communes opiniones: & percipies unde emaneret earum diviatio.

58 Adverte quinto *dict.* §. *si ex fundo*, procedere casu, quo hæres in re certa non habeat cohæredem universalem. *L. cohæredi, §. fin. ff. vulg.* nam cohæredem universali instituto cessant absurdum, & omnia supra dicta, neque testator pro parte testatus, & pro parte intestatus decedit: & hæres iste in re certa regulatur tanquam legatarius. *L. quoties, ubi Bart. & doctores, Cod. hæred. inst. Molina de prim. gen. lib. 1. cap. 10. num. 14. Com. tom. 1. cap. 10. num. 13.* dummodo cohæres universalis adeat hæreditatem, qui se repudiat, vel aliter si ablineat, seu decedat sine transmissione tunc institutus in re certa acquirit universalem hæreditatem ac si nunquam ei datus esset cohæres universalis, *post multos Tirac. tractat. de mort. 2. part. declar. 4. num. 16. Com. dict. num. 13. Cagnol. in rubrica numer. 27. & seqq. Cod. quando non pet. post infinitos Valasc. part. cap. 17. num. 14. ubi vide, & num. 18. Peregrin. de fideicommiss. art. 11. num. 66. vers. & Lini opinio Francisc. Barrius succ. test. lib. 13. tit. 3. num. 3. Vigelius in method. jur. lib. 9. part. 4. cap. 21. reg. 3. quan vis Bald. in dict. §. si duo, aliter sentit satis juridico fundamento quia ubi defunctus universalem hæredem instituit, jam ista institutio in re cer-*

ta, & voluntas testatoris capit interpretari ut legatum, quod non debet variari ex accidenti, nempe repudiatione ab universali hærede pollea facta.

59 Adverte sexto quod *dict.* §. *si ex fundo*, non solum procedit de jure civili sed etiam de jure canonico, & in foro conscientie, *post multos Abb. in cap. 2. num. 4. de testam. Rec. in cap. 1. de constitut. lect. 1. n. 18. Sylvest. in summa verb. hæreditas 3. num. 3. & verb. testamentum 1. n. 9. ad fin. & post alios tenet Com. dict. cap. 10. num. 9.* ratio est non quia legis dispositio est iustus, & approbatus modus acquirendi ut dicit *Com. dict. num. 9.* & ligat in foro conscientie ut dicit communis, quanvis enim in se vera sit ratio, non tamen omnino conducit ad questionem; sed ex eo quia hæres in re certa acquirit universalem hæreditatem ex voluntate defuncti à lege conjecturata; & quandiu non constat evidentissime de contraria defuncti voluntate, qua voluit sine testamento potius decedere, quam quod hæres in re certa acquirat universalem hæreditatem: ita ut ejus voluntas referatur ad id quod potest juxta distinctionem de qua supra, juxta retinet siquidem de voluntate testatoris retinet, & tutus est in conscientia; declarata tamen cum *Abb. & Sylvestro, ubi supra*, quanvis *Gutierr. in L. unica num. 25. Cod. quando non pet. part.* relinquat questionem theologis resolvendam.

60 Adverte denique *dict.* §. *si ex fundo*, & supradicta procedere in paganis, non vero in milite, qui si faciat hæredem in re certa, non censetur hæres institutus in universa hæreditate; imò vero in ea re testatus in reliquis intestatus censetur decessisse: *ita gloss. verb. solus in dict. §. si ex fundo, post alios Alc. reg. 3. præsumpt. 36. num. 4. Cagnol. in rubrica num. 11. & seq. Cod. quand. non pet. part.*

part. receptiorem dicit Mench. suc. res §. 9. num. 16. Tholos. syntagm. lib. 42. cap. 6. num. 10. Mantica de conject. lib. 6. tit. 1. n. 4. & 16. Vigelius method. jur. part. 4. lib. 9. cap. 21. reg. 3. & aperte probat text. in L. si miles 6. L. si duobus, ff. milit. test. §. hæreditas inst. hæred. inst. Et sine dubio tenendum est quicquid contrarium: & procedere dicit §. si ex fundo, in milite teneat gloss. in dict. L. si miles, & in L. 1. Cod. milit. test. ubi Iason. n. 10. & communem dicat Cagnol. in dict. L. jus nostrum, n. 9. Padilh. in L. eam quam num. 92. Cod. de fideicommiss. Mench. succ. progr. §. 3. num. 57. & citati ab eo dicit §. 9. num. 14. Et adest manifesta ratio nam siue dicit §. si ex fundo procedat de jure accrescendi in hæreditatibus ne alias sequatur absurdum ut testator partim testatus, & partim intestatus decedat, ut est communis de qua supra num. 40. siue procedat de individua natura hæreditatis, & institutionis prout dixi dict. num. 40. semper utraque ratio cessat in milite qui potest hæreditatis jus dividere, & partim testatus, & partim intestatus decedere. L. 1. L. si certarum 18. L. si duobus, L. miles ff. milit. testamento Duar. de jure accr. lib. 1. cap. 2. & titul. de hæred. inst. §. super jus diximus col. 1. Cagnol. ubi supra Gom. tom. 1. cap. 10. num. 11. Menoch. presumpt. 86. num. 8. lib. 4. Tholos. syntagm. lib. 42. cap. 6. n. 3. & num. 20. nec in ejus testamento datur jus accrescendi in hæreditate imò potius deficiens portio non accrescit institutis hæredibus, sed defertur venientibus abintestato, L. 2. L. 1. ubi Bart. Alex. & doctores, Cod. milit. test. L. si filius 42. §. si Papinianus ff. bon. libert. L. si duobus 38. ff. milit. test. Bart. in dict. L. reconjuncti, n. 25. ubi Ripa num. 82. idem Rip. in L. Centurio num. 23. ff. vulgar. Cagnol. dict. num. 11. 24. & 35. Gribald. de jure accrescend. reg. 30. Ang. Aret. in

nostro §. si eadem num. 3. Cutierr. in dict. L. unica num. 6. Vaconius de glar. 123. in fin. Simon de Præt. de interpret. ult. volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. num. 10. Mench. suc. creat. §. 24. num. 63. & §. 10. n. 152. Tholos. dict. cap. 6. num. 10. & lib. 46. §. 11. num. 12. Mantica de conject. ult. volunt. lib. 6. tit. 1. num. 4. & 16. Francisc. Barrius succ. test. lib. 13. tit. 3. num. 2. quicquid contrarium cum communi resolvat Cagn. in dict. L. unic. num. 24. & in dict. L. jus nostrum, Reminald. in L. 1. n. 3. ad fin. & ibi, Dec. num. 7. ff. milit. test. idem Decius in rubrica num. 3. quand. non pet. part. Vigel. in dict. §. hæreditas. Quod conciliarem facta distinctione, ut communis negativa cum Bartolo procedat in jure accrescendi extraordinario quod viget inter cohæredes disjunctos, at vero contraria affirmativa procedat in jure accrescendi ordinario quod viget inter conjunctos cohæredes ad unam ab hæreditate divisam portionem, quod probabiliter resolvit Cumanus in dict. L. si duobus quod datur in militis testamento: ratio differentie est quia quanvis utrunque jus accrescendi in hæreditate proveniat à jure, & à voluntate defuncti conjecturata prout notasti supra similitudine 4. & 5. at tamen prout consideras supra differentia 3. extraordinarium jus accrescendi magis principaliter provenit à jure necessitante præ individua hæreditatis natura cum quo dispensatus est miles, qui potest pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere: non sic ordinarium jus accrescendi quod magis principaliter provenit ex testatoris mente, seu voluntate omnino servanda in milite sicut & in pagano qui eos hæredes conjungendo quasi unum videtur considerasse, & ita in testamento militis cohæres conjunctus portionem deficientem quasi suam præoccupat prout in pagano. L. unica §. ubi autem, vers. sin vero, Cod.

Cod. cad. toll. L. utrum ff. rebus dub. At in legatis à milite relictis sine dubio datur jus accrescendi. L. si miles 32. ff. milit. test. ubi Marcellus decidit quod similis Titio, & Seio servum legaverit, & eum Titius manumississet deliberante Seio, qui mox legatum omisisset ejus omnia portio deficiens creditur manumissa à Titio, cui omnia portio antea retro tempore manumissionis accrevisse videtur sicut, & in L. 3. ff. manum. vend. & ibi gloss. verb. competit, tam jus accrescendi trahitur retro, L. si dominus, §. 1. L. Titio 34. cum lege seq. ff. ad leg. Aquil. post Flor. Bertach. verb. jus accrescend. num. 64.

SUMMARI A.

- 1 **I**ntellektus text. in L. Lutus §. quæ habebat ff. ad Trebell.
- 1 Punctus inter duos vocatos ad fideicommissum habet vim copulæ.
- 1 Jus accrescendi, nec non decrescendi non datur inter vocatos ad diversas omnino res.
- 2 Scævola semper secundum ea quæ proponerentur respondet, & ejus responsa quid subtilia, & nimis difficile continent quia de more ejus fuit non redere rationem decidendi.
- 3 Jus accrescendi non datur in limitatis dispositionibus.
- 4 Jus accrescendi utrum & quando datur in fideicommissis universalibus.
- 9 Salvatur opinio Petri de Bellapertica, & conciliatur cum opinione Bartoli.
- 5 Conjuncti fideicommissarii universales qualiter faciant partes, & inter os datur jus accrescendi, seu non decrescendi.
- 7 Fideicommissarii universales fungunt vices legatariorum quando concurrit hæres gravatus & acceptat, ut vero si hæres non acceptat fungunt vices hæredum.

- 7 Jus accrescendi, seu non decrescendi, utrum & qualiter datur inter fideicommissarios universales quando hæres gravatus suus est, & se abstinet ab hæreditate.
- 7 Jus accrescendi, nec non decrescendi non datur inter hæredem, & fideicommissarium quia succedunt diverso jure.
- 8 Intellectus L. Lutus §. quæ habebat ff. ad Trebell.
- 8 Portio conditionalis in fideicommissis universalibus non accrescit.
- 10 Bartoli doctrina qua tenet quod in fideicommissis universalibus accrescat portio conditionalis etiam deficiente conditione, qualiter procedere possit.
- 11 Pater si duos vel tres filios in tertio, & quinto melioravit, & alter filiorum non concurrat ejus portio non decrescit ab aliis.
- 10 Ab universali quicquid deducitur per partes universales universale est.

Infertur 26. principaliter intellectus ad textum difficilem in L. Lutus 79. §. quæ habebat ff. ad Trebell. ubi Scævola in hæc verba. Si Titius maritus meus mihi hæres erit, peto, fideique ejus committo quicquid ex hæreditate mea ad eum pervenerit cum mori ceperit id restituat Caio, Seio filio nostro: ita tamen ut decem quidem uncias Caius habeat: duas autem uncias Seius nepos habeat, quod ut fiat fidei ejus Titii hæredis mei committo. Pater emancipavit filium, nepotem amissit, & super stite filio decessit, quaesitum est an priore parte scripturæ universa hæreditas patris ex causa fideicommissi filio debeat: & illa sequentia verba, ita tamen ut decem uncias filius, duas autem nepos habeat ex voluntate defunctæ, ita demum locum haberent si die fideicommissi cedente filius, & nepos eorum in natura sint: cum autem non supervixerit

rit ad diem fideicommissi nepos, sequens scriptura cesset. Respondi ea quæ proponerentur ostendere decem duntaxat uncias filio datas. Hunc textum quatenus negat jus accrescendi in portione nepotis respectu filii ita ut ei non accrescat, sed remaneat penes hæredem intelligit ibi Bart. ideò procedere quia non fuerunt conjuncti re, nec conjuncti verbis, sed fuerunt filius & nepos positi in diversis orationibus & ad portiones separatas, & inter disjunctos re, & verbis insimul non datur jus accrescendi. Sed quia urget quatenus testatrix in principio Caium, & Seium conjunxit non solum re ibi quicquid ex hereditate, ut sentit Duar. libr. 2. de jur. accresc. cap. 15. sed etiam verbis, ibi Caio, Seio, punctus enim inter Caium, & Seium habet vim copulæ conjunctivæ, gloss. in L. prætia rerum, verb. eadem in principio ff. ad leg. falcid. Jason in dict. L. reconjuncti, num. 41. & 81. Rip. num. 46. ff. leg. 3. Ideò respondet Bart. in textus summario paria sunt à principio per partes relinquere, vel relictum per partes modificare, ita Paul. Castr. ibi & Alber. qui intellectus in se verus est, & sequitur Peregrin. de fideicommiss. articul. 9. num. 2. Et admodum convenit literæ textus: eo maxime quia in iis, quæ non sunt species reales, sed consistunt in summa pondere, & mensura, & in juribus disjunctio verbalis, seu intellectualis divisio circa legatum facit omnimodam disjunctionem inter collegatarios ut ita si inter eos verbis conjunctos testator faciat divisionem pro æquis, vel aliis portionibus dicantur omnino disjuncti, L. pen. ff. usufruct. accresc. sentit Mench. creat. §. 10. n. 160. & in dict. §. quæ habebat, fideicommissum stat in jure, seu quantitate, & verbalis disjunctio, seu intellectualis divisio facit filium, & nepotem omnino disjunctos ad diversas res, & uti tales quamvis forent conjuncti verbis non datur inter eos jus accrescen-

di, nec non decrescendi quod non datur inter vocatos ad res omnino diversas. L. hujusmodi §. quibus ff. legat. 1. dict. L. penult. Bart. in dict. L. reconjuncti, num. 23. & ibi Alciat. n. 49. in fin. post alios Menchac. dict. §. 10. num. 114. & 151. cum seqq. late Peregrin. de fideicommiss. dict. articul. 9. num. 12. Atque ideò merito Scævola respondet decem duntaxat uncias filio datas.

2 Reprobat Duaren. dict. cap. 15. qui sentit filium, & nepotem saltem re conjunctos esse: & intelligit Scævolum consultum de facto more suo respondisse tantum ad quæstionem, quæ sibi mota fuit: at quæstio erat quantum verbis testatoris filio relictum esset, non quantum ei posset accrescere deficiente nepote; eratque probabilis dubitatio propterea quod testator in priori parte scripturæ generaliter fideicommissum relinquit filio, licet verbis sequentibus generalem sermonem restrinxerit: hæc Duaren. & eodem modo sentit procedere Scævola responsum in L. fin. §. Seio ff. leg. 2. cujus verum intellectum suo loco præstitimus supra illatione 23. vers. patet quinto. Sed si attendas hoc modo facta consultatio indubitalis est, & indigna tanto Jurisconsulto Scævola qui quamvis de more respondeat secundum ea quæ proponerentur, attamen semper ejus responsa continent quid subtile, & nimis difficile ex eo quia præ superbia ingenii de more ejus fuit respondere de jure nec reddere rationem decidendi, ut solent addere cæteri Jurisconsulti prout facit, in L. fin. §. Lulius ff. contrah. empt. L. à testatore ff. cond. & demonstr. dict. §. Seio L. codicillis cum suis §. §. ff. leg. 2. L. uxorem 29. ff. manumiss. testam. L. qui Romæ cum suis §. §. ff. verb. & passim videre est: & ejus difficillimis responsis oppressi doctores nostri dicunt Scævolum de facto seu de jure respondere.

3 Bald. in *L. unica* num. 23. in fin. *Cod. quand. non pet.* tenet quod in dict. §. quæ habebat testator prohibuit jus accrescendi, refert *Alciat. in dict. L. reconjuncti*, num. 48. *Fason* num. 206. *Cagnol. in rubrica* num. 56. *Cod. quand. non pet. Menoch. libr. 4. præsumpt. 36. num. 21.* quos sequi videtur *Mench. usufrug. libr. 2. cap. 23. num. 2.* quem intellectum etiam reprobatur *Duaren. dict. cap. 15. Accedit Gribald. de jure accresc. reg. 88. Bertach. verb. jus accresc. n. 74. Peregrin. de fideicommiss. articul. 9. num. 4.* & dicunt procedere quia in limitatis non datur jus accrescendi, quod non parvi faciendum foret si in dict. §. quæ habebat limitatam consideres dispositionem, siquidem limitata voluntas in fideicommissis universalibus concurrente seu acceptante hærede gravato, & in cæteris dispositionibus particularibus impedit jus accrescendi prout notas *infra* illatione 27. §. patet octavo, junctis iis de quibus *supra* illatione 25. §. consequitur 7. vers. arguit *secundo communi*, num. 53.

4 Atque ideò omissis iis decet hic tractare utrum & quando in fideicommissis universalibus detur jus accrescendi, *Joan Petr. de Ferr. per textum in L. 1. §. sed & quoties L. cogi §. si quis hæres §. Metianus, cum seq. ff. ad Trebell.* tenet quod in eis non detur jus accrescendi ex ea ratione quia in directa institutione ideò datur jus accrescendi ne resultaret absurdum quod testator partim testatus, & partim intestatus decederet, quæ ratio cessat in istis fideicommissis, quia hæres partem repudiatam sibi retinet, refert, & sequitur *Fason in dict. L. reconjuncti*, num. 206. *Itholosan. syntagm. libr. 46. cap. 11. num. 14. Decian. resp. 56. num. 15. libr. 3. Attamen Bart. contrarium affirmative docet, in cons. 53. incipit Picaredus, sentit, & præsupponit Bald. dict. n. 23. dum dicit quod testator in istis fidei-*

commissis potest prohibere jus accrescendi, *Decian. resp. 40. num. 3. libr. 2. Alciat. in dict. L. reconjuncti*, num. 46. ubi *Paul. Castr. & Rip. num. 179. Cagnol. in dict. rubrica* num. 54. *Bertach. verb. jus accresc. num. 3. Grossus §. jus accrescendi, quæst. 21. num. 2. Peralta in L. & Proculo*, num. 24. ff. leg. 2. *Gribald. de jure accr. reg. 83. post multos Mantio. de conject. ultim. volunt. libr. 10. titul. 3. num. 1. & 2. Menoch. dict. præsumpt. 36. num. 21. post alios Gom. tom. 1. cap. 10. n. 23. Simon de Pret. interpr. ult. volunt. libr. 3. dub. 5. solut. 3. num. 16. & 19. Franciscus Barrius suc. test. lib. 13. titul. 3. n. 8. Communem dicit & eleganter distinguit, & conciliat *Peregrin. dict. articul. 9. n. 1. & 8. probat text. in L. unica §. fin. Cod. cad. toll. d. §. quæ habebat L. quidam §. fin. junctâ L. utrum ff. reb. dub. & utique communem aperte probant citata jura quæ Joan Petr. adducit pro sua contraria opinione.**

5 Sed ut rectius percipias duo consideranda sunt: alterum generale in scientia theórica ex nostris regulis quod inter facientes partes per concursum datur jus non decrescendi, & inter facientes partes ab initio datur jus accrescendi: alterum specificum in scientia practica quod quando fideicommissarii sunt conjuncti re, & disjuncti verbis faciunt partes per concursum; prout regulare, & notissimum est: & quando fideicommissarii sunt conjuncti re, & verbis insimul faciunt etiam partes per concursum ex ratione de qua in usufructu *illat. seq. & in hereditate illat. 25. & expresse probat text. in dict. §. fin. junctâ dict. L. utrum*, tetigit *Peralt. in L. & Proculo*, num. 25. & quando sunt fideicommissarii conjuncti verbis, & disjuncti re non faciunt partes nec ab initio, nec per concursum quia in istis fideicommissis universalibus disjunctio verbalis, seu intellectualis divisio facit omnino disjunctos.

Ex iis duobus de se notis in consequentia sequitur regula ergo.

Regula.

IN fideicommissis universalibus datur jus non decrescendi inter conjunctos re, non etiam verbis, & inter conjunctos re, & insimul verbis; at vero inter conjunctos verbis non etiam re non datur jus accrescendi, nec non decrescendi.

6 Intellige tamen supradicta quod quando hæres gravatus concurrat, & acceptat hæreditatem tunc fideicommissarii universales fungunt vices legatariorum. *L. si hæres ab eo ff. ad Trebell.* & inter eos quasi inter collegatarios consideratur jus accrescendi, seu non decrescendi prout de jure fuerit, & faciant partes ab initio, vel per concursum cum iis differentiis, & qualitatibus de quibus *supra in præludiis*: quando autem hæres gravatus deficiat, non concurrat, seu suspectam dicat hæreditatem; & cogatur addere, tunc fideicommissarii isti fungunt vices hæredum *dict. L. si hæres*, & inter eos quasi inter cohæredes consideratur jus accrescendi, seu non decrescendi ordinarium, & extraordinarium cum similitudinibus, & differentiis de quibus *illatione retro proxima, probant dict. § sed & quoties dict. § si quis hæres dict. § Metianus, & dict. § idem Metianus.*

7 Cum eo tamen additamento quod si hæres gravatus sit suus, cui ipso jure, & necessario acquiratur, seu continuatur hæreditas sine additione § *sui autem, institut. hæred. qualit. L. in suis ff. de liber. & posthum.* & qui prætoris beneficio (de quo *in dict. § sui autem, vers. sed his prætor. L. necessariis 57. ff. de acquirend. hæred.*) se abstineat ab hæreditate postquam restituit partem fideicommissariis, tunc inter istos fideicommissarios datur ne-

cessario jus accrescendi, seu non decrescendi quasi inter cohæredes cum electione, ut vel portionem deficientem agnoscant, vel à tota hæreditate decedant repudiando suam jam acquisitam portionem *L. si pupillus 79. ff. ad Trebell.* at vero quando gravatus hæres ætate minor per beneficium restitutionis in integrum ab addita hæreditate se abstinere postquam portiones fideicommissarias restituit, tunc nec inter fideicommissarios, nec respectu hæredis non datur necessario jus accrescendi, nec non decrescendi, sed erit in facultate fideicommissarii sua retenta portione alteram accrescentem repudiare, vel acceptare. *L. si minori 61. L. pen. ff. de acquirend. hæred. L. 1. § si quis addita ff. ad Tertyl. rationem differentie diximus illatione retro proxima similitudine 8. ex num. 15.* Nec urget si arguas quod inter hæredem, & fideicommissarium succedentes diverso jure non viget jus accrescendi prout *dixi supra illat. 17.* respondetur enim quod quando hæres se abstinere ab hæreditate tunc fideicommissarii fungunt vices hæredis, & succedunt eodemmet jure hæreditario, & non diverso.

8 Patet primo ex iis intellectus *ad dict. § quæ habebat*, quod si teneas juxta supradicta quod in fideicommissis universalibus conjuncti re, & insimul verbis faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, cujus proprium est ut portio qualis etiam invalida; & pro non scripta à principio accrescat, seu non decrescat, stat urgens difficultas *in dict. § quæ habebat*, quare portio nepotis filio non accrescat, seu non decrescat, nisi respondeas id quod *Bart.* dicit quod nepos, & filius re, & verbis disjuncti fuerunt, quia disjunctio verbalis, & intellectualis divisio eos facit omnino disjunctos fideicommissarios in summis, & in hæreditate per uncias divisa, & inter omnino disjunctos non viget

viget jus accrescendi, nec non decrescendi inter istos fideicommissarios quando concurrit hæres gravatus qui acceptat hæreditatem ut est in præsentia. Si autem teneas quod isti filius, & nepos fideicommissarii fuerunt ita conjuncti ut facerent partes ab initio quodque inter eos detur jus accrescendi adhuc respondetur quod ideo nepotis portio filio non accrescit, quia fuit relicta seu fideicommissa post mortem hæredis ibi cum mori ceperit, & ita fuit conditionalis. *L. cum hæres ff. quand. dies leg. ced. & cum Seius nepos non supervixerit, & deficeret conditio fit portio invalida à principio pro non scripta quæ non accrescit, juxta ea quæ de portione conditionali notasti supra illat. 23. vers. patet 5. & seqq. & illat. 24. n. 18.*

9 Patet secundo quo modo salvari potest opinio *Joan. Petr. ubi supra* qui tenet in fideicommissis universalibus non dari jus accrescendi. quia (ut ille ait) cessat absurdum, nec in eis testator decedit partim testatus, & partim intestatus, procedit enim quando concurrit hæres gravatus qui acceptat hæreditatem, & fideicommissarii universales (qui quasi collegatarii considerantur) sunt disjuncti omnino, inter quos collegatarios omnino disjunctos non viget jus accrescendi, nec jus non decrescendi ordinarium, nec extraordinarium: at vero contraria *Bartoli opinio* quæ in fideicommissis universalibus dat jus accrescendi procedit vel quando non concurrit hæres gravatus, & fideicommissarii quasi cohæredes considerantur, inter quos si ve conjunctos, si ve omnino disjunctos semper datur jus accrescendi, seu non decrescendi ordinarium, seu extraordinarium; & ita etiam id quod *Gom. tom. 1. cap. 10. num. 23.* vel procedit opinio *Bartoli* quando concurrit hæres gravatus si modo fideicommissarii sint ita conjuncti ut faciant partes per concursum.

10 Patet tertio qualiter procedat doctrina *Bartoli in dict. cons. 53.* ubi docet quod in fideicommissis universalis accrescat portio conditionalis etiam deficiente conditione: procedit enim vel quando concurrit hæres gravatus inter fideicommissarios ita conjunctos quod faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, cujus proprium est ut portio conditionalis quæ deficiente conditione fit invalida à principio pro non scripta accrescat, seu non decrescat: vel quando hæres gravatus non concurrat, deficiat, seu suspectam dicat hæreditatem, quia tunc inter istos fideicommissarios quasi inter cohæredes si ve conjunctos, si ve omnino disjunctos datur jus accrescendi, seu non decrescendi, & portio conditionalis invalida à principio accrescit seu non decrescit: & hanc suam opinionem probat *Bart. per text. in L. filius famil. §. divi 1. ff. leg. 1. & defendit Peralt. in dict. L. & Proculo, num. 24.* attamen si advertas *in dict. §. divi*, ideò conditionalis portio remanet penes fideicommissarios, nec acquiritur hæredi, quia fideicommissarii erant ad fideicommissum per nomen collectivum vocati, inter quos non datur portio vacans, nec deficiens, & considerantur quasi unum corpus, & inter eos non jus accrescendi, sed jus non decrescendi potius consideratur; & ideò quoquo modo alter de conjunctis deficiat ejus portio non decrescit ab aliis, in quibus adhuc constitit corpus illud collectivum, & factum, cui à principio fideicommissum fuit relictum.

11 Patet quarto ad casum in quo repræhendendo *Crotum Peregr. d. articul. 9 n. 2. & 8.* dicit quod in fideicommissariis ad portiones pro indiviso constitutas datur jus accrescendi; & *num. 12.* quod non datur in fideicommissariis ad portiones pro di-

viso constitutas : attamen rectius diceret quod si non concurrat hæres gravatus indistincte dabitur inter eos jus accrescendi seu non decrescendi quasi inter cohæredes quorum vices fungunt , at vero in fideicommissariis cum quibus concurrit hæres gravatus non datur jus accrescendi, seu non decrescendi sive ad portiones pro indiviso , sive ad portiones pro diviso fideicommissarii sint , quia ita sunt conjuncti , seu potius disjuncti ut non faciant partes ab initio nec per concursum.

Patet denique quid dicendum foret in exemplo quod sine speculatione exemplificat , & resolvit *Moruech. de divis. bon. libr. 3. cap. 10. à principio, & cap. 4. num 4.* quod si parentes duos , vel tres filios in tertio , & quinto hæreditatis melioraverint si unus non concurrat , & deficiat ejus portio accrescit , seu non decrescit aliis prout in fideicommissis universalibus , hæc enim melioratio in tertio, & quinto universalis est, & ab universa hæreditate deducta , & quicquid per partes universales ab universali deducitur universale est , & idè in his similibus relictis universalibus idem videtur resolvendum quod in fideicommissis universalibus maxime quando per nomen collectivum filiis relinquitur ; atque ita dum *Moruech. num 3.* resolvit per jus accrescendi ; rectius diceret per jus non decrescendi si conjuncti sint eo modo quo faciant partes per concursum.

S U M M A R I A.

- I **J**us non decrescendi datur in usufructu legato inter conjunctos re , vel inter conjunctos re, & verbis insimul.
- I **C**onjuncti re non etiam verbis , & conjuncti re , & verbis insimul in usufructu faciunt partes per concursum.

- 1 **U**susfructus prout est jus utendi fruendi rebus alienis salva substantia individuus est ; at vero prout est in exercitio dividuus est.
- 2 **J**us accrescendi dicunt Jurisconsulti in usufructu pro jure non decrescendi.
- 3 **J**us accrescendi seu non decrescendi in usufructu non requirit validitatem in portione deficiente.
- 4 **I**n intellectu L. 1. ff. usufructu accrescendi.
- 5 **J**us accrescendi non datur in usufructu inter conjunctos verbis , non etiam re.
- 6 **R**atio quare in usufructu tantum agitur de jure non decrescendi , non vero de jure accrescendi.
- 7 **J**us accrescendi seu non decrescendi datur in usufructu constituto , & postea amisso.
- 8 **B**artoli defenditur opinio , qua tenet quod in usufructu datur jus accrescendi etiam in portione acquisita.
- 9 **I**n intellectu L. 1. §. denique ff. usufruct. accrescend.
- 9 **J**us accrescendi seu non decrescendi datur inter conjunctos conjunctione legali in usufructu , & inter dominos communis servi.
- 9 **S**ervus communis reputatur servus solius domini capacis , & ei insolidum acquirit quasi ejus solius servus esset.
- 10 **I**n intellectu L. 2. L. 3. L. 4. ff. usufructu accrescendi, & L. 4. vers. unde Celsus , L. idem , vers. sed si cui, L. si quis Titio 8. L. pen. ff. usufructu accrescendi , L. si duobus separatim , ff. quib. mod. usufruct.
- 13 **I**n intellectu L. interdum pars , ff. usufructu accrescendi , L. si Titio 39 ff. usufructu quem admod. L. & an eadem §. qui cum partem, ff. de except. rei jud.
- 13 **U**susfructus interdum accrescit non habenti partem.
- 14 **I**n intellectu L. 3. §. idem Papinianus ,

- mus, & §. hæc autem ff. quibus mod. usufruct.
- 14 Jus non decrescendi datur quando Titio usufructus legatur; & Mævio pars tantum usufructus legatur, quod jus non decrescendi datur in Mævio à quo non decrescit si Titius non concurrat, non autem datur in Titio si Mævius non concurrat.
- 15 Intellectus L. dominus 63. vers. per fideicommissum, ff. usufruct. quemadmod.
- 15 Jus accrescendi non datur in usufructu legato causa alimentorum.
- 15 Jus accrescendi, seu non decrescendi cessat in legatis limitatis.
- 16 Jus accrescendi seu non decrescendi utrum, & quando detur si Titie, & Caiæ pro dote mille fuerint legata.
- 18 Intellectus L. mulieri 73. ff. cond. & demonst.
- 18 Jus accrescendi seu non decrescendi in acquisitis jure speciali.
- 18 Limitativa verba inducunt argumentum à contrario sensu.
- 19 Conditio si non nupserit mulier imposita mulieri, & Titio scinditur; & in persona mulieris potestativa est, & rejicitur: at vero in persona Titii casualis est, & tenet, & non nisi morte mulieris adimpletur.
- 22 Reprobatur intellectus quem doctus Aegidius præstat ad textum in dict. L. mulieri.
- 23 Jus non decrescendi datur in juribus, & actionibus quæ prout sunt in jure non dividuntur.
- 23 Intellectus textu in L. si is qui duos ff. liber. leg.
- 23 Jus non decrescendi datur inter duos corveos quibus liberatio legata est.
- 24 Conjuncti re, & verbis insimul faciunt partes per concursum, & jus non decrescendi in hereditatibus, & usufructu, & similibus juribus legatis: at vero in rebus cor-

poratibus, & reulibus faciunt partes ab initio, & jus accrescendi, & ita conciliantur communes opiniones pugnantes de quibus supra in præludiis, num. 24.

- 24 Jus non decrescendi in usufructu non transit in singularem, nec universalem successorem quia morte conjuncti usufructuarii finitur usufructus.

EX nostra regula vigesimo septimo principaliter videbatur inferri quod in usufructu tunc denum daretur jus accrescendi, quando portio deficiens à principio valida foret; non vero quando invalida propter vitium dispositionis, seu incapacitatem acquirentis; at vero quia in toto titulo de usufructu accrescendo nulla fit mentio de validitate dispositionis, nec de capacitate acquirentis ad hoc ut usufructus accrescat, idè quærendum est utrum in usufructu accrescendo requiratur hæc validitas à principio in portione ut accrescat, & quærenda est ratio specialitatis quare non requiratur, ne videamur cum doctoribus sine ratione in accrescendo usufructu transcribere specialitates, quas recenset Govea de jure accrescendi, §. superest de pluribus Cujat. ad African. tract. 5. ex §. 7. Aurel. lib. 2. sent. cap. 24. & 26.

I Ut tamen delucide percipias duo sunt consideranda: alterum generale in scientia theórica, jus non decrescendi datur inter conjunctos ad eandem rem facientes partes per concursum, jus vero accrescendi inter conjunctos ad eandem rem facientes partes ab initio: alterum specificum in scientia practica, sed in usufructu faciunt partes per concursum conjuncti re, non etiam verbis, quibus separatim unicuique in solidum usufructus legatus est, verbi gratia Titio usufructum do lego Sempronio usufructum.

usufructum do lego. *L. 1. §. interdum cum aliis*, ff. usufr. & in hoc convenit usufructus cum proprietate in qua isti disjuncti verbis & conjuncti re faciunt etiam partes per concursum, *L. unica §. ubi autem Cod. cad. toll. cum aliis*; faciunt etiam partes per concursum in usufructu conjuncti re, & insimul verbis verbi gratia Titio & Sempronio usufructum do lego *dict. L. 1. Govea ubi supra Baro in nostro §. si eadem col. 3.* & in hoc differt usufructus à proprietate in qua isti conjuncti re, & insimul verbis faciunt partes ab initio. *L. plane §. si conjunctim*, ff. leg. 1. *notasti supra in præludiis differentia 1.* ratio differentiae (omissa ea de qua *D. Pichard. in nostro §. si eadem, n. 119*) ex eo est quia usufructus prout est jus utendi fruendi rebus alienis salva substantia individuus est. *L. 1. ff. rerum divis.* quamvis prout est in exercitio ratione fructuum dividuus sit. *L. usus pars 20. ff. usu & habit. L. 1. §. si usufructus L. si usufructus 80. ff. ad leg. falc. L. 5. ff. quemadmodum usufruct. ita Govea dict. §. super est, & in dict. §. si usufructus Baro de individ. lib. 2. cap. 3.* & ita conciliantur ea de quibus *Duar. in L. stipulationes 72. vers. de servitutibus ff. de verb. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 18. Leon de servitut. in L. 2. num. 4. Vacon. declarat. 193 & seq. faciunt quæ Insign. P. Barbof. 3. part. rubric. n. 9. & 12. ff. solut. matrimon.* atque idèdè quamvis ab initio usufructus pro parte divisa vel indivisa constitui possit: attamen si simpliciter duobus legetur prout est injure, semper unicuique insolidum censetur legatus usufructus; & conjuncti re, & verbis legatarii per concursum in exercitio faciunt partes, quæ ratio cessat in proprietate, & idèdè in ea conjuncti re, & verbis insimul faciunt partes ab initio, videretur sentire *dict. §. si conjunctim ibi res*, quasi non idem si

non res, sed jus duobus conjunctim legetur.

At vero conjuncti verbis non etiam re in usufructu non faciunt partes per concursum, imò & quod magis est quod nec ab initio faciunt partes quia quando usufructus pro æquis, vel aliis portionibus Titio, & Sempronio legatur jam unicuique suus legatur usufructus videlicet jus utendi fruendi rebus alienis pro ea portione legata: ita ut sint omnino disjuncti, & vocati ad diversos usufructus; nam in juribus, & in summis, & in iis quæ numero, pondere, & mensura consistunt verbalis disjunctio facit omnino disjunctos re collegatarios, quamvis sint conjuncti verbis, & aperte probat *L. pen. ff. eodem*, dum æquiparat casum, in quo singulisejusdem rei usufructus legatur; & casum, in quo duobus pro æquis portionibus legatur usufructus; & in primo casu notorium est quod sunt omnino disjuncti.

2 Ex iis duobus facile in consequentia facies regulam ergo.

Regula.

IN usufructu datur jus non accrescendi inter conjunctos re, non etiam verbis; & inter conjunctos re, & etiam verbis, non vero datur inter conjunctos verbis non etiam re; quodque inter eos nec jus accrescendi datur.

3 Ex dictis in hac regula patet primo intellectus ad sententiam *Ulpian. in L. idem Neratius, L. 1. §. interdum, L. 2. & passim ff. usufr. accrescend.* quod in usufructu toties jus accrescendi est, quoties in duobus, qui insolidum habuerunt concursu dividuus est: & in *dict. L. 1. in princip.* quod ita inter usufructuarios jus accrescendi est si conjunctim sit usufructus relictus. Ut proprie procedat inter conjunctos re, & verbis insimul inter

inter quos propter naturam usufructus facientes partes per concursum datur jus non decrescendi; dixi proprie respectu dict. *L. in principio*, quia dictio (*conjunctim*) de qua in textu disponit de conjunctis verbis prout in *præludivis differentia* 12. Et secundo procedit etiam inter conjunctos re, & disjunctos verbis, inter quos in usufructu sicut in proprietate fiunt partes per concursum, & datur jus non decrescendi; de utroque casu *Mench. creat. §. 20. n. 128. Bertach. verb. jus accrescend. num. 12. & 68. post Bart. Crot. & alios Castill. de usufruct. lib. 1. cap. 48. n. 14. & 15. Tholojan. de syntagm. lib. 4. cap. 5. num. 21. Grass. lib. sent. §. jur. accresc. quæst. 10. num. 12.* cum ea tamen satis notabili differentia inter utrumque casum quod in primo jus non decrescendi accrescit, seu non decrescit cum suo onere; non sic in secundo rationem differentia collige ex iis quæ *supra* illatione 25. similitud. 2. & in *præludivis different. 3. num. 17.* Non vero procedit inter verbis tantum non etiam re conjunctos, qui usufructum insolidum non habere, & inter quos non fiunt partes per concursum nec datur jus non decrescendi. *L. pen. vers. non minus ff. eod. sentit gloss. in dict. L. 1. verb. partis rei. Baro in nostro §. si eadem, vers. quam ob rem, Duar. de jure accresc. lib. 2. cap. 10. in fine. Mench. dict. §. 10. num. 122. Gribald. in materia jur. accrescend. reg. 35. post infinitos D. Picbard. in nostro §. si eadem, num. 114. & seq. & num. 118. Franciscus Barrius succ. testam. & intest. lib. 13. tit. 3. num. 4.* Imò & quod magis est quod ex nostra proxima regula nec etiam jus accrescendi dabitur in usufructu inter istos verbis non etiam re conjunctos quamvis enim *Bart. in d. L. si duobus, ff. eodem*, teneat quod datur jus accrescendi, & cum eo sit communis quam latissime defendit

Menoch. lib. 4. præsumpt. 159. ex n. 7. D. Picbard. ubi supra n. 94. Barrius d. num. 4. attamen contrarium de jure verius est; & tenet *gloss. in d. §. interdum, & cum antiquioribus contra communem, & contra Menochium tenet, & defendit Castill. ubi supra num. 16. usque num. 29. D. Picbard. ubi supr. num. 119. & 120. & ex num. 112.* rationem colliges ex supradictis, & aperte probat *L. pen. ff. eodem ubi Papinianus* æquiparat casum quo duobus conjunctis pro æquis portionibus usufructus legatur, & casum quo singulis usufructus legatur, & in isto casu notorium est non dari jus accrescendi tanquam inter omnino disjunctos ad diversas res vocatos. *L. hujusmodi §. quibus ff. leg. 1. Mench. d. num. 122. vers. ex qua ratione, & num. 126. Duar. de jure accrescend. lib. 1. cap. 10. col. 3. Castill. ubi supr. num. 3. & 22. quicquid involvat, & non satis percipiat Spinus spec. testam. gloss. 9. de jure accresc. n. 10. & 21.*

4 Patet secundo ratio quare in usufructu non viget jus accrescendi, sed tantum datur jus non decrescendi, quod ex eo est quia in usufructu non dantur conjuncti, qui faciant partes ab initio; nam conjuncti re, non etiam verbis; & conjuncti re, & insimul verbis semper in usufructu faciunt partes per concursum inter quos datur jus non decrescendi; & conjuncti verbis non etiam re in usufructu sunt omnino ad diversas usufructus portiones disjuncti, qui non faciunt partes nec ab initio. Et ideo in hoc titulo de usufructo accrescendo Jurisconsulti dicunt jus accrescendi pro jure non decrescendi sicut etiam in *L. si separatim 30. ff. cond. & demonstr. L. si is qui duos 30. ff. de liber legat.* nam de jure pandectarum Jurisconsulti nullam faciunt verbum de jure non decrescendi, *Tholojan. de syntagm. lib. 46. cap. 11. num. 1. Alciat. in d. L. reconjuncti, num. 36. & satis*

satis juridice dicunt accrescere id quod cum posset non decrescit, *Menchac. dict. num. 122. 132. & 128. cum seq. Duar. d. cap. 11. Gribald in mater. jure accrescend. reg. 35. Cagnol. in rubrica n. 25. Cod. quando non pet. part. D. Pichard. ubi supra num. 26. & 27.*

5 Patet tertio ratio, & decisio quæstionis initio propositæ utrum scilicet in usufructu requiratur validitas à principio in dispositione, & capacitas in collegatario deficienti ut detur jus accrescendi; & negative respondendum est ex eo quia in usufructu viget non jus accrescendi, sed jus non decrescendi, in quo non requiritur ulla in dispositione validitas ut portio non decrescat notasti *supra in præluclis differentia 2.*

6 Patet quarto ratio specialitatis de qua Jurisconsultus in *L. 1. §. interdum, ff. usufruct. accrescend.* ubi docet, quod quamvis in proprietate conjuncti re, & disjuncti verbis concursu faciant partes, & altero non concurrente integrum legatum non decrescat à collegatario, eo vero concurrente decrescat: attamen in usufructu hoc plus est quia constitutus acquisitus, & postea amissus nihilominus jus accrescendi admittit, ita ut quamvis post portionem acquisitam in proprietate non detur jus non decrescendi, detur tamen in usufructu; *Franciscus Barrius succ. testam. lib. 13 tit 8. num. 7.* quod ex eo provenit (*ut Celsus, & Julianus aiunt*) quia quamvis proprietate constituatur eo solo tempore, quo vendicatur, attamen usufructus quotidie constituitur, & legatur adeo ut alius quotidie futurus sit usufructus. *L. si usufructus 6. ff. de usufructu legato, & cum quotidie novus constituatur, & unusquisque illum habeat in solidum merito cum conjunctus non inveniat alterum, qui sibi concurrat, & cujus concursu decrescat usufructus, solus utetur in totum, & ita procedunt. L.*

1. §. denique *L. 4. §. fin. L. si tibi proprietas L. etsi tradideris L. idem, vers. si mulieri, ff. de usufructu accrescendi.*

7 Et huc venit intelligentia qua salvari potest opinio *Bartoli* qui in *L. reconjuncti, num. 49. ff. leg. 3.* docet quod in usufructu detur jus accrescendi etiam post portionem acquisitam, quem sequuntur omnes teste *Ludovico in d. L. reconjuncti, ubi Alciat. n. 57. Ripa n. 64. & 157. Ios. n. 222. & in L. cum quidam, n. 9. Cod. impuber. & aliis Alber. in L. unica n. 3. Cod. quando non pet. part. Paul. Castr. in 2. part. cons. 262. col. 2. Marian Soc cons. 109. n. 5. tom. 2. Cephal. cons. 126. num. 7. & 8. Duar. de jure accrescend. lib. 1. cap. 21. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 41. Grassus sent. §. jus accrescendi, quæst. 8. num. 2. Tholojan. de syntagm. lib. 46. cap. 11. num. 9. post multos *Surdus cons. 123. n. 20. Morquech. de divisione bonorum lib. 3. cap. 10. n. 15. Doctus Ægidius in L. Titie part. 1. n. 3. ff. cond. & demonstr. & ab omnibus receptum dicit *Mench. creat. §. 10. n. 128. Mantic. de conject. ultim. volunt. lib. 10. tit. 3. n. 32. & 33. & de ambig. convent. lib. 23. tit. 38. num. 2.* ut intelligatur loqui cum Jurisconsultis de jure non decrescendi, quod viget in usufructu prout supra in principio illationis, & locum habet etiam postquam collegatarius portionem suam acquisivit si postea amissit eam, seu repudiavit, quia usufructus quotidie diversus constituitur, & legatur, & quamvis collegatarius acquirit usumfructum de præsentis, non tamen acquirit de futuro, qui postea per ejus usum quotidie diversus constituitur usufructus, quem si amittat, seu repudiat cum alter collegatarius usumfructum in solidum sibi habeat per alterius non usum potius novus usufructus eidem non decrescit, quam acquisitus accrescat notasti *supra illation. 2. n. 2.***

8 Nec in civile est si *Bartolus* ad morem Jurisconsultorum intelligamus dicere jus accrescendi pro jure non decrescendi, siquidem primævis non imeritò æqualis æstimatur Jurisconsultus; nec etiam si sicut cæterorum Jurisconsultorum, verba ejusdem interpretemur: imeritò enim ita tam facile eum reprehendit *Menchac.* d. num. 128. nam si id vitium in *Bartolo* est, idem etiam debet damnari in primævis Jurisconsultis, qui in toto titul. ff. de usufructu accrescend. & in eodemmet. §. interdum, in quo fundatur resolutio *Bartoli*, loquuntur per jus accrescendi, nec de jure non decrescendi ullum faciunt verbum, sed consequens est aperte falsum ergo, & antecedens; non enim nostra nec (si ita loqui fas est) ulla civilis adeo jactatur scientia ut Jurisconsultorum verba, seu responsa tam rationi, & juri etiam naturali consentanea damnemur, sed eorum responsa interpretando sequamur: at tamen postea maturius percurrendo reperi *Bartolum* in d. L. reconjuncti, num. 21. ubi aperte tenet quod in usufructu datur jus non decrescendi si portio deficiat antequam acquiratur, at vero si postquam acquisita est deficiat dari jus accrescendi, & quamvis amicus *Bartolus*, magis tamen amica veritas cum *Mench.* d. n. 128. quem sequitur *Castill.* ubi supra lib. 1. cap. 48. n. 13. & 15. & videtur inclinare *Spinus* in spec. de testam. gloss. 9. de jure accrescend. n. 21. in fin. & alii ex supra citatis.

9 Patet quinto intellectus ad L. 1. §. denique ff. usufr. accrescend. ubi *Julianus* in hæc verba. Denique apud *Julianum* lib. 35. digestorum quæritur, si communi servo usufructus sit relictus; & utrique domino acquisitus, an altero repudiante, vel amittente usumfructum alter totum habeat? & putat ad alterum pertinere, & licet dominis usufructus non

æquis partibus, sed pro dominicis acquiratur tamen persona ejus, non dominorum inspecta ad alterum ex dominis pertinere, non proprietati accedere. Atque ita in usufructu datur jus accrescendi, seu proprius non decrescendi inter conjunctos conjunctione legali, *Bart.* in d. L. reconjuncti, n. 59. & in L. pater filium, num. 15. ff. ineffic. testam. *Duar.* de jure accresc. lib. 1. cap. 13. & cap. 5. col. 2. *Platea* in nostro §. si eadem, n. 29. *Porcus* in princip. & *D. Pichard.* num. 106. *Govea* de jure accresc. vers. superest, *Alciat.* in d. L. reconjuncti, num. 62. *Bertach.* verb. jus accresc. num. 82. *Gribald.* in materia jure accrescend. reg. 36. *Gom.* tom. 1. cap. 10. num. 40. *Ibholjan.* de syntagm. lib. 46. cap. 11. num. 7. & lib. 4. cap. 5. n. 21. *Castill.* de usufruct. cap. 48. num. 33. *Sarmient.* in L. & Proculo, n. 5 ff. leg. 2. Et quamvis *Bart.* & Doctores regulariter dicant de jure accrescendi, attamen proprius est quod id procedat per jus non decrescendi; & est ratio quia cum usufructus quotidie constituatur, & de novo acquiratur, & à principio servo fuerit insolidum acquisitus usufructus, qui per dominorum concursum pro dominicis portionibus venit dividendus, seu decrescendus, satis patet quod domini sunt conjuncti re, & insolidum habent, & faciunt partes per concursum; & ideo si alter dominus usumfructum acquisitum amittit, vel repudiat, novus usufructus remanet insolidum in persona servi, à quo integer alteri domino acquiratur, nullius concursu deminutus: attamen videtur urgens difficultas dum *Julianus* in præsentia docet quod dominis usufructus pro dominicis partibus acquiratur; quibus verbis videtur sentire quod domini isti faciunt partes ab initio, inter quos non datur jus non decrescendi quia non faciunt partes per concursum; nec etiam datur jus

accrescendi quia non viget in usufructu, ut supra diximus: quare ergo persona servi inspecta totus usufructus ad alterum dominorum pertinet non dato jure accrescendi, nec non decrescendi? sed potest responderi quod ex eo esse videtur quia usufructus quotidie de novo, & diversus in persona servi constituitur, & acquiritur: & ubi primum dominus repudiat, vel amittit non potest novus usufructus in persona servi constitutus proprietati consolidari, & ita quasi tenet *D. Pichard. ubi supra n. 107. Castell. d. n. 33. & seq. Sarmient. ubi supra num. 5. 6. & 7.* quodque alteri acquiratur domino ac si solius ejus servus esset *ex reg. L. 1. §. communis servus, & L. 5. cum aliis ff. stipul. servorum.* Sed non convenit quia regula dicit §. communis juxta ea de quibus in illatione 28 num. 3. & illation. 16 num. 2. solum procedit in domino pro incapacitate amittente, qui pro novo, & postea diverso constituto usufructu fit incapax & servus communis reputatur servus solius domini capax & ei insolidum acquirit, quasi ejus solius servus esset; non vero dicta regula procedit (prout in præfenti) in domino repudiante qui adhuc capax est, & cui pro dominica portione acquiratur usufructus; & ideo cum nostra suprascripta ratione tenendum est quod textus procedit per jus non decrescendi quod Jurisconsultus in illis verbis non negat, sed tantum docet quod dominis non pro æquis, sed pro dominicis portionibus acquiratur, & quod persona servi (cui insolidum relictus fuit usufructus) inspecta hæc divisio fit per concursum ut regulare est in usufructu, & similibus juribus legatis, & cum dominus repudians non concurrat integer usufructus ad alterum remanet, nec proprietati consolidari potest portio, quæ non decrescit.

10 Patet sexto intellectus *L. 2.*

L. 3. L. 4. ff. usufruct. accrescend. in quibus deciditur non dari jus accrescendi seu non decrescendi, quando defunctus duobus hæredibus institutis legat cuidam legatario proprietatem fundi deducto usufructu; ideo enim procedunt quia (ut inquit Jurisconsultus *Celsus in dict. L. 4.*) toties in usufructu jus accrescendi est, quoties in duobus conjunctis, qui insolidum habuerunt concursu divisus est: at cum in istis juribus isti duo cohæredes non essent conjuncti, nec haberent usumfructum insolidum pro unoquoque nec facerent partes per concursum, merito uniuscujusque portio usufructus si deficiat pro ea parte dicitur finitus usufructus, nec alteri accrescit, imò redit ad proprietatem, à qua ab initio divisus est, *dict. L. 4. in fine principii §. finitur inst. usufruct.*

11 Et sic similiter procedit *d. L. 4. vers. unde Celsus, & L. idem, vers. sed si cui, L. si quis Titio 8. L. pen. ff. eodem*, in quibus juribus non datur jus accrescendi nec non decrescendi; & quicquid variet *Baldwin. in nostro §. si eadem, n. 8. Bart. & communis in dict. L. reconjuncti, num. 1. quem refert, & reprobat D. Pichard. in nostro §. si eadem, num. 108. & seq.* ideo portio decrescit, & ad proprietatem redit, quia collegatarii ibi non habebant pro unoquoque insolidum usumfructum, nec per concursum partes faciebant, sed unusquisque suam habebat divisam portionem in usufructu, *Duar. de jur. accrescend. lib. 1. cap. 10 col. 3. Mench. creat. §. 10. num. 122. vers. ex qua ratione, & num. 128. late D. Pichard. ubi proxime num. 112. cum seq. sentit Gribald. de materia jur. accrescend. regula 35. quod non percepit Tholosan. syntagm. lib. 4. cap. 5. in fin.*

12 Et denique sic similiter procedit *L. si duobus separatim 2. ff. quibus mod. usufructus*; ubi si duobus sepa-

separatim alternis annis usufructus legatur, & alter decedat, ejus usufructus acquiritur proprietati, quæ pervices temporum decedentis plena cum usufructu erit, non vero accrescit, seu non decrescit alteri collegatario, *Franciscus Barrius de suc. test. lib. 13. n. 4.* quod ex eo est quia nullo modo reconjuncti sunt, nec faciunt partes per concursum, sed ad diversos usufructus vocatus unusquisque per propria quisque tempora altero non concurrente fructus sui temporis integros habuit.

13 Patet septimo intellectus ad difficilem textum in *L. interdum pars ff. de usufruct. accrescend.* ubi usufructus interdum accrescit personæ etiam non habenti partem: & in *L. si Titio 39. ff. usufruct. quemadmod. L. & an eadem, §. qui cum partem, ff. de except. rei jud. Franciscus Barrius suc. test. lib. 13. tit. 3. n. 4. in fin.* ut scilicet procedant quando usufructus legatur Titio, & Sempronio ita conjunctim ut unusquisque habeat in solidum, & faciant partes per concursum, tunc enim si Titius à quodam tertio mota lite suam usufructus partem amissit (injuria judicis ut subtiliter tenet gloss. verb. amisserit) si Sempronius amittat suam per concursum acquisitam portionem usufructus (non utendo, repudiando, vel capitis diminutione ut tenet dict. gloss.) cum quotidie usufructus, & diversus constituatur Sempronii portio non decrescit, & debetur Titio non habenti portionem, itaque impedito, & non concurrente Sempronio Titius sibi acquirit usumfructum pro ea portione, quam per concursum Sempronii non habebat, & ab eo decrescebat.

14 Patet octavo subtilis intellectus ad difficilem textum in *L. 3. §. idem Papinianus ff. quibus mod. usufruct. ubi Ulpian. in hæc verba. Idem Papinianus queritur si Titio, &*

Mævio usufructus legatus esset: in repetitione usufructus non totum, sed partem Titio legasset an viderentur conjuncti? & ait siquidem Titius amiserit totum Mævio accrescere, quod si Mævius amississet non totum Titio accrescere, sed partem ad ei in partem ad proprietatem redire: quibus verbis consideratur duplex dispositio in qua Titio, & Mævio usufructus legatus est, & in qua iterum Titio in repetitione partem usufructus legavit testator; & jus non decrescendi viget inter Titium & Mævium in prima vocatione de qua hic non agitur, at in secunda de qua hic queritur tunc si Titius ad portionem repetitam concurrat facit partem, quæ diminuitur seu decrescit à Mævio, cui in solidum integer usufructus legatus est, & si deficiat Titius, nec concurrat ejus repetita pars accrescit, seu non decrescit Mævio, cui remanet integer usufructus nullius concursu diminutus; at vero Mævius, cui in solidum legatus est usufructus, si concurrat non facit partem quæ diminuitur à Titio, cui legata fuit ea sola pars, quam ex repetitione concurrente acquirit, si autem Mævius, cui in solidum legatus est usufructus deficiat, & non concurrat non totum Titio accrescit, sed redit ad Titium sua pars in repetitione legata: altera vero pars ad proprietatem redit, atque ita notabis mirabile quodam, quod Titius in repetita portione facit partem per concursum, & est conjunctus re quoad totum respectu Mævii: at vero Mævius non facit partem per concursum, nec est conjunctus re de toto usufructu quoad partem repetitam respectu Titii, & quod in jure non decrescendi portio repetita Titii si deficiat Titius accrescit, seu non decrescit Mævio habenti in solidum usumfructum, at vero portio Mævii si deficiat Mævius non accrescit Titio habenti tantum partem

tem repetitam: unde patet quod Jurisconsultus cum videat Titium re-conjunctum respectu Mævii; & videat Mævium non conjunctum respectu Titii, ita ut non sint simpliciter conjuncti, nec sint simpliciter disjuncti, sed sint respective conjuncti, & respective disjuncti, ideo non simpliciter decidit an sint conjuncti, vel an sint disjuncti, sed interrogando an viderentur conjuncti, ait, quod si Titius amiserit totum Mævio accrescere, idest, quod Titius respectu Mævii est conjunctus re in sua repetita portione, quæ accrescit, seu non decrescit Mævio si Titius deficiat: & ait, quod si Mævius amisisset non totum Titio accrescere, sed partem ad eum partem ad proprietatem redire: idest quod Mævius respectu Titii non est conjunctus re, nec accrescit Titio si Mævius deficiat, sed partem repetitam ad Titium pertinere, partem vero Mævii ad proprietatem redire; quæ sententia habet rationem, quia quamvis Titius in primo usufructu legato fuerit conjunctus Mævio attamen amisso usufructu finitur ea dispositio, & illa conjunctio, nec reassumpta repetita parte usufructus, non ideo revevificat illa conjunctio, nec illud jus accrescendi seu non decrescendi, quia nova est dispositio, & novus est usufructus, & ita placet Ulpiano quod ex eo quod amittit nihil accrescit; & iste est verus, & facilis intellectus, quicquid glossæ modo huc, modo illuc cum timore inclinet, & sic satis subtiliter etiam intelligitur *text. in L. quid ergo §. sed si repetierit ff. legat. l. prout diximus supra illatione 17. n. 4.* Quid autem si Titio post amissum usufructum testator eidem legavit, non partem, sed usufructum, quem Titius ex repetitione habet? Respondet *text. in §. hæc autem, in dict. L. 3. inter Titium, & Mævium jus accrescendi salvum esse, quamvis istos*

non verbis, re tamen conjunctos esse: unusquisque enim habet in solidum usufructum, & per concursum partes faciunt, & ideo altero minuto capite, vel non concurrente ab altero usufructus non decrescit, sed remanet integer nullius concursu diminutus.

15 Patet nono magnam excitari difficultatem *ex lege dominus 63. versiculo per fideicommissum, ff. usufruct. quemadmod. ubi Papinianus in hæc verba. Per fideicommissum fructu prædiorum ob alimenta libertis relicto partium emolumentum ex persona vita decedentium ad dominum proprietatis recurrit.* Vides in hoc textu libertos vocatos ad usufructum per nomen collectivum conjunctos, ita ut inter eos per concursum semper dividendus sit usufructus sive naturam usufructus, sive nominis collectivi naturam consideres, utriusque enim natura facit partes per concursum: ita ut inter istos libertos necessario videbatur jus non decrescendi, & cum usufructus quotidie constituatur videbatur etiam quod ubi primum alter de istis conjunctis libertis è vita decederet ejus portio à cæteris non decrescit. Contrarium *Papinianus* decidit quod partium emolumentum ex persona vita decedentium ad dominum proprietatis recurrit. Tu vero responde quod procedit in usufructu legato causa alimentorum, in quibus alimentis cessat jus accrescendi, seu non decrescendi, *ita gloss. ibi post Bart. num. 42. Bald. Jason. in L. reconjuncti, n. 174. & n. 199. Ripa n. 141. Alciat. n. 48. ff. leg. 3. Duar. jure accrescend. cap. 14. Cagnol. in rubrica n. 56. & in L. unica n. 4. Cod. quando non pet. part. Lara in L. si quis à liberis, §. sed si filius n. 67. ff. liber. agnosce. Gribald. in materia jure accrescend. reg. 87. 88. & 50. Bertach. verb. jus accrescend. n. 119. Peregr. de fideicommiss. artic. 9. num. 4.*

num. 4. *Menoch. lib. 4. præsumpt. 36.*
 num. 2. *præsumpt. 158. n. 2. & seqq.*
Palat. repet. cap. per vestras not. 3. §.
 24. num. 7. *Mantica de conject. ultim.*
volunt. lib. 10. titul. 3. n. 24. Tholosan.
syntagm. part. 3. lib. 46. cap. 11. n. 17.
Surd. conj. 123. n. 21. Cabed. decis. 145.
 n. 4. tom. 1. *Franciscus Barrius succ.*
test. lib. 13. tit. 3. n. 4. & 5. Ratio ex
 eo provenit quia alimenta limitative,
 & restrictive pro vita, seu statu re-
 linquuntur, & in relictis limitatis non
 est quid accrescat, nec quid non de-
 crescat. *Cephal. conj. 60. n. 11. Grass.*
lib. sent. §. jus accrescend. quæst. 17.
Mench. usus frequent. lib. 2. cap. 23. n.
 2. & *supracitati Doctores.*

16 Et huc oportune venit quid
 dicendum si Titia, & Caia pro dote
 mille fuerint legata, si altera dece-
 serit quod detur jus accrescendi cum
 Bartolo, & aliis tenet *Mantica dict.*
cap. 23. n. 28. Sed contrarium tenet
Doctus Benedictus Aegidius in L. 1.
part. 3. §. 1. n. 14. Cod. sacr. eccles.
 quia tamen facile veniunt conciliandi
 quod quando legatur congrua dos
 pro duabus puellis Titia, & Caia nul-
 la facta determinatione quantitatis
 tunc non datur jus accrescendi, nec
 non decrescendi, nec congrua dos
 decedentis, vel aliter deficientis ac-
 crescit alteri, quæ sua congrua dote
 contenta erit, nec unam, & alteram
 congruam dotem petere potest, quia
 legatum congruæ dotis dicitur limi-
 tatum respectu convenientiæ, & qua-
 litatis maritandæ puellæ, & ita pro-
 cedit resolutio *Doct. Aegidii dict.*
 n. 14. at vero si Titia, & Caia pro
 dote mille fuerint legata eo modo
 conjunctis, ut faciant partes ab ini-
 tio, inter quas viget jus accrescen-
 di, si altera decesserit non adimple-
 ta conditione, nec secuto matrimo-
 nio non est dos, & invalidatur dispo-
 sitio, & relictum. *L. item quia 4. §.*
1. ff. pact. L. 3. ff. jure dot. L. si ex-
traneus ff. causa data non secuta, &

ideo ejus portio invalida non videtur
 accrescere prout notasti *illatione 23.*
 attamen si puellæ eo modo fuerint
 conjunctæ ad mille ut faciant partes
 per concursum, inter quos viget jus
 non decrescendi etiam non secuto
 matrimonio semper invalida portio
 decedentis puellæ ab altera non de-
 crescit, & ita procedere possunt ea,
 quæ *Mantica dict. n. 28.*

17 Ac tandem si testator puel-
 las faciat disjunctas omnino per dis-
 tributivum vel quid simile inducens
 disjunctionem omnimodam tunc vero
 nec jus accrescendi, nec non decres-
 cendi considerari potest juxta ea de
 quibus *supra illatione 8. n. 3. & illa-*
tione 24. differentia 1. & 2. num. 20.
 & 22.

18 Patet decimo intellectus ad
 difficilem *textum in L. mulieri 73. ff.*
cond. & demonstr. ubi Papinianus in
hæc verba. Mulieri, & Titio usufru-
ctus si non nupserit mulier relictus est,
si mulier nupserit, quoad Titius vi-
vet, & in eodem statu erit partem
usufructus habebit, tantum enim be-
neficio legis ex legato mulieri conces-
sum esse intelligendum est, quantum
haberet si conditioni paruisset; nec si
Titius qui conditioni def. ctus est, le-
gatum repudiet ea res mulieri prode-
rit. Textus iste admodum difficilis est
 circa portionem Titii, utrum, & qua-
 re non accrescat mulieri, glossa fina-
 lis intelligit mulierem acquirere por-
 tionem suam jure speciali, & idco
 mulieri non accrescere Titii portio-
 nem, sequitur *Bart. ibi n. 1. & in L.*
si Titio 7. ff. leg. 2. & in L. reconjun-
cti, n. 43. ubi Iason. num. 14. 152. &
157. Ripa n. 143. Alciat. n. 50. ff. le-
gat. 3. idem Alciat. parad. cap. 4. lib.
6. & in L. unica, n. 50. ubi Gribald.
de jure accrescendi reg. 70. & 71. Gu-
tierr. n. 38. Cod. quando non pet. Imol.
 & *Cuman. in hoc textu Ias. in L. hu-*
jusmodi §. si Titio & Marcio, in fin. ff.
legat. 1. & in L. 1. in fin. Cod. ind. vid.
 tollend.

tollend. Sylvest. in summa verb. legatum 2. Dec. in rubrica n. 6. Cod. quando non pet. & cons 331. n. 7. late Duaren. jure accresc. lib. 2. cap. 20. Berdach. verb. jus accrescend. num. 124. Mench. creat. §. 10. num. 133. & 167. versiculo decimus septimus, Spinus de testament. gloss 9. de jure accrescend. n. 20. Tholosan. syntagm. part. 3 lib. 46. cap. 11. n. 17. refert multos D. Pichard in nostro § si eadem. num. 93. Mantica de conject. ult. volunt lib. 10 tit. 3 n. 30. Vigelius method. lib. 13. part. 4 cap. 6 reg. 24. except. 17 ad fin. Doctus Ægidius in L. Titia n. 30 & n. 31. part. 1. ff. cond. & demonstr. Peralt. in L. & Proculo n. 41. ff. legat. 2. Franciscus Barrius suc. test. lib. 13. tit. 8. n. 5. Sed Cumanus, Paulus, & Socin. hic num. 5 contendunt Jurisconsultum sentire in hoc textu portionem Titii mulieri accrescere, multipliciter ponderantes verba textus sequitur Crotus in dict. L. reconjuncti, n. 75. & ibi Rip. n. 145. Gribald. in materia juris accrescendi, reg. 69. Cagnol. in dict. L. unica n. 68. Cost in L. cum tale §. rescriptum, in 4. limitat. ex n. 6. ff. cond. & demonstr. Peralt. ubi supra num. 44. tenet D. Pichard. dict. n. 93 & 94 cum sequentibus; & verius fatetur Iason. ubi supra num. 180. latissime cum multis Castill. de usufruct. lib. 1. cap. 48. num. 8. quod aperte patet ex textu, ibi quando Titius vivit, & in eodem statu erit partem usufructus habebit, quæ verba sunt limitativa, & inducunt à contrario sensu argumentum ex quo necessario sequitur quod ubi Titius non vivet, nec in eodem statu erit habebit mulier integrum legatum, id enim operatur verbum illud (quandiu) L. 1. in fin. ff. assign. libert. deinde probatur, ibi tantum enim beneficio legis ex legato mulieri concessum esse intelligendum est, quantum haberet si conditioni parvisset, & cum certum sit quod si mulier conditioni parvisset,

portionem suam in usufructu erat habitura cum spe juris non decrescendi si Titius non concurreret, siquidem re sunt ita conjuncti quod faciebant partem per concursum, inde recte sequitur quod mulier habebit integrum usufructum post mortem Titii, vel ejus status mutationem, per quam usufructus deficiat, siquidem non concurrente Titio non decrescit.

19 Sed adhuc urget ardua satis difficultas quatenus textus decidit, quod mulier beneficio legis reputatur acsi conditioni parvisset, non tamen eidem illico concedit portionem Titii non concurrentis, quam difficultatem Doctores difficilem reputant ex eo quia censeunt in legatis portionem quoquo modo omnino deficientem, etiam antea retro à principio invalidam accrescere: sed difficultas ex eo cessabat quia ut supra contra hunc Doctorum communem errorem in præludiis, & satis millies ostendimus in jure accrescendi, ut portio dicatur deficiens, & accrescat requiritur à principio antea retro validitas, quæ non datur in portione istius Titii, quia cum in hoc textu Titius & mulier sub conditione fuerint conjuncti, & usufructus relictus sub conditione si mulier non nupsit, hæc conditio scinditur in persona mulieris, & in persona Titii. L. cui fundus 55. ff. cond. & demonstr. & perinde est acsi testator Titio usufructum legaret si mulier non nupsit; & acsi mulieri usufructum legaret si non nubas, & quamvis conditio si non nubas in mulieris persona legis beneficio favore nuptiarum rejiciatur: attamen respectu Titii tenet, & est casualis, quæ non nisi morte mulieris adimpletur. L. hoc genus 105. ff. cond. & demonstr. per cujus implementum legatum tenebat in persona Titii; at deficiente per nuptias mulieris remanet ejus dispositio acsi nunquam existeret in rerum natura à principio

cipio invalida, & pro non scripta, & ideo non accrescit. *L. unica §. sin autem, vers. quod si juxta ejus verum intellectum de quo supra Cod. cad. tollend.* & hac ratione supradicta difficultas cessabat, & videbatur quod portio Titii non debebat accrescere mulieri nec ante mortem seu status mutationem Titii, nec postea contra *Bart.* & communem, & hac ratione ita novissime tenet *Doctus Aegidius ubi supra n. 30. 31. & 32.* Attamen explosis his vere advertendum est quod in hoc textu agitur de usufructu legato inter re, & verbis insimul conjunctos, inter quos datur jus non decrescendi, quod non requirit validitatem dispositionis, & sufficit quoquo modo etiam invalide deficiat, nec concurrat unus de conjunctis ad hoc ut integer usufructus nullius concursu diminutus remaneat penes alterum concurrentem conjunctum, nec ab eo portio decrescat, ut notasti in *præludivis differentia 2. & supra eadem illatione num. 5.* unde videbatur quod mulier integrum usufructum habere debebat etiam quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit, & post ejus mortem, & status mutationem: atque ideo ardua difficultas, quam & cujus rationem Doctores non perceperunt in eo est, quare scilicet portio Titii ob defectum conditionis ad usufructum non concurrentis decrescit à muliere quandiu Titius vivit, & in eodem statu erit, ita ut integrum usufructum illico non obtineat, sed tantum pro una portione pro altera vero quasi Titius concurreret decrescat quousque moriatur, vel mutet statum? Ut tamen facilius percipias considera, & distingue quod in hoc textu de duobus curandum est. Primum juxta hanc difficultatem quare scilicet mulier quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit partem usufructus habebit, non vero totum? Secundum, quare mulier post mor-

tem Titii, vel ejus status mutationem integrum usufructum obtineat?

20 Quoad primum respondeo ex eo esse quia quavis conditio si mulier non nupserit (sub qua Titio legatus fuit usufructus) respectu Titii tantum casualis esset, & tantum Titii respectu per nuptias mulieris defecerit: attamen per mulierem stetit quominus adimpleretur, & in mulieris præjudicium fingitur impleta quasi non nuberet. *L. jure civili ff. cond. & demonst. & ff. reg. jur.* cumque planum sit quod per non nuptias mulieris conditione adimpleta Titius concurreret ad usufructum, & decresceret ejus portio à muliere, quæ eam non erat habitura dum Titius viveret merito mulier eam non consequetur, & quandiu Titius vivit, & in eodem statu erit partem usufructus habebit non vero totum quasi Titius concurreret, & hæres gravatus interim habebit partem, quam non acquirit Titius quia defecit ejus conditio, nec acquirit mulier, quia in ejus præjudicium fingitur adimpleta conditio, ne alias plus habeat in legato mulier non parendo conditioni, quam haberet parendo. Neque mulieri proderit Titii repudiatio quia ultraquam suppositive creditur eam repudiationem posse fieri in præjudicium, & fraudem hæredis, nihil debet operari etiam (& verius) ex eo quia conditio si mulier non nupserit respectu Titii casualis cum deficeret nihil Titius in usufructu acquisivit, nec concursu partem fecit, & ideo non potest repudiare, nec disponere de eo quod non habet in bonis, sed est in alienis nempe hæredis, proprietarii ve. Et iste est verus intellectus verborum quicquid aliter obpendentem conditionem ex parte Titii intelligat *Doctus Pichard. ubi supra num. 97.*

21 Quoad secundum respondeo ex eo esse quia cum Titius, & mulier

con-

conjuncti sint ad usumfructum insolidum unicuique relictum, & inter eos detur jus non decrescendi, merito ubi primum Titius amittat usumfructum ad quem in præjudicium mulieris fingitur concurrere; integer remanebit ad mulierem, cui insolidum, & integer legatus fuit, & à qua per non concursum Titii non decrescit, nec diminuitur: & hoc modo mulieri etiam non parendo conditioni ex legis beneficio tantum, & non plus ex legato concessum intelligendum est, quantum haberet si conditioni parvisset, & realiter non nuberet: certum est enim & indubitabile si mulier non nuberet, & conditioni parvisset, quod quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit, haberet partem ususfructus; & alteram partem haberet Titius concurrando; & certum est etiam quod post Titii mortem, & status mutationem mulier haberet integrum usumfructum per non concursum Titii, siquidem Titii portio à muliere non decrescit. Itaque patet verus hujus textus intellectus, cui arridet ratio, & litera textus, & regula nostra in materia juris non decrescendi circa usumfructum, quicquid *Spinus de testam. gloss. 9. de jure accrescendi numer. 21.* & aliquantulum somniaverit *Mench. creat. §. 10. num. 130.* & *seqq.* ubi merito, & eleganter reprobat intellectum *Bartoli* communiter receptum, & intellectum *Zazii cum quo fuit Alciat. parad. lib. 6. cap. 8.*

22. Nec convenit intellectus, quem novissime præstet *D. Benedictus Aegidius dict. num. 27. & 31. & seq.* qui tenet verba illa (*quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit*) non inducere argumentum à contrario sensu respectu sequentium verborum (*ibi partem ususfructus habebit*) sed respectu præcedentium verborum (*ibi mulier nupserit*) & tenet legendam esse literam textus sine punctis seu disjunctiva nota (*si mulier nupse-*

rit quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit,) & tunc ponendam esse virgulam; & postea sequitur litera textus (*partem ususfructus habebit.*) Atque ita *Doctus Aegidius dict. n. 31.* aperte tenet quod si mulier quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit nubat, partem ususfructus habebit, & hoc verum est, deinde tenet à contrario sensu, quod si mulier nubat post mortem Titii, vel status mutationem etiam integrum habebit usumfructum; & hoc etiam verum est, & utrumque indubitabile, & indignum consultatione: & tertio tenet *n. 30.* quod si mulier quandiu Titius vivet, & in eodem statu erit, nubat, non habebit integrum usumfructum, nec etiam post mortem Titii, vel status mutationem, quia ut ille ait defecit conditio in persona Titii, & hoc est aperte contra literam, mentem textus, & ejus rationem, quæ omnino evincit quod mulier post mortem Titii, vel ejus status mutationem debet habere integrum usumfructum, quem habitura erat si conditioni parvisset: & ideo hanc textus rationem maxime obstare ejus intellectui sentit, nec factis respondet *Doctus Aegidius num. 32.* ubi dicit intelligendam semper fore suppositis terminis habilibus, & supposito legato ex quo capi posset; & tenet quod in specie hujus textus ubi mulier nupserit quandiu Titius vivebat, & in eodem statu erat partem ususfructus Titio relictam statim deficere, & evanescere, ejus videlicet defecta conditione juxta *dict. §. sin autem*: unde cum Titius postea moritur, aut pœnam servitutis incurrit jam nullum considerari potest legatum ex quo mulier quidquam habere possit. Sed huic dicto iterum respondeo quod *dict. §. sin autem*, procedit in jure accrescendi cujus proprium est ut deficiente conditione in persona conjuncti, ejus portio evanescat, & non accrescat alteri conjuncto